Ahmed TAŞGETİREN

Hüve'l Bâkî

Erkam Yayınları

بسم الله الرحمن الرحيم

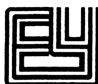
ERKAM YAYIN VE SANAYİ MAMÜLLERİ A. Ş.

İkitelli Organize Sanayi Bölgesi. Turgut Özal cad.No: 117
İkitelli - İstanbul

Tel: (0212) 671 07 00 (Pbx) **Fax:** (0212) 671 07 17

HÜVE'L BÂKÎ

Ahmed TAŞGETİREN

ERKAM
YAYINLARI

ERKAM YAYINLARI 149
ALTINOLUK DİZİSİ 32

Yazarın Diğer Eserleri :

Sonsuz Biât, **Sistem Sancısı**, Rahmet Toplumu, **Laiklik Çıkmazı,** Yeni Bir İslâm Dünyası, **Altın Öğütler,** Kur'ân Ölçülerine Göre Mü'min-Kâfir-Münâfık, **Mü'minde Rûhî Disiplin,** Türkiye'ye Karşı Türkiye, **Müslüman ve Sistem Tartışmaları** (Yeni çıktı), İnsan Krizi (Yen çıktı),

Dizgi - Mizanpaj : Altınoluk Grafik
Baskı : Erkam Matbaacılık, 0212 - 671 07 00

İÇİNDEKİLER

KİTAP İÇİN

Bu bir ölümle, ahiretle ünsiyet kitabı...

Belki, medeniyet dokumuzda zaten varolan ünsiyeti modern zamanlara taşıma girişimi...

Yıkılmış mezar taşları var yanından geçtiğimiz kabristanlarda... Üzerlerinde "Hüve'l - Bâkî" yazıyor... Okuyamıyoruz, kimimiz dilini bilmediğimizden, kimimiz o iklime yabancılaştığımızdan... Hatta belki göremiyoruz, görmekten kaçıyoruz, gözlerimizi kapatıyoruz, mezar taşları içimizde bir salâ sesi yankılandırır korkusuyla kulaklarımız da duymuyor Hüve'l Baki"deki çağrıyı...

"Baki olan O'dur."

Yani sen, ben faniyiz. Gelip geçici, konup göçücüyüz.

Şu taşların ötesinde bir dünya var. Bana bak, onu gör. Onu anla, onu düşün, onunla hayatına bir anlam kazandır. Uyan, uyanışın öldükten sonraya kalmasın.

Hüve'l Bâkî, aynı zamanda bir hayat disiplininin etrafında örgülendiği bir mesaj yumağı bu yönüyle...

Ölüm ve ölüm sonrası, istisnasız her insanın en temel meselesi...

İnsan nereye gidiyor?

Gittiği yerde ne var insan için?

Bunun cevabını arıyor insan tüm zamanlarda...

"Hüve' l Baki" İslâm'ın cevabını sunuyor insana... Yaratılışı, yaşatılışı, ölümü ve sonrasını Allah'a bağlayarak manalandırmanın ifadesi Hüve'l Baki...

Bir varoluş yorumu...

Bir ebediyyet yorumu...

Kitapta, bu eksende yazılar derlendi. İnsanın hayata bu derece tutunmak için gayret sarfettiği, insan için köşe bucak ölümsüzlüğün arandığı bir zamanda, son duraktan bahsetmek, garipsenebilir. Hatta keyif kaçırıcı bulunabilir. Oysa bu asla bir nekrofili-ölü sevicilik değil. Ölüm ve ahiret gerçeğinden koptukça, insani alandan da uzaklaşan, kendine yabancılaşan insanoğluna bir kalp masajı belki... Belki bir elektro-şok gibi sunmak lâzımdı bunu... Peygamberler öyle yapmışlar, Kur'an'ın sesine baktığınızda sarstığını görürsünüz insanı bu noktada... "Evvel olan, ahir olan Odur... Ebedi Hayy olan, lâ yemût olan O'dur..... Her nefs ölümü tadacaktır.... Sen de öleceksin, onlar da ölecekler... "

"Ben yaşamıyor gibi, yaşamıyor gibi yaşıyorum"

diyor şair... İşte öyle... Ölümle komşuluk duygusu içinde bir hayat, diri yaşanan hayat...

Kitap buralarda dolaşıyor.

Belki buralardan ebediyyet pınarlarına bir yol arayışını ümid ediyor.

Dilerim, okuyucu ile uhrevi duyguların engin ikliminde bir kalbî buluşma gerçekleşir. Bu satırların yazarı, annenin çocuğuna yabancılaştığı o mahşer savruluşunda elinden tutup kendisine güzel bir tanıklık edecek dost edinebilmeyi ümid etmektedir. Böyle bir cümlecikte buluşabilirse gönüllerimiz, bahtiyarlık bizim içindir inşaallah.

Son sözler, kitaba emeği geçen herkese teşekkür olsun. Rabbim hepimize, "Hüve'l Bâkî" şuuruyla yaşanan ömürler lutfetsin.

Ahmet TAŞGETİREN

"Dem Bu Demdir..."

Bir yaşı daha tamamlıyorsunuz... 49'lar 50 oluyor, 70'ler 71. Acaba daha kaç yıl ömrümüz var? Uzaklarda arıyoruz sınırları değil mi? "Acaba daha kaç kere nefes alıp vereceğiz?" diye de sorulabilir bu soru oysa. Çünkü ne yılları biliyoruz, ne de nefes sayılarını...Bir sonraki nefes alınıp verilebilecek mi? Derin bir bilgisizlik söz konusu orada... Bir çocuk dünyaya gözünü açıyor, bir insan gözlerini kapıyor dünyaya...Hayat ve ölüm, insan için ucu ucuna bitiştirilmiş bir kader çizgisi...

Hayat, İslâm anlayışında, insana verilmiş ödünç bir süre... Bir başka hayat için içi doldurulacak bir kaneviçe... Eğer ikinci bir hayat olmasaydı gerçekten, ve şu an yaşadığımızın, o hayata yönelik bir mahiyeti bulunmasaydı, taş üstüne taş koymanın, ya da ne bileyim, ileri bir adım atmanın anlamı olmazdı. İnsan, en sığ inanç yapısında bile, bir ahiret tohumu taşıdığı için yüreğinde, insan olarak kalır. Değilse, en vahşi hayvandan daha yırtıcı olabilirdi. Çünkü hiçbir eylemi ya-

zılmazdı insanın, geçmişi ve geleceği olmazdı, her şey yazılır ve silinirdi. Medeniyet olmazdı. İnsanlar, birbirini yiyen dişlilere dönerdi. Ahireti, bir gen halinde taşıyor insanoğlu...ve o, en aşınmış yüreğe dahi bir inşa edicilik özü veriyor. İnsan, ne kadar kendini aksi istikamette zorlarsa zorlasın, yaptıklarının bir yerlere yazıldığını ve bir gün değerlendirileceğini biliyor, hissediyor.

Onun için yaşadığı hayat bir anlam taşıyor. Onun için dünü, bugünü ve yarınına ilişkin kaygılara düşüyor. Onun için, ömrün, elinin altından gün gün kayması, yarınların azalması telâşlandırıyor. Onun için ölüm, bir tedirginlik halinde yansıyor yüreklere...

En kolay eriyen sermaye ömür. Akıp giden...Akışı unutulan...**"Sermayesi eriyen adama acıyın"** demiş güneş altında buz satan bir Allah dostu onun için... Ömrün nefes nefes eriyişini kastederek... Sermayesi erimeyen adam var mı? Bir kelimecik yazarken, bir nefeslik ömür azalıyor. Bir kelimecik söylerken bir nefes daha...

Bir tek nefesin ömrünü düşünebilseydik, nasıl telâşlanırdık kimbilir. Bir tek nefese emek vermemiz istenseydi bizden, nasıl bir kuyumculuk mahareti göstermemiz gerekirdi. Hani, halı dokumasında, bir santimetrekareye düşürülen ilmek sayısı önemli derler. Bir nefese verilen emek üzerinde düşünseydik bir...

"Dem bu demdir, bu demin kadrini bil, âgâh ol. Bin demin kıymet ü mahiyyeti bir demde yatır" demiş bir gönül eri.

Binlerce ânın değeri ve mahiyyeti bir anda yoğunlaşmış. Bir ânı anlayan, bin ânı anlar yani...Bir ânı bin an gibi yaşayan, hayatı anlamıştır...Ya da tersinden bakılırsa, bir ânın değerini ve mahiyetini anlamayanın, on yıllarca ömrü anlaması da mümkün değildir.

Ahiret penceresinden bakıldığında, dünyada yaşanan ömrün tümü **"bir saat"** gibi gelir insana...Kur'an böyle bildiriyor. Dünya yılları, saniye gibi sayılıyor bir başka hesapta...

Ashab-ı Kehf, üç yüz yıl uyutuldu mağarada, uyandıklarında, geçen zamanın bir gün veya daha az olduğunu sandılar. Uykudan uyanır gibi doğacağız Ahirete anlaşılan...Ve sanki bir saatlik sürenin dosyası ile karşılaşacağız.

Geçen ömre baktığımızda her birimiz **"Göz açıp kapayıncaya kadar geçmiş"** gibi hissetmiyor muyuz?

"Ed-dünya sâa...F'ec'alhâ tâa... Dünya bir saatten ibarettir, onu da sen, tâatle, yani Allah'a bağlı olarak geçir." denilmiş. Demek zaman, dürülüp, bükülüp bir saat içine, belki bir an içine yoğunlaştırılabilir.

Onun için **"Heleke'l- müsevvifûn-Erteleyenler helâk oldu"** denilmiş. Çünkü orada, ömrü hiç bitmeyecekmiş gibi bir algılama hatası var. Yarın hep varmış gibi, hep olacakmış gibi, nefes alış verişlerimiz kendi elimizdeymiş gibi, ömrümüze mutlak biçimde hükmediyormuşuz gibi bir algılama hatası...

Şöyle bir Ahiret iklimine gidildiğinde, her insanın önünden ömür dosyası geçirildiğinde... kimbilir hiç kullanılmamış ne kadar sayfa olacak. Başkaları tarafından kullanılmış sayfalar olacak. Bizim gelişigüzel kullandıklarımız olacak...Ömrün brütü nete çevrildiğinde 70 yıldan (ya da 100 veya 40 yıldan) elimizde kala kala ne kalacak? Acaba "Keşke 10 yıl dolu dolu yaşasaydım" mı diyeceğiz? Keşke dolu dolu bir günüm olsaydı, bir ayım olsaydı mı diyeceğiz?

Belki de, namaz vakitleri, Ramazanlar, kurtarılmış zaman fırsatları bizim için... "Yılda bir ayı kurtarın" çağrısı... "Her gün bir zaman parçasını kurtarın..."

Bir Kadir Gecesi'ne, **"bin ay"**ın değeri yüklenmiş. Demek bir **"eşref saat"** yakalandığında, nerdeyse bir ömürlük kesafet yüklenmiş oluyor. **"Eşref saat"**, yaradılış gayesinin yakalandığı saattir belki de...

Doğuş, Rabbin bir rahmetine mazhar oluştur. Alınan her nefes, bu rahmetin devamının işaretidir. Ömür, Rabbin insanoğluna yönelik "kulluğu idrak" mühletidir. Yaratırken, insana, kulluğu bulma misyonu yüklemiştir. Her nefeste kulundan böyle bir misyonu idrak etmesini bekler Allah Teâlâ...

Ömrü, bu ilâhî lütfa, rahmete lâyık hale getirmektir insan olmak. İnsanın insanlığını idraki de budur. İnsanın ömrü, belki yarın, bu idrake mazhar olan ve olmayan anlar diye ayrıştırılacak, brüt ve net böyle ortaya çıkacaktır.

Rasûlullah Efendimiz, sanki günler ve geceler mü-

barek ellerinden uçup gidiyormuşçasına, onları, Rabbi ile buluşma ânına dönüştürmek için çaba gösterirmiş. Secdeler, hiç kalkmayacakmışçasına uzarmış, kıyamlar, ayaklar şişinceye kadar devam edermiş...Dualar, kumları ıslatırcasına göz yaşı yüklenirmiş... Her âna bir güzellik sığdırmak için gayrete getirirmiş etrafındaki mü'minleri..."Tebessüm sadakadır" diyerek, bir Müslümanın âtıl gibi görünen anlarını bile kulluk şuuru ile yüklermiş.

Onun yolunu yol edinenler de, zaman içinde **"El kârda gönül yârda"** diyerek, el eylemi ile gönül eylemini aynı ânın içine teksif etmek suretiyle zamanın içinde zaman bulmaya yönelmişler...

İş gelip bir zaman disiplininde toplanıyor elhasıl... Ömrün bir ebedi hayat azığına dönüştürülmesi dâvâsı bu. Belki ömür bir bütün olarak değil de, nefes nefes, gün gün, ay ay ve her biri, önceki hakedildiği ölçüde verilseydi, farklı bir duyarlık içinde olurduk. Ama aynı zamanda farklı bir yürek çarpıntısı içine de düşerdik. Sanki her an, yenilenmemesi mümkün bir sözleşme ile karşı karşıya kalırdık ve bu bizi perişan ederdi. Rabbimiz, lütfu sebebiyle, bizim hem her an gelebilecek bir son duygusu yaşamamızı istedi, hem de rahmeti sebebiyle süre sonunu gizledi. İmtihanı da, bu ikilemde sakladı. Yaratılış misyonunu kavrayan, **"süre sonu"** duyarlığını öne alacak, her nefesin son nefes olabileceği duyarlığı ile yaşayacak, buna karşılık, rahmete olan sonsuz teslimiyetle de, güven duygusu yaralanmayacak.

Ana gaye, hayatı Allah için kılabilmek elbet. Giden her an hayata veda etmiş oluyor. Onu geri getirmek mümkün değil. Öyleyse, giderken, yaratılış misyonu ile yüklenmiş olup olmadığına bakmak gerekir. Allah'a ulaşacak armağanlar haline getirebilirsek yaşadığımız her ânı, gözümüz arkada kalmaz. Yüreğimizi pişmanlıklar kuşatmaz. Aksine yaşadığımız her an, yeni bir dünyada, ebedî bir mutluluk ülkesi inşa edecek bir bereket iksiri ile yüklenir. Bir ânın yüreğine, bir ebediyyet tohumu ekilmiş olur.

İşte Ramazan. Önümüzdeki ömre, yeni bir başlangıç mevsimi... Sanki yeni doğuyormuş gibi hayata, kaneviçenin gözelerini, ebediyyen solmayacak renklerle dokuyabiliriz. Bir ayı kurtaran, bir ömrü de kurtarabilir. Bir ânın şuurunu idrak eden, bir ömrü anlamlı kılabilir.

"Dem bu demdir, bu demin kadrini bil, âgâh ol..."

Sırat'ta Yürür Gibi...

"Allah, arınmış, ak pak olmuş olanları sever..." (Tevbe, 9/ 108) Bu, küllî bir arınma çağrısı.

Namazın önünde arınmak var. Arınmanın özellikle manevi boyutu demek olan **"Hades'ten taharet"** özenle üzerinde durulacak bir ilke. Namaz, şuurlu bir tarzda, ahidlerini yenilemek için Allah'ın huzuruna çıkmak demek. Allah Rasûlü (s.a.), **"namazın evinizin önünden geçen ırmakta günde beş vakit arınmak demek olduğu"**nu ifade buyuruyor. Demek ki her namazda, Rabbin huzuruna çıkarken, **"arınmışlık hissi"**ni kuşanabilmek gerekiyor. Yani kalbimizden emin olmak... **"Yüreğim, Senin huzuruna çıkabilecek arınmışlık, ak-paklık içinde Rabbim, bak kalbime..."** diyebilmek...

İşte bu arı-durulukta buluştuğumuz her namazda ve her rekatta dua ederiz.

"Bizi sırat-ı müstakime (müstakim yönelt.." deriz.

Sanki sırat-ı müstakim, ahiretteki Sırat'ın dünyaya izdüşümüdür. Sanki burada yürümeyi başaranlar, orada da, o ince, ipince yolda da yürümeyi başaracaklardır.

Sanki yürümeyi başaramamak ve çizgiden her çıkış, felâket, yıkım, hüsran, perişanlık anlamına geliyor...

Müstekîm olmak, onun için çetin, çetrefilli bir iştir.

Onun için "**müstekîm ol**" buyruğu, bir Peygamber (s.a.)in saçlarını ağartacak yoğunlukta bir emirdir.

Onun için bir Peygamber (s.a.) günde yüz defa Rabbi'ne istiğfar diliyle yönelme ihtiyacı duyar... Yüz kere kalbini yoklar, yüzlerce kere niyaza ihtiyaç duyar...

Müstekîm olmak, bir koyun sürüsünü, hükümdarın mülkünün yanında ve hiçbir koyunun çit ötesine geçmesine fırsat vermeden otlatmak gibidir. Ya da, tuz yalatılmış bir sürüyü, derenin içinden su içmeden geçirmek gibi...

Nefsin, hevânın, hevesin farkında olma ve onları dizginleyebilme işi...

Adeta, "**Bir ateş çukurunun kenarından kurtulmuş**" (Al-i İmran, 3/03) gibi...

Bütün bunlar, iki şeyi gerektiriyor: Birisi, "**hudûdullah**"ın, yani Allah'ın koyduğu sınırların, ölçülerin, çerçevenin, hayat yorumunun farkında olmak, diğeri ise yaşanan her şeyi ayrıştırmak...

Değerleri Yeniden İdrak

Birincisi, yaratılış gayesini yeniden idrak etmekten yola çıkıp, ahiret sorumluluğuna kadar uzanan çerçevede iman ve hayat düzeni olarak ne belirlenmişse her şeyi, her şeyi idrak vasatına taşımak anlamına geliyor... Rasûlullah Efendimiz, "**imanı yetmiş küsur bölüm**"e ayırıyor ve bunların içine, "**Lailahe illallah-yani Allah'tan başka ilâh olmadığı şuuru**"ndan, "**İnsanlara eziyet veren şeyi yoldan kaldırma**" ya kadar düşünceyi, duyguyu ve eylemi düzene koyan bir muhteva yerleştiriyor. Nerdeyse imanı ve hayatı birebir mezceden bir muhteva bu. Bu muhtevanın bilinmesi gerekiyor.

Bu alanda dehşet verici bir boşluk söz konusu, oysa hayat boşluk kabul etmiyor ve bu boşluk, hem inanç, hem duygu, düşünce ve hayat pratiği olarak hakim bilgi bankaları tarafından dolduruluyor. İslâm çerçevesini bilmemek, bir adım ötede yaşamamak, peşinen, bir başka değer ölçüsüne kapı aralamak anlamına geliyor. Bir başka değer ölçüsü dediğimiz şey ise, küresel bir abanışla, sağanaklar halinde dünyayı etki altında bulunduruyor. Boş kalbler doluyor, boş beyinler dolduruluyor, boş hayatlar tanzim ediliyor... Boşluk, savruluşa hazır olmak demek. Savuran rüzgârlar ise, fırtınalar kadar kıyıcı... Düşünmeyi bilmiyorsak düşünmeyi öğretiyorlar, inanmayı bilmiyorsak inanmayı, sevmeyi bilmiyorsak sevmeyi, korkmayı bilmiyorsak korkmayı, eğlenmeyi bilmiyorsak eğlenmeyi, yiyip-içmeyi bilmiyorsak onu... Adeta bir hava gibi soluyoruz o zaman farklı bir iklimi...

Onun için bilmek gerek... Kur'an'ı bilmek, Rasûllulah'ın hayatını hece hece okumak... Allah'ın yeryüzünde nasıl bir insan istediğinin farkında olmak... İlk şart bu.

Kur'an'ı ve Rasûlullah'ı bir kere daha kendimiz için okumak bir bakıma...

Her Ünitemizi Araştırmak

Sonra, yaşanan her şeyi ayrıştırmak...

Günlük hayatı ayrıştırmak... İbadeti, siyaseti, iş hayatını, insanlarla ilişkileri, yazı yazmayı, aile ilişkilerini, devlet sorumluluklarını... düşünceyi, imanı ayrıştırıp süzmek...

En kötü aldatma girişimi Allah'ı aldatma girişimidir...

Hâşâ, "Allah görmez, duymaz" diye düşünmektir.

Allah'ı unutmaktır hayatımızda...

Buradan başlar ölçülerin dışına yönelme... Hududullah'ı aşmanın çıkış noktası burasıdır.

Bu, ne kadar tehlikeli bir yönelişse, imanı, düşünceyi ve hayatı ayrıştırma da o kadar hayatidir.

Onun için kalbimize ve dimağımıza yansıyan **"Amentü çerçevesi"**ni adeta yeniden iman ediyormuş gibi ayrıştırmak gerekiyor.

Bu bizi, bizdeki dönüşümün farkına varmaya sevkedecektir.

Tevbenin ruhi zeminidir bu... Dönüştüğümüzün farkında olmazsak, hiçbir zaman tevbe gerekliliğini hissedemeyiz çünkü. Yüreğimizin yabancılaştığını, bir iç yarası gibi hissetmemiz gerekir. Ne diyor Yunus: **"Sol böğrümde ince bir dert, batar Yunus Yunus diye..."**

Tevbe ihtiyacı, bu batıştan kaynaklanır. Bir namaz vakti, Allah'ın huzuruna duramayacak gibi hissederiz kendimizi meselâ... Arınmışlık duygumuz yaralanmıştır. Abdest almamıza rağmen, yüreğimizin bir yerlerinde bir kara nokta saklanmıştır. Her akşam, sabaha borç senedleri sarkar... Geceleri ahirete göçmekten korkmaya başlarız. Çünkü hesabı verilemeyecek dosyalar yüklenmişizdir. Hayat kitabımızı okumak ürküntü verir, her cümleden korkarız.

Gözümüzün, dilimizin, elimizin, kalbimizin, dimağımızın, midemizin, kulağımızın ölçüleri, giyim kuşamımız, ümitlerimiz, sevgilerimiz, korkularımız, zevklerimiz, acılarımız, mal tutkumuz, fakirliğe, zenginliğe karşı tepkilerimiz değişmiştir. Tedrici bir başkalaşım içine girmişizdir.

Kur'an, gıybet'i **"ölmüş kardeşinin etini yeme"**ye benzetiyor. Sonra da ilâve ediyor: **"İşte bundan tiksindiniz!"** (Hucurat, 49/12) Dilinizin ölçüsünü kaybederseniz, gıybetteki tiksindirici özellik, size tad vermeye başlar. Günahtan tad almaya başlarsınız.

Tıpkı bunun gibi, başkalaşım tad vermeye başlar, lezzete dönüşür... Fakirin acısına duyarsızlaşırsınız. Zenginliği Kârun duygularıyla yaşar, fakire gözünü çıkarmadan ihsanda bulunmazsınız. İktidarı Fir'avn ya da Nemrud hisleriyle kullanır, zulmü gelenek haline getirirsiniz... Yazdığınız yazıda, yaptığınız konuşmada, cihadınızda bile nefsinize pay çıkarır, ucbe, riyaya, zulme, tabasbusa yönelirsiniz. Gözünüzün ölçüsü değişmişse, harama tutulur, midenizin ölçüsü değişmişse, haram lokmaya duyarsızlaşırsınız. Ayaklarınızın ölçüsü bozulmuşsa, pisliğe bulaşmak rahatsız etmez sizi...

Kalbin-dimağın kimyası bozulmuştur âdeta... Her uzuv, yaratılış gayesini unutmuştur.

Fıtratın kimyası yerine, nefsi ve hevayı putlaştıran bir terkip yüklenmiştir.

Sıratta Yürür Gibi...

Sırat'ta yürür gibi olmak... Bir hesab gününün hassasiyeti ile donanmak demektir. Rabbin huzuruna çıkış duyarlılığıdır. Allah'ı yakın bilmek, şah damarından yakın bilmek demektir... Bir nabız atışı gibi duymaktır ahireti... Bir yoğunlaşma halidir bu, her duygu, düşünce ve eylemde Allah'a yakın durma halidir. Bir bakıma, dimağla kalbin, kalble uzuvların ahengi, uyumudur... Hayatımızda bir kalb ve dimağ dengesi oluşturmaktır. Her niyeti **"Allah için"** kılma gayretidir. Cennetle cehennem arasındaki kısa ya da uzun yoldaki gerilimi, dünyada iken hissetmektir. Bir korku bir ümit gelgiti yaşamak, bir cennet rayihası, bir cehen-

nem endişesi arasında gidip gelmektir. Ve her halükârda Rabbe sığınmaktır... Hayatımızı derinden etkileyen savruluşlar karşısında Rabbe sığınmak... Hayatı, Sırat'ta yürür gibi yaşamak, aslında her an Rabbe sığınmak demek...

Kalb-i Selim Götürmek...

Hediye telâşı hepimizin hayatında vardır. Sevdiğimiz birisine armağan götürmek gerektiğinde elimiz ayağımıza dolaşır. Acaba ne götürürsek memnun ederiz? Acaba sevdikleri nelerdir?

Her armağanda, biraz, onu takdim edenin şahsiyet kıvamı okunur. Madeniniz kaç kırat geliyor, o sorgulanır hediyenizde.

Hepimizin yolculuğu bir büyük güne doğru. Rabbin huzurunda toplanılacak bir gün... Acaba Rabbimizin huzuruna ne ile çıkarsak O'nu razı ederiz? Hoşnutluğunu kazanırız?

Hele imtihan mahiyetinde bir armağan takdimi söz konusu ise, soru daha da hayati hale geliyor.

O, öyle merhametli ki, bizim bu büyük gün için nasıl bir perişanlık içine düşeceğimizi bilip, önümüze bir çerçeve koyuyor... **"Selim bir kalbi buket yap, gel"** diyor. Ayet aynen şöyle:

"O gün ne mal, ne evlâd fayda verir, selim bir kalble gelen müstesna..." (Şuarâ Suresi, 88-89)

Şifre bu: Selim bir kalb...

Peki nedir o?

İnsanoğlunun bütün bir ömrünü uğruna seferber ettiği malı ve evlâdı bir çırpıda silip, Rabbin iltifatına mazhar olan kalb-i selim nedir?

Şu küçük et parçası mı o, bünyemizdeki?

Ya da, şu bünyemizdeki küçük et parçasını hangi vasıflarla donatmak gerekiyor ki, kalb-i selim haline gelip, Rabbin huzuruna çıkacak kıvama ulaşsın?

Adeta, ebedi hayatın dönüm noktası bir vasıfla yükleniyor kalb-i selim...

Rabbin huzuruna ya, mal-mülk-evlâd gibi size dünyada güç veren şeyleri götüreceksiniz, ya da kalb–i selimi...

Dokusu ne olmalı kalb-i selimin, hücresi neden oluşmalı, kas gücü nasıl inşa edilmeli?

Kur'an âyeti, her şeyden önce bizden, "**kalb-i selim**" kavramının önemini idrak etmeyi bekliyor. Arapçada, böyle durumlar için "**elâ!**" sözcüğü kullanılır. "**Dikkat edin**" anlamına gelir bu sözcük.

Rasûlullah Efendimizin, adeta bu âyetin tefsiri mahiyetindeki çok bilinen ve "**Vücudda bir et parçası**

vardır ki, o iyi olursa tüm vücud iyi olur. O hasta olursa, tüm vücud ateşli hastalığa yakalanır." diye başlayan hadisi şeriflerinde "**Elâ!**" diye yeni bir cümle başlar ve "**O kalbdir**" diye tamamlanır cümle.

"Kendine gel, dikkat et, gafil olma, farkına var, yarını, o günü düşün! Kalbini ihmal etme, unutma! " der âdeta Allah Rasûlü...

Evet, kalbin önemini idrak, ilk iş.

Allah Rasûlü, "**Bir kötülük gördüğünde elinle düzeltmeye çalış**, buyurur. **Gücün yetmiyorsa, dilinle düzelt. Ona da gücün yetmiyorsa kalbinle buğz et. Karşı koy, kabul etmediğini hisset. Kalbî bir direniş geliştir.**" Bunun "**imanın en zayıf noktası**" olduğunu bildirir sonra... Yani son direnç noktası kalbdir... Orada da kaybedilmişse, nerede direnilecek? Sanki bir savaşta komutan çadırı çökmüş gibidir kalbin zaafa düşmesi...

Keçeleşmiş bir kalb... Hassasiyeti bitmiş... Çuvaldız batırsanız tepki vermiyor...

Bunun kademe kademe sıralanışı var Kur'an'da... "**Hasta kalb**"den "**ölü kalb**"e kadar...

Kalbi önemsemek, bu âyeti anlamada ilk adım.

Avucuna almak belki, dokularını sorgulamak...

Sadece maddi anlamda bile alsak, kalb bünyenin merkez organı... Vücudun en uç noktalarına kadar kan

pompalıyor ve o uzvun hayatiyeti bu kana kavuşmakla mümkün oluyor... Kalbin kan dağıtımındaki zaaf, derhal uzvu devre dışı bırakıyor; ya uyuşma başlıyor, ya kangrenleşme... Uzuv kopuyor bünye bütünlüğünden... Beyne kan gitmediğinde beyin ölümü başlıyor, ayakların fonksiyonu bitiyor, ya da ellerin...

Kur'an ve Sünnet ıstılahında kalb, bir şahsiyet merkezi olarak tarif ediliyor. Bu anlamda, sanki kişiliği oluşturan damarlara verdiği değer yargılarıyla, tüm şahsiyeti besleyen bir merkezî varlıktan söz edilmiş oluyor.

Bir bakıma, yarın ne yaptıkları konusunda insan için tanıklık edecek olan ellerin, gözlerin, ayakların, kulakların, dilin eylem kıvamını belirleyen bir merkezi değerler üssü.

O büyük günün hazırlığında, bu kalbi avucumuza almak ve sorgulamaktan söz ediyoruz. **"Hesaba çekilmeden önce kendimizi hesaba çekmek"** çağrısı, kalbin bu anlamda sorgulanması olmalı... Bu kalb, o gün huzur-u ilâhiye sunulacak vasıfta mı?

Ayet, bu merkezî varlıkta aranan temel özelliği **"selim"** kelimesi ile ortaya koyuyor.

"Selim", **"İslâm - teslimiyet - selâmet"** arasına oturan bir kelime.

Hastalıksız bir kalb, diye tanımlamak belki... Güven içinde bir kalb... kaygılardan arınmış, tedirginliklerden kurtulmuş, durulmuş, doyuma ulaşmış.... Teslim olmuş...

Ne demek bunlar?

Kalb nasıl doyuma ulaşır? Nasıl tedirginliklerden kurtulur? Nasıl ve kime teslim olursa selâmete erer?

Kalbin sevgilerde, bağlılıklarda, korkularda, ümitlerde, duada, yakarışta, af dilemede, boyun eğmede hedefini belirlemesi ile belki... "**Rabbin kim?**" diye sorulduğunda, yani "**seni yaratan, yaşatan, rızık veren, hayatına son tayin eden ve yarın huzuruna varacağın kim?**" diye sorulduğunda cevapları karıştırmayan bir kalb? Sevgilerini paramparça etmeyen... her parçasına bir başka Rab yerleştirmeyen...

Bir âyet, eğer kalbin tüm bu özellikleri "**itmi'nan - mutmain olma - doyuma ulaşma - sancıdan - açlıktan - kıvranmaktan- sorulardan - tedirginlikten kurtulma**" kelimeleri ile ifade edilebilirse, kalbin itmi'nan halinin ancak, "**Allah'ı zikir - Allah'la birlikteliği idrak**" ile sağlanabileceğini bildiriyor.

Demek ki insan, dünyada, "**doyuma ulaşmış - itmi'nana ermiş bir kalb**" inşa etmeye çalışacak. İnsan onu götürecek Rabbin huzuruna...

Anlaşılıyor ki, kalb sağlığının özü, itmi'nana, o da Allah'la birlikteliği idrake bağlı...

Allah'la birlikteliğin idraki kalbi bürümüşse, artık, tüm uzuvların o eksende hayatiyet kazanması kaçınılmaz olur. Gözün görmesinde, kulağın işitmesinde, dilin konuşmasında, Rabbin tecellileri zuhur eder. Varo-

luş âlemine Rabbin rızasına uygun görüşler, duyuşlar, sözler gelir. "**Şah damarından yakın**" bilirse insan Rabbini kendisine, her davranışı, Rabbin hoşnudluğuna uygun düşer...

Bir bakıma "**selim bir kalb**" hazırlama kaygısı, bir "**ilâhî rıza-hoşnudluk**" arayışıdır bu âlemde...

Bir "**Rabbin huzuruna çıkacağımız kesin**" bilgisidir. Bir "**Likaullah-Allah'la buluşma**" şuurudur.

Allah insanın, ne ölçüde nisyan ile malül olduğunu bildiği için, Allah dünyayı bir "**oyun ve eğlence merkezi**" gibi yarattığı ve insanın bu eğlence dağınıklığı içinden kurtulmasını, bir dünya imtihanı gibi kurguladığı için... "**kalb dâvâsı**"nı, insanın en temel hedefleri arasına yerleştirmiş.

Bir bakıma, dünya hayatı bir kalb sınavından ibarettir. Bir emaneti hangi nisbette koruyabileceğinin sınavıdır hayat hikâyesi insanoğlunun... "**Kulumun kalbi**" diyor Allah Teâlâ... İfadedeki sıcaklığa bakınız.

Allah dostları "**İyi müslüman, kalbini avucunun içine alıp, insanlar arasında utanmadan dolaşandır**" buyururlar. Bu, içinde utanç verici bir nokta barındırmayan şeffaf bir kalb tanımıdır ve insanlarla ilişkide bir kalb sorgulanmasıdır. Gerçekte ise, insanın kıvamına not vermek için kalbi avucun içine alıp insanlar arasına çıkma zarureti yoktur. Çünkü kalbin bütün kıvrımları Allah'a ayandır. Hep şeffaftır kalbler Allah huzurunda... Onun için, hep duvarlı olmak zo-

runda insan, kalbi konusunda... Hep avucunda ve hep sorguda?

Rabbin huzuruna çıkmaya hazır mısın?

"Ey itmi'nana ermiş nefis, Rabbine dön, razı ve rızaya ermiş olarak... Kullarımın arasına gir, cennetime gir." Bu çağrıyı duymaya hazır mısın?

"Selim bir kalbe varan"a Rabbin çağrısıdır bu... Ne mutlu bu çağrıya lâyık olabileceklere...

Düşünce İnsicamı

Kur'an insanı düşünmeye çağırır. Düşünce ise, insicam ister. Ancak insicamlı düşünce anlamlıdır, gerçekten düşünce haysiyeti taşır. İnsicamlı düşünce, her kademesi üstüste oturan düşüncedir. Birbirini takib eden, bütünleyen, arada boşluklar bırakmayan ve sonunda bir sistem yapısı kazanan düşüncedir. Kur'an insanı böyle bir düşünceye çağırır. Bizzat kendisi, böyle bir sistemli düşüncenin koordinatlarını (iltisaklarını, bağlantı noktalarını) verir. Kur'an'a bu açıdan baktığınızda, âdeta elinizden tutup, sizi bir yerlere götürdüğünü hissedersiniz. Adeta yürümeyi, yol almayı öğretir size tefekkür ikliminde... Önce şu basamağı çıkacaksın, sonra şunu, sonra şunu şeklinde...

Kur'an'ın bu öğreticiliğini en çok akide dünyasında görmek mümkündür. Akide ise, insanın dünya görüşünün üzerine inşa edileceği temel aksiyomları belirtir. İnsanın dünyadaki konumunu anlamlı kılan ölçülerdir bunlar...

Kur'an'ın düşünce çağrısı, temelde, insana, dünyasını sağlıklı değerler üzerine kurma çağrısıdır. Kendisini kuşatan varlık âlemini birbirini bütünleyecek tarzda yerli yerine koyma çağrısıdır. Bir bakıma "Sen ancak böylece gerçek anlamda insan olabilirsin" demektir.

Gelin isterseniz, Kur'an'dan süzülmüş böyle bir düşünce seyahati yapalım. Bakalım insanın yolu nerelere uğrayacak?

Bir âlem var çevremizde... Renk renk çiçekler var aynı toprak üzerinde biten? Bu topraktan bu farklı renkler nasıl süzülüp de çıkıyor? Tohumlara bu farklı renkler nasıl yazılıyor? Aynı topraktan tatları nâmütenâhî ölçüde çeşitlenmiş meyveler nasıl oluşuyor? Gök nasıl yükseltilmiş sütunsuz? Yer nasıl serilmiş? Âlemler denince nasıl bir genişliği düşünmek lâzım? Bunlar nasıl oluşmuş? Dağların anlamı ne, denizler neden oluşmuş? Renk ne? Neden renkler var? Yıldızlar, ay, güneş niçin var, nasıl oluşmuş? İnsanın tohumu, bir damlacık su? O bir damlacık suda, göz nasıl saklanmış, kulak, beyin, el, parmak uçları, ayak parmakları, kalb, mide, akciğer, karaciğer nasıl saklanmış... Bunlar sonra sonra nasıl insicamlı bir şekilde dağılmışlar insan vücuduna? Yürek bunca yıl nasıl atıyor? Mide neden kasılıp açılıyor? Sinirler, damarlar nasıl ağ gibi örülmüş vücutlarımızda? Bunca hayvanat nasıl çeşitlenmiş, niçin çeşitlenmiş?

İşte kendine, yeryüzüne, gökyüzüne, bir tek çiçeğe, böceğe, bülbülün kanat renklerine bakıp da bunun kendiliğinden olabileceğini düşüneni, düşünce insica-

mından yoksun görüyor Kur'an... Hayır, bütün bunlar, Yaratıcıyı kabul etmeyen bir düşünce ikliminde izah bulamaz. Orada düşünce ikinci adımda iflâs eder?

Böyle bir Yaratıcının varlığına inanıp da, bu âlemi boşuna, anlamsız, gayesiz, hatta saçma bir şekilde yarattığını düşünmek de bir düşünce insicamsızlığıdır.

Aynı şekilde, Yaratıcının yaratma işinden sonra bir kenara çekilip atalet içine düştüğünü düşünmek de... Neden ataleti seçsin Yaratıcı? İnsan neden atalet izafe etmek ister Yaratıcıya... Yaratıcı ile bağlarını koparmak için mi? Bu nasıl mümkün olur? Bir an Yaratıcı ilişkisini kesse insanla, insanın hali nice olur?

Mutlak bir Yaratıcı olduğuna inandığı halde O'nun kudretinin her şeyi dilediği gibi belirleyebileceğini içine sindirememek de... Yaratıcın iradesini doğru-yanlış, isabetli-isabetsiz gibi yargılamaya kalkmak da...

Yaratıcının mutlak kudret sahibi olduğuna inandığı halde, bu kudrete başkaldırmaya yeltenmek de...

Bütün bunlar, düşünce insicamının dışında ve sadece abesle iştigaldir...

Yaratılışına mani olamayan insanın, Yaratıcıya başkaldırması, O'nunla güç yarışına girmesi, kendinde yaratıcılık vehmetmesi, yani kendini tanrılaştırmaya yeltenmesi ne kadar anlamsızdır. Gözlerinin görmesine isyandır bu, kalbinin atmasına, beyninin düşünmesine, elinin yazmasına, dilinin konuşmasına isyandır. Yaratıcıya başkaldırmak, o kadar düşünce insicamının

dışına çıkmaktır ki, insan, önce kendi varlığıyla savaşmalıdır tutarlı olmak için... Albert Camus, "tek yol intihardır başkaldıran insan için" diyor...Yani kendi var oluşunu inkâr...

İnsanın varoluşunun, kendi dışında bir irade ile gerçekleştiğini düşünemememek de, gerçeği görmemek, yani bir düşünce zaafıdır. Hiçbir insan kendini yaratmadı çünkü. İnsanın varoluşunun tamamen bir Yaratıcının dilemesine bağlı olduğunu anlayamayan, insicamlı bir düşünce geliştiremez.

Yaratılmış tüm varlıklara bakıp da, insanın yaratılışının farkını farkedemememek de, bir düşünce sığlığıdır.

Buradan bir adım daha atarsak, insanın farklılığının, onun yaratılış misyonunu da farklılaştıracağı noktasına varırız insicamlı bir düşünce çizgisinde...

Ve Yaratıcının insanla ilişkisinin özel bir nitelik taşıdığını idrake...

Eğer Yaratıcı insana özel bir misyon yüklemişse, bunu ona bir şekilde bildireceğini düşünmeye...

Yani mesaj taşıyan bir varlığa, bir Peygambere ve bizatihi mesajın varlığına inanmaya...

Eğer insan, varlığını anlamlı buluyor ve varlığını borçlu olduğu Yaratıcısı ile ilişkisi bulunduğuna inanıyorsa, O'na karşı çok özel hisler beslemesi gerektiğini kavramaya...

Eğer Yaratıcı, kâinatı ve insanı boşuna yaratmadıy-

sa, insan ve evrenle ilişkisi devam ediyorsa, ve insanın yaratılışının özel bir anlamı varsa, bu çerçevede Yaratıcıdan insana özel mesajlar gelmesini beklememek düşünceyi bir noktada dondurmaktır. Mesaj gelmişse ve onun Yaratıcı katından geldiğine inanıyorsa, onu önemsememek, o mesajlar insana, hayatı için bir takım ölçüler getiriyorsa, onları tartışmak, didiklemek, unutmak, ihmal etmek, kendisinin varlık sebebi olan Yaratıcı ile ilişkileri savsaklamak anlamına geleceği için düşünce insicamına darbe vurmaktır. İnsanın kendi misyonu ile savaştır bu.

Yaratılışını belirleyemeyen insanın, kendisine yaratılış gayesine aykırı misyonlar edinmesi ne kadar saçmadır. Aynı şekilde, yaratılışını kendisi belirlemediği halde, kaşına, gözüne, rengine, kanına kutsiyetler atfetmesi, onlarla başka insanlara karşı üstünlük taslamaya kalkması, düşünce ikliminde saçmalıklara yelken açmanın görüntüleridir.

Yaratıcıdan insana mesaj taşıyan özel bir görevli, yani Peygamber'in konumuna inandığı halde, onu bir hayat rehberi olarak görmemek... Onun yerine, Yaratıcı ile hiçbir özel irtibatı bulunmayan başka rehberler ikame etmek...Peygamberin konumunu irdeleyip, tartışmak... Yaratıcı ile, "neden onu seçtin de falancayı seçmedin?" diyerek ertişmeye kalkışmak...

Hazreti Muhammed'in Allah'ın elçisi, Kur'an'ın da Allah'ın insana mesajı olduğuna inandığı halde, bunların Yaratıcı'dan getirdiği mesajı öğrenmemek, hayatına yansıtmamak, ihmal etmek, unutmak, tozlanmaya

terketmek, onun yerine başka değerler ikame etmek, Yaratıcı onlara kıyamete kadar ömür biçtiği halde, onların çağlar içinde eskidiğini düşünmek... Bunlar, Yaratıcı ile başlayan düşüncede teklemelerdir. Düşünce geriye sarılacak ve Yaratıcı'dan itibaren yeniden test edilecektir. Nerede gedik verdi insicamdan? Nerede zigzag çizdi?

Ve bu düşünce insicamı, "insanın sonu nereye?" sorusunun doğru cevaplandırılması ile tamamlanacaktır. Ölmemek elinde değil insanın. İnsan bunu bilir; çünkü ölümü yaşar... Ölmemenin elinde olmadığını bildiği halde, ebediyyen yaşayacakmış gibi hesaplar yapmak, bir düşünce yanlışıdır. Ölüm ötesinde neler olacağına kafa yormamak aynı şekilde, dünyada ebedi kalma saplantısının yol açtığı bir düşünce inkırazı... Yaratıcı ile insan arasında bir ilişki varsa, bu kâinat, bu ilişkinin sınanma alanı ise, bunun sonuçlarının değerlendirileceği yeni bir âlem olmayacağını sanmak, düşüncede insicamın katlidir...

Yaratılıştan ölüme ve ölüm ötesine yönelen bir izahlar silsilesi, ancak Kur'an ikliminde şekillenmiş insicamlı bir düşünce ile anlamlı, sağlıklı, gerçekçi, doğru ve tutarlı olabilir. Kur'an bu düşünceyi arıyor. Kur'an, insan zihnini böyle bir düşünce iklimine yelken açabilecek şekilde eğitiyor. Zihnini ve kalbini Kur'an'a veren, böyle bir düşünce ikliminin insanı olur. Kur'an'dan kopan düşünce ise, bir noktada insicamını kaybetmeye mahkûmdur. Çünkü Yaratıcı, sinirlerin, dokuların, görünen görünmeyen tüm değerlerin Rab-

bidir, belirleyenidir...İş bir noktada, Yaratıcının konumunu kavramaktan başlıyor...Geriye kalan tüm düşünce sistemi, onun etrafında örgüleniyor. Düşüncenin en merkezine Allah'ı koyarak varlığa bakmak...İşte bütün mesele...

Hüve'l - Bâkî

Bakî olan Allah'tır.

Mezar taşlarında böyle yazar.

İnsan ölümü idrak eder, öldüğünde...

Keşke ölmeden önce idrak etsek ölümü... Mezar taşlarını ölmeden önce okusak ve ölüm sonrasına hazırlansak...

İlâhî kitaplar, Peygamberler, insanın ölümlü olduğunu hatırlatırlar sürekli. "Her nefs ölümü tadacaktır." buyurulur Kur'an'da...

Ölüm idraki, hayatın bir başka varlığa bağlı olduğunun idrakidir aynı zamanda. Hayatı ve ölümü yaratan, doğmayan doğurulmayan, hay ve lâyemût olan, varlığını bir başka varlığa muhtaç olmayan bir varlık vardır... Onu idrak etmektir ölüm idraki...

Yaratan'ı anlamak, yaratılış sebebini anlamak, hayat sonrasının ne için varolduğunu anlamaktır.

Allah olmasaydı, ölüm olmasaydı, ahiret olmasaydı.... (acaba insan olur muydu diye sorulabilir muhakkak ve elbet insan olmazdı diye cevaplanır bu soru ama...) farklı bir hayat mantığı olduğu muhakkak. Ama Allah var, ölüm var ve ahiret var... İnsan hayatı, tüm bu var'ların ara kesitinde bir anlam kazanacak ister istemez.

Allah'tan gelen ve Allah'a giden bir hayat, Allah karşısında sorumluluk duygusu taşımak zorunda olan bir hayattır.

Bu sistemi unutmak, sadece kendini aldatmaktır.

Varoluşumuzun bütün merhaleleri, Allah'la mümkün. O'na mecbur, O'na borçlu. Tasarruf ettiğimiz bütün kudretler, O'nun izniyle var ve devrede... İnananın, inanmayanın... Kimse kendinde bir şey vehmetmemeli. Her şey ilâhî planda bir yere oturuyor ve o hikmetle varlık sahibi olabiliyor. Allah'a rağmen varolan hiçbir şey yok. Dolayısıyla, Allah'ın planı dışında görev üstlenen bir şey de yok.

Öyleyse karşımıza çıkan her şeye, yaratılış gayemiz içinde bir anlam taşıyor diye bakmak gerekiyor. O anlam, imtihan-sınanma kelimesinde odaklaşıyor.

Hayat ve ölüm, bir sınanma-imtihan alanı. Yaratılan, kendisine bu sınanma fırsatı verilen varlık. Kendisine tanınan seçme imkânı, insanın imtihanını büyütüyor.

İnsanın sınavı, Allah'ı idrak noktasında toplanıyor.

Allah idraki sürekli diri olan, hayatı doğru mânâlandırmanın en temel noktasını yakalamış oluyor. Kalbin Allah'la beraberlik şuuru içinde doyuma ulaşması bu yüzden... İnsanın yüreği tamamlanıyor Allah'ı zikretmekle...

Allah'la beraberlik idrakini kaybedenin kalbi ise parçalanıyor. Onun sırdaşı Şeytan oluyor. O kalbde değer ölçüleri hastalanıyor, yaralanıyor ve yaratılış hikmetini kaybediyor. Tüm değer ölçüleri çelişkiler üzerine kuruluyor.

İnsan hayatı, hep mutluluklar içinde geçmiyor.

Hep acılar içinde de yüzmüyoruz...

Günün gecesi var, gündüzü var... Duygunun acısı var, tatlısı var. Hepsi insan için, ve hepsinin bizim Allah'la ilişkimiz noktasında bir anlamı var. Bağlılıklarımız sınanıyor acı ve mutlulukta, varlık ve yoklukta...

Soru hep şöyle:

-Allah'la aranıza neyi koyuyorsunuz? Ne öncelik kazanıyor? Unuttuğunuz oluyor mu Allah'la beraberliğinizi? Güç sıralaması yapıyor musunuz Allah'ı hatırlayıncaya kadar? "Allah'la buluşma zamanı" gündeminizden çıkıyor mu zaman zaman? Zaman zaman başka tanrılar edindiğiniz oluyor mu küçüklü büyüklü?

Bunların tümü Allah idrakinin kalbi yeterince yoğurmamış olmasından kaynaklanıyor. Kalb, zikir teknesinde doymadıkça, yani Allah'ı bir kalb atışı gibi özü-

ne sindirmedikçe, selim bir nitelik kazanmıyor bir türlü...

Hazreti İbrahim ne güzel eğitiyor kavmini:

Yıldızda bir güç mü gördünüz? "İşte benim Rabbim" mi dediniz?

İşte o sönüyor, bakın... Hiç sönenlerden Rab olur mu?

Ay mı doğdu yıldız yerine? Onun parlaklığına mı aldandınız? Onu Rab mı sandınız?

İşte onu da güneş söndürdü...

Güneşi gece söndürdü...

Kim bu yıldızı, ayı, güneşi halden hale sokan?

Puthane'deki putlar mı?

Onlar kendilerini koruyabiliyorlar mı bakalım...

Yeryüzünde birbirini bastıran, yokeden kudretler olur her zaman, insanın karşısına çıkar ve insanın gönül dünyasına etkide bulunur. İnsan için gereken odur ki, mutlak kudreti unutmaya...

İşin özü, Allah'tan başka hiçbir şeye mutlak kudret izafe etmemek...

İşte bunu hayatın mihveri haline getirmek... Her adımda, her nefes alışta Rabbin insan için koyduğu düzenin üzerinde seyretmek...

Sınav bu...İmanın ayrım noktası da bu...

Kolay olmayan sınav da bu...

Burada netleşecek insan... İmanına zulüm karıştırmayacak. Zulüm, yani şirk, yani ilâhî kudreti paylaştıran herhangi bir eğilim karıştırmayacak...

Bu sınav kolay değildir. İbrahim olsanız kolay değildir. Musâ olsanız, Muhammed (sa.) olsanız kolay değildir.

Aileniz çıkar karşınıza, kavminiz çıkar, Nemrud'lar, Firavn'lar, Ebu Cehiller, yani tanrılığa oynayan siyasî otoriteler çıkar.

Babacığınıza-anacığınıza yalvarırsınız, kendisini yaratan gerçek varlığı idrak etmesi için... Hayatını ona göre düzenlemesi için...

Toplumunuz anlamaz sizi... Hatta yürütülen aleyhte kampanyadan etkilenip, Nemrud'un buyruğuna uyar ve sizi yakmak için odunlar yığar dağ gibi...

Mahmud Sami Ramazanoğlu rahmetullahi aleyh, Hazreti İbrahim isimli kitabında halkın nasıl bir zihnî teşevvüş içinde olduğunu anlatırken, Fahri Razi, Kadi Beydavi ve Hazin'den şu bilgileri aktarır:

"Kemal-i arzuları ile ahali odun çekerlerdi ve hatta hasta olanlar şifa bulursa bir mikdar odun alacağını nezreder, vefat edenler odun alınmasını vasıyet eder ve ihtiyar kadınlar eğirdikleri iplik üc-

retini nafakasından artırır, odun alırdı. Bu hal bir müddeti muvakkat devam etti. Yapdıkları mahal odun ile doldu. Yedi gün ateş yakdılar. Sekizinci gün İbrahim Aleyhisselâm'ı mancınık vasıtasıyla ateşin üzerine attılar." (s. 107-108)

Bütün bunlar karşısında sınavı vermek, **"Hasbünallahü ve ni'mel vekîl-Allah bize yeter, O ne güzel vekildir"** diyebilmektir.

Bu Allah'tan başka güç taslayan her şeyi yokluğa mahkûm etmektir. Görmemek, kaale almamaktır.

Nemrud ve Firavn, putperestlikle ya da kendi kendini putlaştırmakla özdeşleşmiş, iktidarlarını sürdürebilmek için çocuk doğumunu engellemeyi bile göze almış siyasî semboller olarak girmiştir insanlığın tevhid yolculuğuna... Ama İbrahim de doğmuştur, Mûsâ da... İbrahim de büyümüştür, Mûsâ da... Belirleyici olan ilhahî kudrettir çünkü...

Eğer insan bunu idrak eder ve "**Hasbiyallah"-Allah bana yeter"** derse, yolu açılır insanın... Ateşin içinden yol bulur Selâm yurduna... Ateşin yüreği soğur, gül bahçesine döner... Irmağın içinden yol açılır ve kurtuluşa yürür insanlar...

Allah'tır gerçek kudret sahibi ve dönüş Allah'adır.

İş, Nemrud ve Fir'avn'ın bile insanın karşısına bir sınama için çıktığını idrak edebilmektir.

İnsan, yıldız gibi doğan umutlarla sınanır zaman za-

man, ay ve güneş gibi daha parlaklarıyla sınanır... İnsan ailesine anlatamaz bazan derdini... Bazan insan, egemen yapının boğucu mengenesine tutsak olur...

Orada **"hasbiyallah"** demek var bir, vaadlere veya tehditlere rağmen Allah'a razı olmak var, Rabbin **"Eslim-Telsim ol"** şeklindeki çağrısına "**Eslemtü li rabbil âlemîn-Alemlerin Rabbine teslim oldum**" diye cevap vermek var.. Bir de gözleri kamaşmak, aklının, dilinin ve gönlünün ahengi bozulmak, dizleri titremek var... "Başka ölçü yok mu?" diye Allah'ın ölçüsünden başka ölçü aramak veya didiklemek var ilâhî ölçüleri...

Şu sorular üzerinde düşünelim biraz:

-Egemen iradenin baskıları sonucu, İslâm'ı yeniden yorumlama düşünceleri içimize daha cazip hale gelmeye başladı mı?

-Suçladığımız Müslüman sayısı çoğalıyor mu? "Şunlar olmasaydı başımıza bunlar gelmezdi" gibi sözleri daha sık söylemeye başladık mı?

-"Artık bu iş bitti" gibi yıkım duygularının üzerimize karabasan gibi çöktüğünü hissediyor muyuz?

-İnanç kardeşlerimizle bir arada görünme kaygısına düştüğümüz oluyor mu?

-Okuduğumuz gazeteyi, dergiyi değiştirmeyi düşünüyor muyuz?

-Eşimizin-kızımızın başını açtırma eğilimleri içimizi yokluyor mu?

-İnançlarımızdan dolayı kınanma endişesine daha sık düştüğümüz oluyor mu?

-İslâm ne bizim için? Dini nasıl algılıyoruz? İslâm'ın hayatımızda azaldığını hissediyor muyuz?

-Kalbimizi avucumuza alıp baktığımızda daha çok hissettiğimiz utanç mı itmi'nan mı?

Daha böyle pek çok soru.

İbrahim olursak, gül bahçeleri var önümüzde...

Mûsâ olursak, Nil'i yarıp geçmek var.

Muhammed'in izine girip Hicretleri göze alırsak, sürekli içimizde Medine yolculuğu yaşarsak, Medine var ödül olarak...

Bütün bunlar, "Hasbünallahü ve ni'mel vekil" demeye bağlı... Ya da "İnnallahe maanâ..." hükmünü gönül kıvamı haline getirmeye...

Allah vekil ise, gözleri görmez eder, bir örümcek ağı ile korur kulunu, kılıçları kesmez eder, suları akmaz, denizleri boğmaz, ateşi yakmaz eder...

Neylerse güzel eyler O...

Yeter ki gönüllerimiz O'na merbut olsun... O'nunla olsun...

Hüvelbâkî...

Ahiret Lügatçesini Öğrenmek

Hayat kadar ölüm de gerçek, ölüm de bizim için. Ölümsüz bir hayat yok. Tek Allah hayy ve kayyûm... Ölümle hayat birlikte yaratılmış hatta. Hayatı anlayıp da ölümü anlamamak, hayatın en girift labirentlerinde dolaşıp da, ölümden habersiz yaşamak, hayata derin mânâlar yükleyip de, ölümü anlamsız kılmak, bütün bunlar insanın "gaflet"inin eseri.

"Gaflet" "ahiret lügatçesi" içinden mü'minin uzak durması gereken bir kelime... Ahireti anlamayanın, dünyayı anlaması mümkün değil oysa.

Gafletin hemen yakınında "nisyan" var. Unutmak. Ahireti unutarak yaşamak, bir başka anlamsız hayata talip olmak demek. Ahiretin gündemimizden çıkması demek bu. Ahiret kaygısından uzak bir dünya kurmak demek. Dünya hayatında doymak demek.

Sonra "Şüphe" var Ahiret lügatçesinde... "Kur'an "mirye" diyor şüphe için..." Ya yoksa..." üzerinde bir

hayat kurar şüphe ehli... "Ya yoksa" diye kurar ve dünya üzerine abanır. Dünya o kadar bağlar ki gözünü, öte dünyayı unutmak için "şüphe" üretmekten başka çıkış yolu kalmaz. "Ya yoksa" diye sormalı içine ve ipini dünyaya teslim etmeli... Dünyanın "öte"sini hiç düşünmemeli. "Ölüm"ü görmeli ama idrak edememeli. Gözleri olmak yetmez, onunla görmedikten sonra... Ağacı görür, ormanı görmez...

Sonra "küfür" var. Ahiretin üstünü örten küfür. Şuurun üstüne sünger çeken küfür. Gözlerin, kulakların üstüne mühür vuran... Bütün ölümleri yokluğa mahkûm eden küfür. Şüpheci "Ya yoksa" diye başlar, küfür ehli "Yok canım, ahiret yok" diye tamamlar şuur izmihlâlini... "Ölmek, ot gibi kaybolmaktır" der küfür ehli. "Ne olacaksa bu dünyada olacak" der. Allah'la hiç mi hiç karşılaşmayacağız" der. "Hesaplaşmayı burada bitirmek gerekir" küfür ehline göre... Onun için hile insan için, desise insan için, kan dökmek, haksızlık yapmak, fitne ve fesad insan için... Nasıl olsa bir hesaplaşma olmayacak, nasıl olsa son bir duruşma yok ve nasıl olsa herkesin yaptığı eğer becerebiliyorsa kesesine kalacak... Kıran kırana bir dünya küfür dünyası. Tam bir fesad ve bozgun dünyası... Zulüm dünyası... Ahiret inkârı, ancak zalimlerin ideolojik çerçevesinin rengi olabilir. Eğer tüm dünyadaki insanlar "Ya yoksa" deselerdi, hatta daha ileri gidip "Hayır, âhiret yok" deselerdi, ne olurdu dünyanın hali? Nasıl bir cinayet serisi başlardı? İnsanın azmanlaşmasını ne önlerdi? Güçlünün gücünü ne sınırlardı? Hilekârın hilesini düzenbazın düzenini hangi güç kontrol ederdi? O gücü kim kontrol

ederdi? Ve son kontrolü hangi güç yapardı? Ahirete yönelik şüphe ve inkâr, cehennemi dünyada iken yaşamaktan başka sonuç doğurmazdı şüphesiz...

"Lika" çok çok önemli bir kelime Ahiret Lügatçesinde... "Allah'la buluşma" ânı lika... Ahireti dünya hayatında yüreğine yansıtabilen, "Lika"nın esintisini buradayken duyar. Allah'a yakın olan, kalbinde Allah zikrini daim kılan, kendisine şah damarından yakın hisseden O'nu, yani "Lika"yı unutmayan yani "murakabe" içinde bir gönül ve hayat inşa eden insandır ölümün ve hayatın gerçek anlamını kavrayan... Hayatı dolu dolu yaşayan, çünkü Allah için yaşayan, ölüme bir sıla gibi bakan, çünkü onu bir "Lika'ullah" yolculuğu gibi gören insan... Rabbin övdüğü insan...

Kitab, Ahiret Lügatçesinde bir başka anlam taşıyor. İnsan, "kendi kitabı"na, kendi hayatının romanını yazıyor. Bir hayat kitabı... Bir günlük kitab... İnsanın günahlarını ve sevablarını, irade dışı ve en doğru çizgilerle tesbit eden bir günlük. Elinin işini elleri yazıyor, gözünün eylemine göz imzası konuyor. Her uzvun şehadeti var kitabta.. Ahirette "İşte kitabın" denecek insana... "İşte dünya günlüğün..." "Oku kitabını" denecek. Allah Allah, "Bu kitaba ne oluyor böyle küçük büyük ne yaptımsa yazmış" diyecek insan...

İşte orada "Ahiret Lügatçesindeki "Şahidlik" kavramı gündeme girecek. Eller, ayaklar, gözler, kulaklar her uzvun şehadeti girecek devreye.. Küçük küçük karelerden oluşuyor dünya hayatı... "Hayat kitabımız" da, küçücük notlardan teşekkül ediyor. Hayatımızın

her saniyesine bir küçük not düşürmüşüz meselâ... Dağ gibi namazlarımız oruçlarımız, ibadetlerimiz var... Ama onların üzerine saldırıp bir anda eritecek küçük küçük bakterileri yüklenerek gitmişiz... Gıybet etmişiz, söz getirip götürmüşüz, alaya almışız, küçük görmüşüz, burun kıvırmışız, dudak bükmüşüz, kaş göz işareti yapmışız, iftira etmişiz, bühtanda bulunmuşuz, başkasının malını tırtıklamışız... Güveler kemirmiş dağ gibi "salih amel"i, ve geride "sıfır" kalmış. "Sıfu'l-yed-Eli boşalmış" bir adam...

"Hüsran" Ahiret Lügatçesinde, Ahiret'e "küfür"le, "nisyan" ile, "şüphe" ile yaklaşanın akıbeti... "Amelin boşa gitmesi, yani dünya hayatının hiç bir işe yaramaması" yine onlar için. Unutana unutulmuşluk kaderi... Boş verene, boşa gitmişlik... "Toprak olmayı bile özleyen" insanın tükenmişliğini düşünün bir.

Hazreti Peygamber'in (s.a.) Veda Hutbesindeki sözlerini hatırlayalım:

"Ey insanlar!

"Bugün şeytan, sizin yurdunuzda yeniden nüfuz ve saltanat kurma kudretini artık, ebedi olarak kaybetmiştir. Fakat siz, ...küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız onu sevindirmiş olursunuz. Dininizi korumak için bunlardan kaçınınız."

Demek ki "Küçük şey yok." Hayat bir örgü ve o örgünün her lifi insanın dünya misyonunun bir parçası olmalı, anlamı olmalı... Değilse, bu duyarlık kaybedilmişse, Şeytan "küçük" harekâtlarla, sanki bir vur-

kaç operasyonu ile yükleniyor, yürek bütünlüğümüz üzerine... "Zerre"ler önemli o gün. Zerre kadar güzellik de önemli, zerre kadar çirkinlik de, hayır da şer de...

Hazreti Peygamber sallallahü aleyhi ve sellem, çağları aşan sesiyle uyarıyor:

"Aklınızı başınıza toplayın.! Bilin ki, yarın, Allahınıza kavuşacaksınız. Bugünkü her türlü hal ve hareketinizden muhakkak hesaba çekileceksiniz."

"Yarın Rabbimin huzuruna varacağım. Ya, "bunca nimetin şükrü bu mu olmalıydı?" diye sorarsa..." Kerem sahibidir O, rahmet sahibidir, ama mağfirete-rahmete sığınmak için bile bir istirham gerekmiyor mu?

Mahşeri unutmamak lâzım Ahiret lügatçesinde. Mizanı unutmamak lâzım. Orada malın ve çoluk-çocuğun insana fayda vermeyeceğini unutmamak lâzım. Herkesin kendi derdine düştüğü o fırtınalı ortamda, hastalıksız bir kalpten başka dost olmayacağını unutmamak lâzım. "Ahiret azığı"mız neyse onu kullanacağız.

Orada kimi yüzlerin kararacağını da bilmek gerekiyor, kimi yüzlerin nur gibi parlayacağını da...

Pişmanlığın hiçbir anlam taşımadığını da...

Geri dönüş olmadığını da... Geri dönüp, "Allah'ın ölçülerine uygun" yeni bir hayat fırsatı verilmeyeceğini de...

Bir kere yaşanıyor dünya hayatı... İmtihan süresinde uzatma yok. Kısalma da yok. "Ölüm meleği" görevine sadık ve dakîk... Ne öne alma, ne erteleme... "Yol azığı"nı önceden hazırlamak gerekiyor. Telâş içinde hep bir şeyler unutulur değil mi? Oysa "ölüm telâşı" gelmeden denk etmek gerekiyor yükleri... Namazı unutma, orucu, zekâtı, haccı unutma... Herşeyden önce ihlâsı unutma...

Ey insan, ey nefsim, önden ne gönderdiğine bak lütfen. Akşam deftere ne kaydedildiğine bak. Hayatını süz, küçük şeyleri ihmal etme, diline, gözüne kulağına sahip ol. Hele kalbine... Kalbini yoğuracak eller bul, kalbine rıza ve teslimiyet suyu içirecek pınarlar bul. Öte dünyaya, Oranın Mutlak Hakimine sunulacak bir **"selim kalb"** edinmeye bak. Ey insan, ey nefsim, Ahiret Lügatçesini öğren. Hayat bilmecesini biraz da o lügatçe ile çözmeye bak. Her saniye, tükenen bir sermayeyi kullanıyorsun. Tükenenin yerine tükenmeyecek bir şeyler koy ki, ebedi bir zamanda sana azık olsun.

Ey insan, ey nefsim! Niçin yaratıldığını unutma, seni Yaratan'ın, senden beklediğine lâyık ol İnsan ol Kul ol. Yaratılmışların en şereflisi ol. Rabbinin seni görmek istediği kıvamda ol.

Niyet Ettim İslâm'a

Rasûlullah (s.a.) "Beni Hûd Sûresi ihtiyarlattı" buyuruyor. Hûd Sûresi'nin 112'inci âyetinde "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol" buyuruluyor. Bu buyruğun yüklediği sorumluluk, bir peygamberi ihtiyarlatacak bir ağırlık taşıyor demek ki...

Ama bütün iş, Allah'tan geleni kavramakta. Allah'ın emrini "Allah emri" gibi, "dosdoğru olmayı" da Allah'ın vahyinde yer alan ölçüde içine sindirmekte... Her şeyin içini boşaltan bir duyarsızlıkla (gafletle), bir tek âyet değil, Kur'an'ın bütünü bile okunur da, insanın saçının tek teli ağarmayabilir.

Kaç zamandır namazlarımı arıyorum. Maûn Sûresi'nin beşinci âyeti kalbime öyle bir tedirginlik yükledi ki, duygularım perişan. "Veylün lil musallîn. Ellezîne hüm an salâtihim sâhûn. -Vay o namaz kılanların haline! Ki onlar, kıldıkları namazdan habersizdirler."

Acaba benim namazlarım da böyle mi?

Niyetin namazın farzlarından oluşundaki hikmeti burada keşfettim işte. Birden anladım ki, her namazda o vaktin namazını arıyorum. Abdestimi alıyorum, seccadeyi seriyorum, namaz için hazırım. Acaba hazır mıyım? Niyet? Niyet nerde? Namazın dünyasına girmek için son kapı niyet. Niyet netleşmeden namaz iklimine intikal edemezsin. Niyetin netleşmesi, şuurun "ancak sana ibadet ederiz, ancak senden yardım dileriz" ölçüsünde bir kulluk yoğunlaşmasına yönelmesi...O vakti bulmak için, dilim vakitler arasında dolaşıyor. Sabaha, öğleye, ikindiye niyetleri yokluyorum. Ama sonunda anlıyorum ki akşamı kılacağım. Gönlüm uzunca bir arayıştan sonra karar kılıyor akşamda...Evet akşam namazını kılacağım. Şuur o anda tebellür ediyor, karar seçiliyor ve niyet netleşiyor. Niyet arınıyor ve ben namaza duruyorum.

Acaba bugüne kadar o ânın niyetini bulmadan kaç namaz kıldım? Ve acaba "namazından habersiz olanların muhatab olduğu tehdid"e kaç kere muhatab oldum? Ve acaba, Rabbin namaza yüklediği inşa edici özü bulamadığımız için mi bizler kul olmakta bocalıyoruz?

Rasûlullah (s.a.)'ın niyete ilişkin hadis-i şeriflerini hatırlayalım bir:

"Ameller niyyet iledir. Ve herkese neye niyet etmişse o vardır. Kim ki Allah ve Rasûlü yolunda hicret etmişse, hicreti Allah ve Rasûlünedir. Kim ki dünyalığı elde etmek veya bir kadınla evlenmek için göç etmişse, onun da hicreti niyyet ettiği şeyedir."

Allah yolunda attığımızı sandığımız adımların niyetini yoklasak bir, acaba yüzde kaçı net çıkar? Yüzde kaçı dünyalık için, yüzde kaçı başka bir şey yolunda?

Müthiş bir sınav değil mi?

Rasûlullah Tebük Seferinde buyuruyor:

"Medine'de öyle kimseler var ki bizim katettiğimiz mesafe, çiğnediğimiz topraklar, kâfirleri kızdıracak şekilde attığımız her adım, infak ettiğimiz her şey ve çektiğimiz sıkıntı ve açlıktan alacağımız mükâfat gibi onlara da mükâfât vardır. Çünkü onları mazeretleri geri bırakmıştır."

Seherde cepheler için göz yaşı dökenle, ribatlarda nöbet bekleyeni aynı yüceliklere taşıyan niyet...

Rasûlullah buyuruyor:

"İki saf (İslâm ordusu ile kâfir ordusu) karşılaştıkları vakit, melekler iner ve tesbit etmeğe başlarlar; falanca dünya için, falanca hamiyyetli-cesaretli desinler diye, falanca asabiyyet - milliyet kaygısıyle savaşıyor, diye yazarlar. Sakın "falanca Allah yolunda öldürüldü" demeyin. Ancak Allah'ın adını yüceltmek için savaşanlar Allah yolundadır."

Bir söz söylemez, bir adım atmazsınız ki, onu tesbit eden bir rakîb ü atîd görevli (gözetleyici hazır bir melek) bulunmasın. Demek ki ne yaman kılıç sallamak değil maharet, kılıcın kavislerine Allah rızası yüklemek. Dökülen terlerden, çekilen çilelerden, dünyevi hesap-

ları, nefsî tortuları, kavmî sapmaları süzüp arındırmak. Cihadı gerçek cihad haline getirmek...

Rasûlullah buyuruyor:

"Mü'minin niyeti amelinden hayırlıdır."

Neden? Çünkü amelin özüdür niyet. Amelin yöneleceği alanı tesbit eden iradedir. Ameli güzelleştiren veya çirkinleştirendir. Amelin ana maddesidir. Niyet hayırlı ise amel hayırlıdır. Ancak niyettir ki, ameli ebedî muhasebe düzeninde yerli yerine oturtur.

Ömer b. Hattab şöyle diyor:

"Amellerin efdali, Allah'ın farzlarını eda, haramlardan kaçınmak ve Allah katında sâdık niyettir."

Evet, sâdık niyet...Niyette sadâkat...

Salim b. Abdullah da bir başka Ömer'e, Ömer bin Abdülaziz'e şöyle yazıyor:

"Bilmiş ol ki, Allah Teâlâ'nın kuluna yardımı, niyeti mesabesindedir. Kimin niyeti tam olursa, Allah'ın ona olan yardımı da tam olur. Niyeti ne nisbette eksilirse Allah'ın yardımı da o nisbette azalmış olur."

Ve tam niyet...Kesin niyet. Eksiksiz niyet. Saf niyet. Som niyet. Pür niyet. Arınmış niyet.

Süfyân Sevrî şöyle diyor:

"Eskiler nasıl amel edeceklerini öğrendikleri gibi, nasıl niyet edeceklerini de öğrenirlerdi."

Bu da niyet terbiyesi...

Ve İmam Gazali, İhya ve Kimya-yı Saâdet'teki müstakil bahislerde niyyet konusunda şöyle diyor:

"Niyetsiz ve gaflet içinde yapılan amellerde ne az, ne de çok, hiçbir hayır yoktur.

"Her tâat, niyet ve amelden meydana gelir. Niyet de amel de hayır cümlesindendir. Fakat tâat cümlesinden olan niyet amelden hayırlıdır.

"Allah'a mülâkât zevkine, ancak Allah'ı severek ve bilerek ölenler erişebilir. Zaten onu, ancak bilen sever. O'nunla, ancak O'nu çok seven ünsiyyet eder. Ünsiyyet, zikrin devamı ile, marifet de fikrin devamı ile hasıl olur. Muhabbet ise marifete tabidir. Gönül dünya meşgalesinden ayrılmadıktan sonra, devamlı olarak zikir ve fikir ile uğraşamaz. Dünyadan arzu, istek ve şehvetlerini kesmedikten sonra da dünya meşgalesinden ayrılamaz. Ne zamanki dünyalıktan uzaklaşır, kötülükten ve kötülüğe meyletmekten çekilir, onları çirkin görür, nefret eder, hayra meyleder ve onu irade ederse, ancak o zaman dünyalıktan ayrılabilir.

Hayrat ve tâate meyletmesi de âhiretteki saadetinin buna bağlı olduğunu bilen bir hastanın ameliyata meyletmesi gibidir.

Azalar kalbin hizmetçisidir. Aranan kalbdir....Tâat ve ibadetten maksat âzaların değil, gönlün vasıflarını değiştirip düzeltmektir. Secdelerden maksat, alnın havadan yere indirilmesi değildir. Maksat kalbin özelliğini

değiştirmek, tekebbürden tevazua meylettirmektir. "Allahü ekber" demekten maksat, dilin değişmesi ve hareket etmesi değil, kalbin Allah Teâlâ'yı ta'zime yönelmesidir.

"Niyyetsiz amelde hiçbir fayda yoktur.

"Dünya işleri ile meşgul, gâfil bir kalb ile alnını secdeye koyan kimsenin bu hareketinden kalbine bir şey gitmez. Bu gibi amellerin varlığı yokluğu gibi olur. Maksada ulaşmağa nisbetle varlığı yokluğu gibi kabul edilen şeye bâtıl denir. Bunun için de "Niyyetsiz amel bâtıldır" denmiş ve bunun mânâsı da gafletle yapmış olduğu ibadet olmuştur."

"İnsanların mükâfâtları niyetleri nisbetindedir."

Gazali, Allah dostlarının niyete ilişkin tavırlarını anlatırken şunları kaydeder:

"Onlar niyetleri olmadan amel etmezlerdi. Çünkü niyetin, amelin ruhu olduğunu, sâdık olmayan niyet ile amelin riya ve yorgunluk olduğunu, böyle amelin yakınlığa değil, uzaklığa vesile olduğunu bilirlerdi. Aynı zamanda niyetin yalnız dilde, "niyet ettim", demek olmadığını, Allah'ın rahmetiyle kalbden doğup harekete geçmek olduğunu, bunun da bazı vakitlerde mümkün, bazı vakitlerde mümkün olmadığını bilirlerdi."

Gazali'den son söz olarak şunları almak istiyorum:

"Kalbde din cephesi galip olanlarda çoğunlukla hayra niyet hazır olur. Gönlü dünyaya meyledip, dünyalığı galip olan kimse kalbinde iyilik niyetini kolaylık-

la bulamaz. Hatta farzlarda bile bu niyeti zoraki elde edebilir......Basiret sahibi insanların ibadetleri, Allah'ın Celâl ve Cemalini sevdikleri için, O'nu zikir ve fikirden başkası için yapılmaz. Onların asıl ibadetleri zikir ve fikirdir. Diğer ibadetler bunu takviye için sonradan gelir."

Gazali, niyet açısından "kalbde din cephesi galip olanlar"ı bir kefeye, "gönlü dünyaya meyledip, dünyalığı galip olanları" bir başka kefeye koyuyor. "Din'le dolu olanların niyetleri de hayra yönelmeye hazırdır" diyor, "dünya adamları"ı ise niyeti kolay bulamaz, diyor büyük âlim. "Hatta farzlarda bile bu niyeti zor elde eder" diyor.

Meselenin püf noktası bu olmalı.

Ne ile doluyuz biz? Din ile mi dünya ile mi? Ünsiyetimiz kiminle? Muhabbetimiz kime? Kimi zikrediyoruz, düşüncelerimiz kim için yoğunlaşmış?

Temel sorular bunlar.

İslâm'la ilişkimizde yapılacak bir niyet sorgulaması perişanlıklarımızı teşhir eden bir muhakeme safhası olurdu muhakkak.

"Mış gibi..." diye nitelenen bir ilişki türü var. "Bağlıymış" gibi yapmak..."Teslim olmuş" gibi yapmak. "İslâm'ı yaşıyormuş" gibi yapmak vs...Bunların tümü içi boş, sadece yapanı aldatan davranışlar... "Allah katına etleri ve kanı çıkmaz kurbanlarınızın" buyuruyor Allah Rasûlü...Ancak özünde takva varsa, yani "Allah'a yönelik sevgi, saygı" varsa bir yüceliş tılsımı ile

yükleniyor ameller. Akşama kadar aç durmamız değil Rabbimizin Oruç'la istediği, sadece eğilip kalkmamız değil namazdan beklenen... Bunların herbirinin özüne, "Allah'a kulluk, O'na yakın olmak, O'nun sevgisine muhatab olabilmek, O'nun razı olduğu kul olabilmek" şuuru hakkedilebildiği, nakşedilebildiği takdirde ruhumuz Arş'ın kapısını çalabiliyor...

Geçmişin salih uluları, niyetleri olmadan amel etmezlermiş; boş yaşamamak bu, gaflette ömür tüketmemek.

İslâm hayatımıza, doğumumuza, ölümümüze anlam kazandıran temel değerimiz. Ancak hayatımızın her alanına onun bir umdesini, niyet duruluğu, netliği içinde taşıyabildiğimiz takdirde...

İşte kapısında durduk İslâm'ın. O kapıyı çalmadan önce, dünyayı âhireti bir muhasebeden geçirip, bu iki dünyada İslâm'ın anlamını ve kendi konumumuzu değerlendirip, "Niyet ettim İslâm'a" diyebilmek önemli. Niyet, bir kazanma iradesidir; Allah'ın sevgisini kazanma iradesi... Miras kalmış bağlılıklardaki niyetsizlik hayatımızdaki boşluk ve bereketsizliklerin de sebebi olmalı. İslâm'a yeniden niyet etmeli, İslâm içinde her davranışa bir niyet diriliği yüklemeli...

Artık biliyorum ki, her namazımı kulluk planında yeniden keşfetmek zorundayım. Her namaza, mirac duygusuyla durmak zorundayım. Her niyet eşiğinde namazları aramaktan kurtulmak ve net yönelişlerle Rabbimin huzuruna doğrulmak zorundayım. Tekbiri,

kıyamı, kırâeti, rükuyu, secdeyi net niyetlerle yapmak zorundayım.

Rahmetli ninem, namaza niyet ederken "Durdum divanına, uydum Kur'anına, cümle melekler şahit olsun, hem dinime, hem imanıma. Yönüm kıbleye, kıblem Kâbe'ye..."der, öylece tekbir alırdı. Bir namaza ne anlamlar yüklerdi, dini niyette özetlerdi âdetâ...

Gaflet yeter. İslâm'ın içinde gafil olmak yerine, kapısından arınmış bir niyetle girmek daha evlâ...

Gaflet yeter. Allah'a adanmış bir ânın değeri, boşa geçmiş binlerce âna değişilmez.

Allah'la Beraberlik İdraki

Şu âyet Kur'an-ı Kerim'in üç yerinde geçiyor:

"Allah'ı hakkı ile takdir etmediler, kavramadılar..." (En'am 91, Hacc 74, Zümer 67)

Bu âyetlerin geçtiği yerlerde, inançsızların Allah Teâlâ'nın kudretine ilişkin inkârları cevaplandırılıyor ve Allah'ın mutlak kudret sahibi olduğu ifade ediliyor.

"Şüphesiz ki taneleri ve çekirdekleri yaran Allah'tır. O ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkaran O'dur. İşte Allah budur. O halde nasıl yüz çevirirsiniz?

"Karanlığı yarıp tan yerini ağartan....

"Kara ve denizin karanlıklarında yolunuzu bulasınız diye sizin için yıldızları yaratan O'dur.

"Sizi bir tek candan yaratan O'dur.

"Gökten suyu indiren O'dur.

"O gökleri ve yeri eşsiz bir şekilde yoktan varedendir...." (En'am Suresi, 95-101 arası ayetlerden bölümler...)

Benzeri âyetler Kur'an'ın pek çok yerinde var. Kur'an insan zihnine âdetâ ulûhiyyeti ve tevhidi nakşediyor. Kur'an çerçevesinde baktığımızda en küçük zerrelerden en büyük seyyarelere kadar her şeyin Allah'ın bilgisi ve kudreti içinde varolmakta, varlığını sürdürmekte olduğunu görüyoruz. Bir yaprağın düşmesinde, güneş sisteminin devamında, bir karıncanın buğday tanesini taşımasında ilâhî kudretin tayin ediciliği söz konusudur. Nefes alış-verişimiz O'nun kudretiyledir. Göz açıp kapayışımız, gülüşümüz, ağlayışımız, düşünüşümüz, hatırlayışımız, ya da unutuşumuz...

Allah'ın nimetlerini saymaya kalksak buna gücümüz yetmez. Parmak uçlarını, göz renklerini, damaktaki tad alma duygusunu belirleyen bir kudret söz konusu... Neyi sayabiliriz ki...

Ama acaba insan bunun ne kadar farkındadır?

Beyinde minnacık bir uyuma noktası dümura uğrasa...Ya da uyanma noktası...

Allah bizden iki şey istiyor:

Birisi Allah'ın varlığının, diğeri de eşi ve ortağının bulunmadığının idrakidir. Bu idrakin her an, canlı olmasıdır. Devrede bulunmasıdır.

İnsanın dinle ilişkisi, bir bakıma, bu kudretin idraki ve Allah tarafından belirlenen kulluk misyonunun

ifasıdır. "Kudretini idrak ediyorum Rabbim, beni Sen yarattın. Senden başka ilâh yok. Ben Senin kulunum. Buyruğuna hazırım" demektir.

Sınav burdadır.

Dinin özü de buradadır.

Din Allah'ın insanla ilişkisini idrakle başlar...

"Kâfir", bu apaçık gerçeğin üstünü örten, bu idrakten bütünüyle yoksun olandır. Adeta varoluş misyonu ile savaş halindedir kâfir.

Münafık Allah'la oyun oynamaya kalkışandır.

Acaba, mü'min ne durumdadır?

Rasûlullah gerçek kulluğun, **"Allah'ı görüyormuş gibi yaşamak"**ta olduğunu bildiriyor. **"Görmesen de görülüyorsun, bunu bil"** diyor.

Kur'an **"Allah sana şah damarından daha yakın"** diyor.

Bu, Allah'la beraberlik demek...

Acaba bunu ne kadar idrak ediyoruz?

Kur'an, **"Allah'tan ancak O'nun kulları içinde alim olanlar korkar"** diyor.

Bilgi ve idrak içiçe yani... Korku, sevgi, bağlılık, yardım çağrısı, dua, kulluk, ibadet... Bunlar, insanın Allah'a açılış yolları... İnsan tüm bu eylemlerinde yalnız-

ca O'na açılacak... İdrak bu. O'na hiçkimseyi eş tutmayacak. Kalbini ikiye parçalamayacak.

Bunu ne kadar başarıyor mü'min?

Kur'an'ın bütününde, insan kalbinin, bu idrak istikametinde yoğruluşuna tanık oluruz. İnsan bunun için yaratılmıştır. Kalbi böyle bir kıvam kazansın diye...

İnsanın Rabbini unuttuğu anlar oluyor. Bu bir gerçek. Belki Kur'an'ın böylesine ısrarlı eğitimi de, bu nisyan boyutumuz sebebiyle. Nisyan, beyne giden bir damarın kesilmesi gibi bir şey... Şahdamarının kopması insanın, bir anlık da olsa... Ölüyor insanın o anları...

Allah'ı unutmak ne demek?

İzahı zor bir şey bu. O her yerde var ve biz "yok" gibi davranmışız demek... Görmez diye düşünmüşüz, işitmez diye, vakıf olmaz halimize diye, canım atlatırız belki diye, belki unutur diye, belki ihmal eder, belki çağırsak duymaz, belki yardımımıza koşamaz, belki gücü yetmez diye... Belki kendi kudretimize bağlamışız her şeyi... Sebepleri tanrı edinmişiz belki... Belki Allah'tan büyük güçler vehmetmişiz...

İnsan farkında olmadan düşer bu tehlikeye... Bütün bunların bilinçli yapılması zaten insanın gerçeğe isyanı, yani küfrüdür. Biz, mü'minde nisyan halinden söz ediyoruz. Rasûlullah Efendimiz, **"Rabbim beni göz açıp kapayıncaya kadar bile nefsimle başbaşa bırakma"** diye yakarıyor. Bu, bir anlık gaflete karşı korunma çabasıdır. Bir anlık gaflet, yürekte, idrak mer-

kezinde bir noktanın çöküşüdür belki... Ona bile razı değil Allah'ın Rasûlü...

Kur'an'da **"En güzel boya Allah'ın boyasıdır"** buyuruluyor. **"Sıbğatullah..."**

Nedir bu?

Kişiliğimizin ilâhî bir disiplin içine girmesidir, diye düşünemez miyiz? Her uzvumuzda bir Allah idrakinin oluşmasıdır belki... Som güzellik budur. En güzel güzellik budur. Gözün Allah'ı görmesi bakarken, kulağın Allah'ın çağrısını duyması, kalbin Allah'a bağlılık hissetmesi her an... Ve damarlarda Allah'la beraberlik şuurunun dolaşması...

"Acaba kalben Allah'ın huzuruna çıkabilecek berraklıkta mıyım?"

Bu soru ile yaşamak her ânı...

İnsanın hayatı nisyan ile idrak arasında gidip geliyor.

İnsandan istenen, nisyanı ve gafleti azaltmak, idrak halini çoğaltmaktır. İdrak hali insanın diri yaşadığı anlardır. Nisyan da, hayatımızın ölü bölgeleri...

İdrak halini çoğaltmak, Allah'la beraberlik terbiyesi kuşanmaktır. Allah Teâlâ bu terbiyeyi de veriyor bize Kur'an'da...

"Zikredin" diyor. **"Beni anın." "Beni anın ki, sizi anayım."** Yani size rahmetimi sürdüreyim. Beni

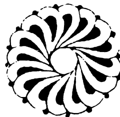
çağırın ki icabet edeyim. Bana yürüyerek gelin ki, size koşarak geleyim.

Allah'ın 99 güzel ismi var. Her isim, insana Allah'la beraberliği idrak için açılan bir kapı...Her güzel ismin, insan hayatına bir yansıması var, eğer insan kendini sunarsa Rabbin ikramına...Onun farkında olursa... Sevgiyi özlediğinde "Ya Vedûd" derse... Ni'met aradığında "Ya Mün'im" diye seslenirse yürekten... Rahmete susadığında "Ya Rahmân" diye çağırırsa... Zulme dûçar olduğunda "Ya Muîn", "Ya Kahhar", "Ya Müntakim" diye dayanırsa ilâhî dergâhın kapısına... Her dileğin bir kapısı var... Kapılar kapanmıyor, gönüllerde kapanma yoksa...

Allah'la beraber olana, bunu idrak edene yenilgi yok, hüzün yok, ümitsizlik yok, yürek darlığı yok, korku yok...

Bütün iş, kalbi ubudiyyet coşkusuyla yoğurmak, doyurmak...

Ki kalb, ancak Allah'la beraberlik kıvamı kazanmakla doyar...

“Âmentü” Hassasiyeti

“Âmentü”, **“İman ettim-İnandım”** anlamına gelen Arapça bir fiil. İslâm ıstılahında, inanç esaslarına bağlılığın ifadesi. Bir Müslüman, daha ilk yaşlarda, “Âmentü” diye başlayan bir ahidleşme eğitimi içine girer. **“Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah’tan geldiğine, öldükten sonra dirilişe”** inandığını bildirir. Bu, kalbî ve kavlî, yani dil ile ifade edilen ve kalben onaylanan bir bağlanıştır. Bu teahhüd, Müslümanın en temel kabulleridir, kişiliğinin mihveridir, öz dokusudur. Müslüman olmak, bu teahhüdle varolan bir şeydir.

Bu çerçeveye İslâm akîdesi denir. Akide bağlanılan şey demektir. İnsan, **“Âmentü”** dediğinde, kendi kişiliğini, çok temel ölçülerle, bağlamış olur. **“İman”** bu bağlanış halidir. Bu bağlılığı kişiliğine özümsetmiş olanlara da **“Mü’min”** denir.

“İman” olmadan, Müslüman olmak mümkün değildir.

Bir Müslümanın en öncelikli duyarlığı, iman halini bir bütün olarak korumaktır. İmanda kesinti olmaz, parçalanma olmaz. Müslüman her nefesi mü'min olarak yaşama duyarlığı içindedir. O yüzden, **"son nefesi mü'min olarak vermek"**, bir Müslüman için en stratejik hedeftir. Hatta Müslüman, bir gaflet içine düşüp, son nefesi mü'min olarak verememekten endişe eder. Ama bu korkuyu dengeleyen ümidin kapısı, Allah'ın sonsuz rahmeti sebebiyle her zaman açıktır. Bu sebeple, Müslümanın ruh hali **"beyne'l-havfi ve'r-recâ- Korku ile ümit arasında"**dır. Bu, iman üzerindeki titizlikten ileri gelir. Çünkü imanın makarrı - yani yerleştiği yer olan kalb, değişmeye müsait bir manevi iklimdir. Müslüman, kalbinin iman üzre sekinete ulaşmasını, sebata ermesini diler hep...

"Amentü"nün kalbe yüklediği sorumluluğun farkında olmak, ancak onun hukukunu bilmekle mümkündür. Âmentü'nün hukukunu bilmek ise, o bütün içine giren her "iman umdesi"nin insan için ne anlam ifade ettiğini bilmekle mümkündür.

Yaşanan sürece baktığımızda görülen şu ki, Müslümanla "Amentü"nün ilişkisi, tedricen aşınan bir ilişki haline gelmiştir. Asıl olan bilgi, şuur ve iman duyarlığıdır. Önce bilgi ve şuur hali aşınmış, ancak iman duyarlığı devam etmiştir. Ancak bilgi ve şuur boyutu aşınan bir duyarlığı devam ettirmek mümkün olmadığı için, zaman içinde iman duyarlığı da yerini gaflete terketmek zorunda kalmıştır. Bu, imanın farkında olmama halidir. Ne kadarı var, ne kadarı yok, nerede yara almış, neresi yeniden inşa edilmiş, hangi iman umdesine

ne kadar yabancılaşılmış...Kişilikle iman arasında hangi bağlar mevcut, hangisi kopmuş, hangi kişilik özelliği hangi akideden kaynaklanan kabullerle biçimlendirilmiş... Neredeyse tüm sınırlar belirsizlik içine sürüklenmiş...

İslâm'ın aradığı **"Amentü"** duyarlığı böyle bir belirsizliği kabul etmez. Çünkü bu belirsizlik içinde, hayatı, akide çevresinde dokuma imkânı yoktur. Akide, bir yerde durur, kişiliğimiz bir yerde ve kişiliğimiz, her türlü başka iman umdesinin etkisiyle şekillenmeye açık hale gelir. Oysa **"Amentü"** çerçevesi, bir **"Dinü'l-kayyim-sapasağlam bir din"** oluşturur. Yani her unsuru birbirini bütünleyen, sapasağlam bir hayat manzumesi inşa eder.

İnsan, "**Âmentü**"nün en temel umdesi olan "**Allah bilgisi**"ne ulaşmak ve O'nun hukukunu bilmek zorunda.

Allah'ı bilmeyen insanın, hiçbir şeyi yerli yerine oturtması mümkün olamaz. Tabiî kendi varoluşunu da...

Hayatı izah edemez.

Başka insanlarla, eşya ile hukukunu bilemez.

Allah'ı bilmek demek, O'na göre kendi konumunu belirlemek demektir. **"O beni ilgilendirmiyor"** dediğinizde bir dünya oluşturursunuz, O'nu yok farzederseniz bir dünya oluşturursunuz, O'na başkaldırırsanız bir dünya oluşturursunuz, farklı tanrıların varolduğunu dü-

şündüğünüzde bir dünya oluşturursunuz...

O'na iman ettiğinizde, O'nu sevdiğinizde, O'nun buyruklarını önemsediğinizde, O'nu varoluşunuzun gerçek sebebi olarak telakki ettiğinizde ise başka bir dünya oluşturursunuz.

Her yaklaşım, hem kendi kendinize bakışınızı, hem insanlarla ve eşya ile ilişkinizi etkiler.

Allah'ı yok farzedip de yeryüzünde, insan ilişkilerini aşkın değerler üzerine kurma imkânı yoktur meselâ... O'na başkaldırıp da, bir çıkış yolu bulma imkânı da yoktur. O'nu yok farzederek kuracağımız dünyayı bir cangıl olmaktan kurtarma imkânımız da yoktur... Çünkü orada **"üstün değer"**i Allah belirlemeyecekse kim belirleyecek gibi çok temel bir soru vardır.

Allah imanı etrafına örülen diğer iman umdeleri de, aynı tarzda, insan hayatını yönlendiren temel kişilik çerçevesi oluştururlar. Her birinin, insan hayatına taşıdığı duyarlıklar vardır. Ahirete inanan insanla inanmayan, Kitaba inanan insanla inanmayan, Peygamber'e inanan insanla inanmayan, Meleklere ve kadere inanan insanla inanmayan için hayatın dayanak noktaları ve temel öncelikleri farklıdır. Başka dünyalar kurar bu insanlar... Kimin hayatında ahiret duyarlığı varsa, o, bir başka yerde karşılaştığında utanmayacağı bir hayat yaşamağa çalışır. Kimin hayatında Kitap duyarlığı varsa, o hayatını, Allah'tan gelen ölçüler içinde biçimlendirme gayretine soyunur. Peygamber, onun için ebedi bir ışıktır, rehberdir...

Fir'avn niye Fir'avndır da Musa niye Musadır?

İşte bu sorunun cevabı, Allah bilgisi, Allah şuuru ve Allah imanında saklıdır.

Özetle "Amentü"nün muhtevasını kavramak demek, varoluşun anlamını çözmek demektir.

Bilâl-i Habeşi, Mekke inkârcılığı içinde, **"Âmentü"** ile buluşmuş bir insandı. İmanını korumak için işkenceye katlandı. İman ne anlam ifade ediyordu Bilâl için? Bir insan neden katlanır işkenceye? Demek onun için iman, hayattan daha kıymetli bir şeydi. Uğruna hayattan vazgeçilecek bir şeydi.

Bilâl, **"Amentü"** demekle, tüm bir varoluşun muhasebesini yapmış, dünyayı, âhireti şuur süzgecinde kantara vurmuştu. Dünyayı verecek, ölümsüzlüğü kazanacaktı. Emin olmak gerekir ki, her şeyini vermeye hazırdı Bilâl **"Allah kelimesinin yüceliği için..."**

Süheyb-i Rûmi, **"Bin canım olsa alabilirsiniz, yeter ki Peygamberime bir şey olmasın"** derken, Peygamber'e imanın kendi hayatı açısından değerini ifade etmiş olmaktaydı. Çünkü Peygamber onlar için, **"onları gerçekten diri kılacak bir mesajın taşıyıcısı"** idi... Şayet Peygamber onların ellerinden tutmasa idi, onlar için hayatta olmanın bir anlamı yoktu. İnsan olduklarını anlamışlardı Peygamber'in önderliği ile.

Onlar "Amentü"nün her umdesinin içini böyle doldurmuşlardı.

"Amentü" demek, içimizde bir kalb olduğunun farkına varmak demektir. O kalbin, ancak Allah'la buluştuğunda itmi'nana ereceğini kavramak demektir. O kalbin ancak Allah bilgisi ile diri olacağını anlamak demektir.

Hayatlarımız savrulup gidiyorsa biz farkında olmadan, kalbimize bakmalıyız. Oradaki Allah bilgisinin diriliğine... Akide bütünlüğümüzün kalbimize yansıyıp yansımadığına... "Amentü" duyarlığının var olup olmadığına... **"Allah"** ismi celâli anıldığında kalplerimizin ürperip, ürpermediğine...

Kur'an, açık denizde fırtınaya yakalanmış bir insanın hemen Allah'ı hatırlayacağını, ama o zor durumdan kurtulur kurtulmaz yeniden gaflet ve inkâr uçurumuna yuvarlanacağını bildirir. Fırtınaya tutuluş, bir şok halidir. Demek, bir şok halinde insanın genlerine kazınmış Allah bilgisi gün yüzüne çıkıyor. Bir hastalık halinde tutunacak dal arıyoruz. Bir felâketi göğüslerken ötelerden bir el uzanmasını diliyoruz. İnanç, uçurumdaki bir dal oluyor bizim için.. Oysa İslâm, imanı bir tıkanmışlığın sığınağı değil, iradî bir kabulleniş olarak anlıyor. Bir hayat tarzı olarak, bir ruh dokusu olarak.

Kur'an'da bize **"Ey iman edenler, iman ediniz..."** çağrısında bulunuluyor. Orada hiçbir şey abes olarak yer almaz. Bu, bir imanda şuur çağrısıdır. İmanda duyarlık çağrısıdır. İmanla gaflet bir arada bulunmaz. İman, serapa bir hassasiyet alanıdır.

Cihad ve Şehadet Terbiyesi

İslâm insanının temel özelliklerinden birisi "Evrensel sorumluluk şuuru"dur. İslâm insanı kendisini tüm evrene karşı sorumlu hisseder. Kendi kendine, tüm insanlara ve canlı-cansız tüm varlıklara karşı... "Emanet" gibi bakar evrene. Çünkü "Yaratıcı'nın halifesi" kılınmıştır.

"Yeryüzünde fitneden eser kalmayıncaya kadar" cehd etmek, onun önüne konan ufuktur. Bu ufkun yakalanması, Allah'ın evren için koyduğu nizamın bütünü demek olan dinin, "Alemlerin Rabbi"nin belirlediği ölçülerde ikame olunmasıdır. "Allah Teâlâ nezdinde din ise İslâm'dır." Bu yüzden İslâm insanı, İslâm'ı tüm insanlara ulaştırmaya gayret eder. Bu bir hidayet taşıyıcılığı demektir. Hidayet ise, sonu cennete, yani bütünüyle mutluluk olan bir dünyaya yönelmenin ifadesidir. "Yeryüzünde fitneden eser kalmaması" bir bakıma cennet inşasıdır. Öyleyse İslâm insanı, bir cennet davetçisidir. Bu görevi "cehd'le, cihad'la ifade edilecek bir feda oluş seyrinde yerine getirir İslâm insanı...

Onun evrensel sorumluluk şuurunda mürebbisi Kur'an'dır, Rasûlullah'tır. Kutlu hayatında Allah'ın dinini insanoğluna yeniden taşıma cehdini ortaya koyan, bunun için zırh giyen, savaş meydanına çıkan, şehidlik özlemi yaşayan, yara alan, cihad mektebinde, Allah yolunda canfeda cihad erleri yetiştiren Allah Rasûlü (s.a.), Veda Hutbesinde de sesini ulaştırabildiği ümmetine, bu sesi çoğaltma, başka iklimlere taşıma görevi yüklemiştir.

Rasûlullah'ın Bizans Kralına, İran Kisrasına, Mısır Mukavkısına gönderdiği "İslâm ol kurtul" mesajı taşıyan elçileri ise, o günün şartlarında, süper güç odaklarını, İslâm'ın tebliğ hedefi saymak gibi evrensel bir örnektir.

O nesil, bu Peygamber çağrısını çok güzel anlamış, kavramış ve gereğini ebedi bir sorumluluk halinde yüklenmiştir. Veda Hutbesini bir "Peygamber vasıyeti" gibi telakki eden Müslümanlar, süper güç odaklarına mesaj taşıyan elçilerin ufuk aşan iradesi içinde, fevc fevc yer yüzüne dağılmışlar ve insanoğluna son vahiy kandilini taşımışlardır. Bugün "İslâm Coğrafyası" olarak bilinen Kuzey Afrika, Balkanlar, Ortadoğu ve Asya, ilk bayrakları, kabirlerini orada bırakmak pahasına sahâbi neslinin diktiği İslâm topraklarıdır.

Sonraki nesiller de, kişiliklerini Kur'an ruhu ile donatabildikleri, hayatlarını Peygamber terbiyesine sunabildikleri, yüreklerine sahabi nişanı taşıyabildikleri ölçüde, İslâm'ın iklimini, bir medeniyet dokusu halinde ülke ülke inşa edebilmişlerdir.

İslâm'ın mazlûmiyet zamanları, belki de şu yaşadığımız zamanlar, İslâm insanının, "evrensel sorumluluk şuuru"nun aşındığı, kişiliklerin cihad ve şehadet terbiyesinden uzakta oluştuğu, dolayısıyla bedelin, hem Müslümanlar hem de tüm insanlık için hüsranlar tarzında ödendiği zamanlardır. Cihadsız şehadetsiz bir dünya, bedeli İslâmsızlıkla ödenen, yani yolu cennete çıkmayan bir dünyadır. Tam da bu dünyadır.

Kur'an, ebedi bir terbiye klavuzu olarak önümüzde duruyor. Rasûlullah'ın mektebi devam ediyor. 14 asrın cihad ve şehadet önderleri, Kur'an ve Sünnet mektebinde aldıkları terbiyeyi hayatlarında örnekliyorlar.

İnsan, kişiliğini Kur'an ikliminden geçirebilse, oradan namaz kılan, oruç tutan, hacca giden bir insan yanında, cihad kaygısı taşıyan, şehadet özlemi duyan insan da çıkar. Kur'an püfür püfür şehadet esintisi taşıyor. İnsan kişiliğini cihad gergefinde dokuyor Kur'an...İmanı pekiştiriyor, zaafları tedavi ediyor, umudu biliyor, ye'si yokediyor...Kur'an, insanı, Ricalullah-Allah adamı halinde yeniden dokuyor...

Bugün burada, Kur'an'ın cihad ikliminden geçmeyi denemek istiyoruz bir...Belki ümmetçe yaşadığımız mazlûmiyetlerimiz, gönüllerimizde parıldayacak bir cihad şuuruna çarpar da parçalanır. Yeni bir hayat doğar cihadın bağrından.

Kur'an, cihadı bir iman ayıracı gibi görüyor öncelikle. Onu okuyalım:

"Allah'a ve ahiret gününe iman edenler, mallarıy-

la canlarıyla cihad etmemek için senden izin istemezler.........Senden ancak, Allah'a ve âhiret gününe iman etmeyenler, kalbleri şüpheye düşmüş ve kuşkuları içinde bocalayıp duranlar cihada çıkmamak için izin isterler." (9 /44-45) Cihad, bir "rahmet ümidi" mü'minler için. (2/218) Cihad, "Allah'a verilen ahde sadakatin örneği. Şehidler, bu ahde sadakati kanlarıyla ispat edenler, cihad erleri ise bu şerefin taliplileri... (33/23) Cihad, İslâm insanının "Allah'a yardım" alanı... Allah, lutfedip cihadı, kendi Zatı ulûhiyyetine yardım olarak niteliyor ve onu mü'minlere yardım için vesile ittihaz eyliyor. Sonra "dostum" diyor mü'minlere Allah Teâlâ... (47/7,11)

Kur'an, cihadı imanla dünyevi bağlantılar arasında bir sınav alanı gibi görüyor. "Mallarınız ve canlarınız hususunda imtihan olunacaksınız" (3/186) uyarısı, aslında tüm hayatı kapsayan bir imtihana işaret ediyor. Nefse kolay gelen bir şey değil cihad. Ama Kur'an, nefse hoş gelmeyen bir şeyde Allah'ın "hayır" murad edebileceğini bildiriyor. Onu okuyalım:

"De ki, eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, akrabalarınız, elde ettiğiniz mallar, durgunluğundan korktuğunuz ticaret ve hoşlandığınız evleriniz, Allah'tan, Peygamberinden ve Allah yolunda cihad etmekten sizin için daha sevgili ise Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah fâsıklar güruhunu hidayete erdirmez." (9 /24)

"Hoşunuza gitmediği halde savaşmak size farz kı-

lındı. Belki de hoşunuza gitmeyen bir şey sizin için daha hayırlıdır. Belki hoşunuza giden bir şey de daha kötüdür. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (2/216)

Varlıkların değerinin izafi olduğunu belirten Kur'an, insanı, asıl olarak Allah'ın nezdindeki hayra yöneltiyor. Onu okuyalım:

"Yemin olsun ki, eğer Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz, Allah'ın bağışlaması ve rahmeti, biriktirdiğiniz şeylerden daha hayırlıdır." (3/157)

Kur'an, cihad yolunda kişilik zaaflarına dikkat çekiyor ve bunların aslında inanç zaafından kaynaklandığını vurguluyor. Ölüm korkusu varsa yüreğinizde Kur'an, "Dirilten de öldüren de Allah'tır" (3/156) diye uyarıyor. "Allah'ın izni olmadan hiçbir nefsin ölmesi mümkün değildir." (3 /145) diye uyarıyor. "Her nefsin ölümü tadacağını (3 /185) vurguluyor. Onu okuyalım: "Nerede olursanız olun ölüm sizi yakalar. Sağlam yapılmış kalelerde olsanız bile..."(4/73) Ve onu okuyalım: "....Evlerinizde bile olsanız, kendilerine öldürülmek takdir edilenler, düşüp ölecekleri yere varırlar." (3/154) Kur'an "can derdine düşmeyi" nifak ehlinin özelliği olarak tanımlıyor. "Bizim gibi savaşa gitmeselerdi öldürülmezlerdi" diyenleri, savaşa gidip de canlarına bir şey olmadığı için sevinç duyanları, nifak çemberinin içinde görüyor Kur'an. Kur'an'ın cihad âyetlerinin önemli bir kısmı, "ölüm ve âhiret terbiyesi" veriyor insana...Çünkü cihad öncelikle bir can imtihanı...Kur'an'ı okuyunca ölümün nasıl olsa geleceğini, insana düşenin onu güzelleştirmek olduğunu, canı Allah'a adamanın ise en

güzel ölüm olduğunu anlıyoruz. "Biz Allah' içiniz ve mutlaka O'na döneceğiz." (2/156) düsturu, Kur'an'ın mü'minin kalbine yerleştirdiği bir cihad yansımasıdır.

Kur'an cihad görevi zuhur edince ağır davrananları, cihad seyri içinde dünyevi zarara uğrayan mü'minleri istihfaf edenleri, onlarla birlikte zarara uğramadığı için sevinç duyanları, cihadın nimetleri karşısında kıskançlık krizine girenleri, mazlûm mü'minlerin yardım çağrıları karşısında kulakları sağırlaşanları, ayakları yerlere çivilenenleri, insanlardan Allah'tan korkar gibi hatta daha şiddetli korkanları, hatta "Rabbimiz bize savaşı neden farz kıldın?" gibi sorgulamaya kalkanları dünya ile âhiret, ya da Allah'la başka varlıklar arasında tercih karşısında bırakıyor. Kur'an soruyor: "Yoksa siz, âhireti bırakıp sadece dünya hayatına mı razı oldunuz?" (9/38) Kur'an "cihada çıkmayanı can yakıcı bir azabın beklediğini", "böyle bir kavmin yerine başkasının getirileceğini" bildiriyor. (9/39) Cihad, müslüman bir kavmin yaşama şartı haline geliyor böylece... Cihaddan uzak kalmak için yolun uzaklığını, havanın sıcaklığını bahane gösterenler, dünyevi çıkarları öne alanlar ve cihaddan geri kalanlarla birlikte oturmayı tercih edenler, Kur'an bilgisinde kendi kendilerini "helâk" edenler, "kalbleri mühürlenenler" arasındadır. (9/42, 9/87) "Cehennem ateşi daha sıcaktır" diyor Kur'an...(9/81)

Kur'an'da resmedilen "cihad insanı", canını Cennet karşılığı Allah'a satan insandır. Onu okuyalım:

"Şüphesiz ki Allah, cihad eden mü'minlerin canla-

rını ve mallarını cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar..." (9/111)

Kur'an'ın cihad buyruğu kıran kırana bir savaş buyruğu değildir. O cihad erininin kişiliğini "haddi aşmama" ilkesi içine oturtur. (2/190) İslâm'ın cihadı bir "çıkar savaşı" değildir. "Selâm veren" kavimlerle, sırf dünya menfaati için "Sen mü'min değilsin" diyerek savaşmaz mü'min.

Kur'an'ın cihad eğitimi kafirlere karşı çok sert, buna karşılık kendi aralarında son derece merhametli bir mü'min kişiliği öngörüyor. (48/29) Allah'ın sevdiği cihad erleri ise, yine Kur'an'a göre "Allah yolunda birbirine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışan mü'minlerdir." (61/4)

Ve Kur'an ümidle donatıyor cihad erlerini:

Dua ümidin bileyi taşıdır. Duayı öğretir cihad erine Kur'an. "Ey Rabbimiz üzerimize sabır yağdır...Ayaklarımıza kuvvet ve sebat ver. Kâfir kavme karşı bize yardım et." (2/250) diye duayı öğretir.

Ümid, Allah'ın görünmeyen askerleriyle gelir kimi zaman. Mü' min, binlerce melekle omuz omuza savaştığını bilir. (3/124 125) Çünkü "Göklerin ve yerin askerleri Allah'ındır." (48/4) "Gevşemeyin, üzülmeyin, eğer iman ediyorsanız en üstün sizsiniz." (3/ 139) diye uyarır Allah... "Eğer Allah size yardım ederse size galip gelecek yoktur...." diye uyarır. Önemli olan nusret-i ilâhiye mazhar olacak imanı bulmaktır.

Ümid, bu günlerin insanlar arasında evrilip çevrildiği tarzındaki sünnetullah'a teslim olmaktadır. Zaaf günlerini imanla aşmak, şehadet erleri olabilmektir. (3/140) Allah, cihad ortamında temizi murdardan ayırıyor çünkü. (3/179 ve 9/95)

Ümid, Allah'ın kâfirlerin kalblerine korku salacağı müjdesindedir. (3/151) Kafirlerin birlik bütünlük içinde görünmelerine rağmen, kalblerinin darmadağınık olmasındadır. (59/14)

"Düşmanlarınız size karşı ordu topladı, onlardan korkun" denildiğinde, gevşemek yerine imanları artar; "Allah bize yeter, O ne güzel vekildir" derler. "Akif'çe söylersek, "Yıkılır kal'a mıdır göğsündeki kat kat iman..."

Ümid, Allah'ın vadindedir: "Onlar ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek istiyorlar. Kâfirler istemese de Allah nurunu tamamlayacaktır." (61/8)

Ümidin en sonu ve en ulvisi ise şehadetin bedeli olandır. Kur'an'ı okuyalım:

"Allah yolunda öldürülenlere ölüler demeyin. Bilakis onlar diridirler. Fakat siz farkında değilsiniz." (2/154) "......Onlar Rableri katında rızıklanmaktadırlar. Allah'ın kendilerine lütfundan verdiği şeylerle sevinç içindedirler...." (3/169-170) Kur'an "iki güzellik" diye vasıflandırıyor cihadın iki sonucunu: Biri gazilik, diğeri şehidlik. Gazilik dünyada zafer ve izzeti, şehidlik ebedi izzeti getiriyor mü'mine...

Çeçenistan'ı, Bosna'yı, Filistin'i, Cezayir'i düşünürken, bir de Kur'an'ın cihad terbiyesini göz önünde bulundurursak, 2000'ler dünyasında, İslâm'ın izzeti adına üzerimize düşen sorumluluğu daha iyi kavramış oluruz. "Nasrun minallah!"

Not: Metin içinde yer alan dipnotlardan birinci rakam sûre numarasını, ikinci rakam âyet numarasını göstermektedir.

İlk Bize İniyor Gibi...

İslâm'ın "Amentü çerçevesi"nin temel rükünlerinden birisi de Kitablara imandır.

Kitab, Yaratıcının, insana bildirdiği hayat ilkelerinden oluşur. Bu bazan, sahifelerdir (suhuf), bazan belki sadece bir "kelime-i tevhid"dir, bazan da işte Kur'an gibi bir kitabdır.

Kitab, İslâm'ın Yaratıcı ile insan arasındaki ilişkiye getirdiği yorumun olmazsa olmaz gereğidir. İnsan eğer dünyaya gönderilmişse, ve gönderildikten sonra başıboş bırakılmamışsa, başıboş bırakılması yaratılış mantığı içinde izahı güç bir şeyse, ona bu dünyada hayatına yön vereceği bazı değer ölçüleri sunulmalıydı ve işte Peygamberlerin "Allah elçiler"i olarak insana taşıdığı kelime veya kitab odur. Kitab, "hayat"ın olmazsa olmaz kılavuzudur. Kur'an'da "Allah ve Rasûlü sizi, **size hayat verecek şey**e çağırdığı zaman, ona icabet edin" denirken, hayatla Kur'an ve Rasûl'ün çağrısı arasında doğrudan bir ilişki kuruluyor. Anlıyoruz ki, hayat gibi bir hayat, yani diri yaşanan, yani özü ölmemiş bir

hayat, Allah'ın kitabı ve O'nun elçisinin çağrısı ile bütünleşebilmiş bir hayattır. Onun için kitaba inanmak, Müslüman olmanın, yani insan gibi bir insan olmanın asgarî şartları içindedir.

İslâm, tarih yürüyüşüne vahiyle başlamıştır. Muhammed bin Abdullah, Allah'ın Rasûlü olduğunu vahiyle anlamıştır. Rasûlullah da, İslâm tebliğine kendisine Allah'ın mesajının geldiğini bildirerek başlamıştır.

Rasûlullah, bir din tebliğ ederken, bunun ana kaynağının vahiy olduğunu, vahyin Allah'ın insan için belirlediği ölçüler demek olduğunu, kendi söz ve hayatının da bu çerçevede bir vahiy tefsiri mahiyetinde bulunduğunu bildirmiştir. Bizzat vahiyle, Allah Rasûlü'nün vahiy çerçevesinde konuştuğu bildirilmiştir.

Rasûlullah'ın İslâm'ı ulaştırdığı her insan, yani ilk İslâm nesli, vahyin bu mahiyetini tam olarak anlamıştı. Yani vahiy, onlar için, her gün hayatlarında bir yöreyi yeniden biçimlendiren (bir bakıma dirilten) ilâhî bir değer hükmü demekti. Allah'ın insan için bir hayat çerçevesi belirlemesi demekti. Yani Allah, "halife" olarak yarattığı varlığın hayatına ölçü koyuyordu. Bu, muhteşem bir olaydı. Bu, yeterince kavrandığında, insanın konumunu yaratılan her şeyden farklılaştıran bir olaydı. İnsan, demek ki ilâhî gündemde yer alan bir varlıktı. Ve ilk İslâm nesli, bunu hissediyor, anlıyor ve bunun gereğini hayatına yansıttığı ölçüde bir "tarih nesli" oluyordu.

O sebeple ilk İslâm nesli için Kur'an adeta bir ha-

yat iksiri idi. Kur'an'dan bir kelimenin ihmali söz konusu değildi. Kur'an âyetlerini unutması, süs olarak duvara astığı halde hayatında yer vermemesi, Kur'an bir konuda "yeni ölçü" getirdiği halde hâlâ eski hayatından renkler taşıması mümkün değildi. Her biri Müslüman olmakla bir "Kur'an mektebi"ne kayıt yaptırıyordu. Bu mekteb, yeni hayatı dokumak için bir okuma, öğrenme ve yaşama ocağı demekti. Kur'an ilkelerinin parçalanmasına değil, bir harfinin ihmaline razı olamazlardı. Kur'an'ı küçümsemek, alaya almak, tartışmak, ancak inkâr ehlinin düşünebileceği bir şeydi. Bir Ebu Cehil çizgisi idi.

Kur'an furkandı. Doğru ile eğrinin ayrım ölçüsüydü. Şüphe değil, teslimiyyetti onların farik vasıfları.

Kur'an bir hidayet rehberi, gönüllerini doyuran bir şifa, bir rahmetti.

O nesil, Kur'an'la tarihte bir inkılâb yaptı. Önce kendi hayatlarında inkılâb yaptılar, sonra da zamanın akışında...

Rasûlullah Veda Hutbesi'nde, sonra gelecek nesillere bir mesaj bıraktı. Bir bakıma, kendi yetiştirdiği İslâm neslinin Kur'an bağlılığının, bütün İslâm nesillerince temessül edilmesini vasıyet etmekteydi. Rasûlullah şöyle buyurmaktaydı:

"Ey mü'minler! Size gün gibi açık ve aşikâr bir emanet bırakıyorum ki, ona sımsıkı sarıldıkça asla sapıklığa düşmezsiniz. Bu da Allah'ın kitabı (Kur'an) dır."

Rasûlullah, Kur'an'ı ise, bir başka hadisi şeriflerinde şöyle tanımlamaktaydı:

" Allah'ın kitabı: Onda sizden öncekilerin haberi ile sizden sonrakilerin haberleri ve çağdaşlarınızın hüküm(ler)i vardır. O, hak ile batılı birbirinden ayıran ciddî (bir kitab)tır. Onu terkeden zalimleri Allah helâk eder. Onun dışında doğru yol arayanları Allah saptırmıştır. O, Allah'ın sağlam ipidir, o, hikmettir, zikir ve doğru yoldur. Şahıslar onu bozamaz, diller onu karıştıramaz, âlimler ona doyamaz, çok tekrar edilmekten dolayı yıpranmaz, incelikleri bitmez, cinler onu duydukları zaman: "Biz hakiki hayranlık veren bir Kur'an dinledik. Ki o, hakka ve doğruya götürüyor. Bundan dolayı biz de iman ettik." (Cin suresi, 1-2) *dediler. Kim onun görüşünü kabullenirse, tasdik edilir; onunla amel eden sevaba nail olur; onunla hükmeden doğru davranmış, ona çağıran da doğru yolu göstermiş olur."*

İşte Kur'an buydu. Kur'an, bütün çağların kitabı idi. İnsanoğlu, Kur'an'la, kıyamete kadar Allah'ın hitabına mazhar olmuş olmaktaydı. Kur'an, her çağın ihya edici iksiri idi. Hazreti Peygamber, sanki Veda Haccı'nda, bütün çağları aşacak bir sesle seslenmişti: O ses akıp gelmeli ve kişiliğini İslâm'ın "Amentü çerçevesi" içinde şekillendirmeye talip herkesin dimağına ulaşmalıydı.

Hazreti Hatice nasıl anladıysa Hazreti Peygamberi, Hazreti Ebubekir, Hazreti Ali, Hazreti Bilâl nasıl anladıysa...öyle anlamalı, öyle kabullenmeli, ve Kur'an'la

geleni öyle hayatına yansıtmalıydı. Kişiliğini Kur'an imbiğinden geçirmeli ve Kur'an insanı olmalıydı.

Gerekiyorsa âyet âyet yeniden okumalı ve hayatını her âyette yeniden test etmeliydi. Kur'an'a uyanı diri, Kur'an'a aykırı olanı ölü kabul etmeliydi. Ondan sonra ölü yanlar için (kimbilir her birimizin yüzde kaçı ölüdür!) bir ihya süreci başlatmalıydı.

Furkan Sûresinin 30'uncu âyetini okuduğumuzda her birimizin ürpermemesi, titrememesi mümkün değil.

Orada, hesap günü Allah Rasûlü'nün kavminin Kur'an'la ilgili tavrını Allah'a şikâyet edeceğini öğreniyoruz. Âyet şöyle:

"...Ve (o gün) Rasûl: Ey Rabbim, diyecek, "Kavmim bu Kur'ân'ı gözden çıkarılacak bir şey olarak gördü, bırakıp terketti."

Muhammed Esed, âyetteki "kavmim" ifadesini sadece o günkü Arab toplumu" olarak değil, "ümmetimden bazıları" şeklinde anlayarak genelleştirmekte ve söz konusu grubu da "ismen bu ümmetten olup ama gerçekte Kur'anî mesaja olan inancını bütünüyle kaybetmiş kimseler" olarak belirtmektedir. Elmalılı Hamdi Yazır ise, Kur'an dilinde yer alan "mehcur kıldılar" ifadesini, "onu terkedip uzak durdular, onunla amel etmediler" şeklinde anlamaktadır. Ve Elmalılı bu çerçevede şu hadisi şerifi nakletmektedir:

"Her kim de Kur'an'ı öğrenir de Mushaf'ını asar, ilgilenmez ve bakmazsa; Kıyamet günü gelir, yakasına

sarılır 'Ya Rab! Bu kulun beni mehcur tuttu (beni terkedip uzak kaldı, benimle amel etmedi), benimle arasında hüküm ver.' der."

Demek ki, Kur'an'la aramıza mesafe koymuşsak, Kur'an'ı bir bakıma "terkedilmişlik" konumuna sürüklemişsek, hayatımızda belirleyici olmaktan çıkarmışsak, hayatımızı Kur'an'a göre düzenlemeye itina etmemişsek o zaman Kur'ân'ın ve Rasûlullah'ın şikâyet ettiği insanlar haline geliyoruz. Hatta Rasûlullah'ın bildirdiğine göre, "Kur'an yakamıza yapışıyor ve bizden hesap soruyor."

Bugünün Müslümanının kendi kişiliğini ve düşünce tarzını sorgulaması gereken temel soru şudur:

Acaba Kur'ân onun için ilk İslâm neslinin bakışındaki bir kitab mıdır? "Amentü" dediğinde bugünün Müslümanı da, tıpkı Hazreti Ebubekir gibi, hayatını Kur'an'a sunma ve ona aykırı her uzvunu yeniden ihya gibi bir teslimiyet duygusu içinde midir? Kur'ân'ı biliyor, anlıyor, ve hayata geçiriyor mu? Bir konuda ihtilâf ortaya çıktığında çözüm için başvuru mercii olarak Allah ve Rasûlünü görüyor mu? Kur'an, İslâmlığımızda nereye oturuyor? Biz İslâm'ı Kur'an'dan mı öğreniyoruz, yoksa miras alınmış bilgi ve davranışlardan mı?

Eğer bu sorular bütünüyle anlamsız değilse, o zaman hayatımızı Kur'an imbiğine sunmaktan başka çare yoktur, demektir. Eğer Mushaf duvarlarda asılı duruyor, mezarlıklarda dua, hatta belki hastalara şifa ve ibadet niyeti ile okunuyor, ama hayatta yoksa, hem kişisel hem toplumsal hayatımızı tanzim etmek için bir

başvuru kaynağı mahiyetinde değilse, kişisel ve toplumsal hayatımızı düzenlerken Allah'ın kitabı dışında başka kaynaklara müracaat ediyorsak, yaratılış gayesi dışında bir konum seçmişiz demektir. Allah'ın bizim için öngördüğü disiplinden uzaklaşmış, başına buyruk bir dünya oluşturmuşuz demektir. Kur'an'ın hayata ilişkin hükümlerini "çağı geçmiş" kabul ediyorsak, tıpkı Mekke müşrikleri gibi "eskilerin masalları" yaklaşımı, içimizi kemiriyorsa, nifak ehli gibi, Kur'an'ın bir kısmına iman edip bir kısmını kesip atıyorsak, Kur'an'dan başka bir Kur'an arayışına giriyorsak... O zaman "Amentü"müzü yeniden bir sıhhat testinden geçirmemiz gerekir. Çünkü "Amentü" çürüme ve yara kabul etmez.

İlk İslâm neslinin ışığı Kur'an'dı. Bu ışıkla yeni bir insan oldular ve Kur'an medeniyetini inşa ettiler. Bugün medeniyet arayışları içinde bocalıyoruz, çünkü Kitab konusunda yüreğimiz pek değil. Belki yeniden "Amentü" demek, belki yeniden Kur'an boyasına boyanmak gerekiyor.

Sonsöz İbrahim Düsukî'nin:

Ey Kur'an'ı ezberlemiş olan Ku'ran hâmili! Onunla amel etmiyorsan sırf ezberlemekle sevinme. Zira Allah(c.c.) **"Tevrat'ı ezberleyip içindekilerle amel etmeyenlerin durumu, kitapları yüklenmiş merkeplerin durumu gibidir"** *(Cuma, 62/5)* buyurmaktadır. Sen, Kur'an'da bulunan bütün hükümlerle amel etmedikçe merkep olmaktan kurtulamazsın ve onda bulunan bütün harfler aleyhinde şâhitlik eder.

"Kur'an İslâm'ı"

"**Kur'an İslâmı**"ı ifadesi, ana ölçüleri Kur'an'da belirlenen bir dini anlatır. Kendilerini böyle bir çerçeve ile bağlayanlar için kesin inanılması gerekli iki umde vardır:

1. Bizatihî Kur'an'ın kendisinin bağlayıcılığı

2. Kur'an'ın içinde bulunanların bağlayıcılığı.

Birinci umde, Kur'an'ın temel bir ölçü olmasını kabul etmek, Kur'an'ı temel başvuru kaynağı olarak görmek demektir. "Kur'an'da böyle buyuruluyor" demenin, tartışmaları kesen bir ayıraç olmasıdır. Kendi tanımlamasından yola çıkarak ifade edersek, "Hak ile batılı ayıran ilâhî bir kelâm" olarak bakmaktır bu, Kur'an'a...

Kur'an'a neden böyle baktığımızı düşünürsek, onun bağlayıcılığının Allah tarafından gönderilmiş olmasında yattığını da biliriz. İnanırız ki Allah bize en doğru bilgiyi, en doğru ölçüyü göndermiştir. Bize kitab göndermişse, bizim ihtiyacımız olduğu içindir. Dünya-

daki maceramızda kitaba bağlı yaşamamızı gerekli gördüğü içindir. Allah dışında herhangi bir varlık önümüze kitab koymuş olsaydı, onu tartışabilir, onun mutlaklığını irdeleyebilirdik. Onun gerçekliğini test edebileceğimiz bir ilâhî belge arardık. Peygamberin peygamberliği bile, Allah'ın kitabı ile iman umdesi haline gelir. O'nun sözünün bağlayıcılığı, Allah tarafından te'yid edildiği içindir. Allah'ın kitabının tasdik etmediği insanın peygamberlik iddiası, ancak "yalancı peygamber" diye nitelenebilir. Kur'an ölçüsü, bütün insanî mesajlardan farklı olarak bir mutlaklık taşımaktadır.

İnsanın Kur'an'la ilişkide bu temel inanç noktasını unutmaması gerekiyor. Çünkü Kur'an, bunu istiyor. Çünkü muhtevasını açıp Kur'an'ın inşa edeceği dünyaya doğru yürürken, "doğru yol"u bulabilmek için hep ona başvurmak ve ondan gelen üzerinde tereddüt etmemek zarureti vardır.

Yani ikinci umdeye sadakat.

İkinci umde, Kur'an'ı, dokunduğu nesneyi kutsayan soyut bir sihirli renk olarak görmek yerine, muhtevası olan ve o muhtevanın insanı birebir ilgilendiren, doğruluğu tartışılmaz değerlerden oluştuğunu kabul etmek demektir.

Aslında din diye, Allah tarafından insanlar için gönderilmiş ve uyulması zaruri ilkelere denmektedir. Kur'an, Allah'ın insanlar için gönderdiği en son dinin ilkelerini muhtevidir. İslâm ismi de, Allah'ın insan için seçtiği ve Kur'an'la bildirdiği bir dinin adıdır. Ancak İslâm diniyle buluştuğumuz takdirde, Allah'ı razı edecek

bir dinî kimlikle buluşmuş olacağımız bildiriliyor Kur'an'da...

Kur'an İslâm'ı eğer bizi tanımlayacak ve kişiliğimizi inşa edecekse, o zaman yapılması gereken iş, Kur'an'ın bize ne söylediğine, yani Allah'tan bize nasıl mesajlar getirdiğine bakmak gerekir.

Doğruları bir kere daha alt alta yazmamız gerekirse şunlar söylenebilir:

Kur'an mesajlar getiriyor, bu bir.

Kur'an'ın getirdiği mesajların sahibi Allah'tır bu iki.

Allah tarafından bize bildirilen mesajlar, bizim dünya hayatımızı tanzime yönelik ölçülerdir, bu üç.

Ve bu mesajlar, insan tarafından en doğru, ebedî mutluluğa götürecek bilgiler olarak kabul edilip yaşanmak durumundadır, bu dört.

Eğer bunlar doğru ise, o zaman Kur'an'ın insan için getirdiği değerlendirmeye bakmak ve öngörülen dünyayı inşa etmek gibi çok temel bir görev düşüyor insana...

Kur'an'ı hayatın her anında bakılması, uyulması gerekli çok temel bir metin olarak görmeden, her adımda ona başvurmadan, onda varolan bilgiyi her kareyi aydınlatacak bir ışık olarak kabul etmeden, ondan gerçek anlamda yararlanıldığını söylemek mümkün olmaz.

Belli ki raflarda duran ve sadece bir saygı odağından ibaret olan Kur'an değildir bu Kur'an.

Belli ki hocaların okuduğu, nağmesi güzel, harf ve seslerden ibaret bir güfte değildir bu Kur'an...

Belli ki ölülere okunan mevlidlerden farklıdır bu Kur'an.

Belli ki, ezberlenip anlamı bilinmeyen metinlerden ibaret değildir.

Kudsiyetini yüceltip, bilinmezliğini, muhtevasına nüfuz edilemeyişi artırarak bir tür unutulmaya mahkûm edilecek bir kutsal hatıra değildir bu Kur'an...

Kur'an bir hayat kitabıdır elhasıl. Hece hece okunacak, öğrenilecek ve yaşanacak, dünya kuracak bir ilâhî ölçüler bütünüdür. Kudsiyeti, insanla ilişkilerini sınırlandıracak bir sıfat değil, ölçülerinin bağlayıcı oluşu demektir. Bizden sayfalarına yüz sürüp ağlamaktan daha ziyade, harflerini, cümlelerini, sayfalarını hayatımıza taşımamızı istemektedir. Ölüler için okunmayı değil, diriler için, özellikle de kendimiz için okunmayı istemektedir.

Kur'an'dan yola çıkmak demek, dünyayı ve yaşadığımız hayatı, Allah için- Allah'ın ölçülerine göre inşa etmek demektir.

İnsan Kur'an'ın bir tek **"İyyâke na'büdü ve iyyâke nesteîyn"** âyetini öğrense ve ona göre dünya kurmaya kalksa, tüm hayatını yeniden sorgulama ihtiyacı gösterecektir.

Öyleyse insan, Kur'an'ın muhtevasına açılıp, hayatı yeniden kuracaktır.

"Kur'an çok genel ilkeler getiriyor, onun içini doldurmak insana düşüyor, öyleyse insan çok geniş bir yorumlama alanına sahiptir" diyerek, Kur'an muhtevasını boşaltıp, keyfine göre dünya kurabileceğini düşünenler, Kur'an'a yaklaşırken, samimi olamayanlardır. Allah'ı aldatabileceğini, O'nun görmeyeceği alanlar bulabileceğini sanan, aslında Kur'an'ın bağlayıcılığına kalben inanmayan, manevralarla birilerini istismara yönelen sahtecilerdir. Kur'an'ın belki de tüm mesajının özü, tevhid inancında toplanıyor. Yani Allah'ın yegâne belirleyici kudret olduğunda, her şeyi O'nun yarattığında, O'nun rızık verdiğinde, yani yediğimiz her lokmada, aldığımız her nefeste O'nun lütfu keremi bulunduğunda, O'nun hüküm koyucu olduğunda, yani O'nun ölçü belirlediğinde, ve sonunda O'nun yargılayacağında, yani dünyada en kudretli olanların bile O'nun karşısında hesap vereceğinde... O'nun hükümlerinden kopuk her şeyin batıl olduğunda... Yani Allah'ı devre dışı bırakarak, görmezden gelerek, ihmal ederek, O'nun hükümlerini yok sayarak hiçbir yere gidemezsiniz Kur'an denizinde... Kur'an sizi bir kadavra gibi fırlatıp atar dışarı... Kur'an'ın içi boşalmaz, sizin içiniz boşalır, ruhsuz bir varlığa dönersiniz...

Kur'an'dan yola çıkıp, Peygamberi dışlamak da bir çıkış yolu değildir. Bu durumda da kimse bir yol bulamaz kendisine Kur'an'da... O'nun ebedî örnekliğini yok farzederek Kur'anî bir ruh kazanılmaz. Kur'an'dan yola çıkan sevgi ikliminde buluşacaktır Allah ve

Rasûlü ile... Eğer Allah'ı seviyorsak, Rasûlüne tabi olacağız ki Allah'ın sevgisine mazhar olabilelim. Öyleyse Kur'an bizi alıp, Rasûlullah'ın mektebine götürecek ve öğrenci olarak teslim edecek. "Eti senin kemiği benim" diyecek... Biz hepimiz o mektepte İslâm'ı teallüm edip, ete kemiğe büründüreceğiz.

Kur'an'dan yola çıkarsak, tüm tartışmalarımızda çözüm için Allah'a ve Rasûlüne başvuracağız, oradan gelecek hükme gönlümüz karışmadan teslim olacağız.

Kur'an'dan yola çıkarsak, "Allah'la ilişki alanımız"ı sadece ferdî ibadetler çerçevesinde görüp, geriye kalan ilişkilerimizin Allah'ı ilgilendirmeyen bir alanda olabileceği yanılgısına düşmeyeceğiz. Her alanda Allah'a kulluğun bir yansıması olabileceğini bilecek, canımızda, malımızda, ailemizde, servetimizde, devletimizde, her şeyde Allah için bir boyut olabileceğini unutmayacağız. Bileceğiz ki biz Allah'a aitiz ve her şey O'na dönecek.

Evet, İslâm Kur'an çerçevesinde oluşmuş bir disiplindir. Yanıldığımız, yolumuzu şaşırdığımız her her defasında onun sınırları içine koşacağız. Ona sarılacağız Onda yenileneceğiz, O bizim yaralarımızı saracak, müslümanlığımızı yenileyecek...

Ama tüm bunlar, ancak Kur'an'a ihlâsla, samimiyetle yaklaşmak durumunda mümkün. Kur'an'ı dünyevi hesapların malzemesi olarak kullananlar yanar. "Kur'an İslâm"ı ifadesini İslâm'dan kaçış alanı olarak düşünenler aldanır. Kur'an'a sığınmak, Allah'a sığınmaktır, teslim olmaktır. Dünyayı Allah için görür, Al-

lah'ın belirlediği ölçülerle değerlendirir hale gelmektir. Bu işin samimiyet testi ise, hayatımızda Kur'an' ın ne kadar varolduğuna bakılarak yapılır... Aslında bu testi sık sık, belki her an yapmakla yükümlüyüz.

Kur'an'la Dirilmek İçin

Kâbe'nin çevresinde açıktan ilk Kur'an okuyan sahabî Abdullah bin Mes'ud (r.a.) du. Ufak tefek bir insandı. Mekke'li puta tapıcıların yeni din karşısında en azgın olduğu zamandı. Gitti Kâbe'ye ve ölesiye dövülmek pahasına Rahman sûresinden bir bölümü okudu... Döndüğünde yüzü yara bere içindeydi, ama o, kendisini karşılayan arkadaşlarına "Müşrikler bana hiç bugünkü kadar hafif gelmemişlerdi" dedi.

Rahmân Sûresi şöyle başlamaktaydı:

"Rahmân (olan Allah) Kur'an'ı öğretti. İnsanı yarattı. Beyanı öğretti."

Allah rahmândı. Rahmetinin sonu yoktu. Rahmetiyle insanı yaratmış, ve rahmetinin sonucu olarak insana Kur'anı öğretmişti. Kur'an bir rahmetti. Onu ilk öğreten, yani ilk Kur'an muallimi Allah teâlâ idi. İnsanın yaratılışı ile Allah'ın rahmeti arasında, rahmet-i ilâhî ile de Kur'an'ın mahiyeti ve öğretilişi arasında birebir ilişki vardı. Öyleyse Kur'an'la buluşanlar rahmetle

buluşmuş, Kur'an öğretenler, rahmet-i ilâhînin bir taşıyıcısı olmuşlardı. Kur'an muallimliği ile Rabbin hilâfetini yüklenmişlerdi.

Kur'an'ı neden öğretmişti Rahmân? Onu neden yaratılışın bir mütemmim cüz'ü kılmıştı? Çünkü yaratılış onunla tamamlanıyordu, anlamlı hale geliyordu. Yaratılışın muhtevasını o belirliyordu. O yaratılış misyonunun fihristiydi. Sanki Ademoğlu'na öğretilen her şeyin ismiydi o...Onu anlamak yaratılış gayesini anlamak demek olduğu için Rahmân, Rasûlünün önüne Kur'an rahlesini koymuş ve "Oku" demişti. "Ben okumak bilmem" dediğinde okumayı öğretmişti... Âlemlere rahmet olsun diye, ins ve cinne muallim olsun diye öğretmişti... Kur'an ebedî Risaletin teknesiydi, yolun mihengiydi, kalblerin özsuyuydu, damarda akan kan, gönüllerde dermandı...

Rasûlullah da Kur'an'a böyle baktı. Âyetlerin nüzûlünde heyecanlandı, onları ezberleyip yüreğine nakşetmek için telâşlandı hatta, boncuk boncuk ter aktı mübarek alınlarından... Âyetlerin nüzûlünde kısa bir ara olduğunda terkedilme duygusu yaşadı, **"Rabbin seni terketmedi"** muştusuyla teselli buldu.

Sonra bu rahmet bulutunu, sahabenin yüreğine taşıdı. İlk nesil, yüreklerine sağnak sağnak vahiy boşalan bir nesildi. Kur'an, Rasûlullah aşkı ile birlikte özümledikleri bir imandı onlar için. Onlar vahyin mahiyetini anladılar, Rahmân'ın muallimliğini hissettiler, Kur'an'ın yaradılış misyonu ile alâkasını fehmettiler. Ona teslim oldular, ona teslim ettiler varlıklarını ve

Kur'an'la buluşur buluşmaz başka insan oldular, hatta insan oldular.

Sonra onlar taşıdı vahyi bir "emânet" gibi, bir hilâfet sorumluluğu içinde başka yüreklere...Mekke'de yürekler ışıdıkça evler de ışıdı birer birer...Bir Kur'an halkası oluştu Mekke'nin evleri arasında...

Varlığından utanç duyduğu için kızını diri diri toprağa gömecek kadar gaddar olan Ömer'deki insan farklılaşması Kur'an'ın şevki yüreğine vurmaya başladığında başladı. Yoksa puta tapıcılara **"Muhammed'i öldürmek için"** verilmiş bir sözü vardı. Ona yolda, "sen ilk önce kız kardeşinle enişteni öldür, çünkü onlar da Muhammed'e inandılar" denildi. Gitti kız kardeşinin evine, evden vahiy çağıltısı duyuluyordu. "Tâhâ...Mâ enzelnâ aleyke'l Kur'âne li teşkaa...Biz bu Kur'an'ı sana, zora düşesin diye indirmedik..."

Ömer geldiğinde Habbab, Rasûlullah adına Kur'an öğretiyordu. Ömer kapıyı çaldığında onu sakladılar. "Ne okudukları"nı sorduğunda cevap vermediler. Ömer eniştesinin üzerine saldırdığında önüne kardeşi çıktı ve "İşte okuduğumuz" dedi. Habbab saklandığı yerden çıktı, Ömer "biraz da bana okur musunuz?" diye sordu. Habbab, Vâkıa suresinden Kıyamet ânını tasvir eden âyetleri okudu...Okudukça Ömer değişti... Ömer değişti ve yüreğini Kur'an'a teslim etti...Şimdi artık Mekke'de bir yürek daha ışıldıyordu Kur'an'ın şavkıyla...

İslâm Rahmânî bir Kur'an okulu olarak başladı as-

lında. Kur'an'la birlikte başladı. İslâm Kur'an etrafında bir örgüleniş, Kur'an ise insanın insan oluş tılsımı idi.

Kur'an insana yeniden "Allah buyuruyor ki..." diye seslenmekti. İnsan için Allah'a bir yol açıştı Kur'an...Yaratıcıya kulak verme çağrısıydı. Allah insanı terketmedi, unutmadı (hâşâ), başıboş bırakmadı demekti Kur'an...

Bunları tesbit etmek, Kur'an'la aramızdaki hukuku belirlemenin ve onun gereğini yapmanın şartıdır.

Rasûlullah, **"Kur'an senin lehine veya aleyhine tanıktır"** diye uyarıyordu öğrencilerini...Kur'an bir mihenk taşıydı.... Kişiliğimiz hep onun tartısında...Onun için o, her yüreğe ölçü olacak kadar iyi öğreniliyordu. Nasıl Rasûlullah **"Yaşayan Kur'an"** ise, O (s.a.) nun elinde büyüyenler de, Kur'an'ı bir sevda gibi, bir aşk gibi ikliminde yanıp kavrulacak ve yeniden bedenlenecek bir iksir olarak görüyorlardı.

Kur'an bir insan farkı gibi giriyordu Mekke toplumuna...Vahşetle medeniyet farkı gibi... Şehrin evleri ikiye bölünüyordu âdetâ, Kur'an'la buluşan evler, buluşmayan evler... Nurla yıkanmış vahiy yüklü dipdiri evler, putlar gibi donmuş evler...Sfenks evler... suskun ve ölü evler...

Rasûlullah'ın Veda Hutbesi'nde tevdi ettiği emanetti Kur'an...

Onu anlayan nesiller, bu emaneti dağ dağ, çağ çağ taşıdılar...Kimbilir, belki de Rasûlullah'ın amcazadesi

Kusem ibni Abdullah, Türkistan'ın bir köyceğizine gelip, yerleşip, oradaki bir hanede Kur'an'dan birkaç âyet okuduğunda deriler Ömer'in yüreği gibi ürpermişti...Anadolu'da Yesevi dervişleri Kur'an sesiyle, karanlığı çağlar boyu yırtacak bir çırayı tutuşturmuşlardı...

Bugün yüreklerde bir parıltı varsa, taa o ilk Kur'an öğretiminden yürek yürek taşınan bir Rahmânî parıltıdır o... Rasûlullah'ın kendisini dinleyen sahabilerin yüreklerine emanet bıraktığı parıltıdır.

Ve varsa bir perişanlık, Kur'an'ın Allah katındaki anlamı ile beşer katındaki anlamı arasındaki mahiyet farkından dolayıdır. Yüreklerin "Rahmân'ın Kur'an talimi"ne hazır bir teslim oluş halini bulamaması sebebiyledir.

Yaratılış gayesini unutmak, Kur'an'ın vahyediliş sebebini unutmak ve en akıl almazı, Yaratıcıyı unutmak gibi bir başkalaşımın eseridir...

Kur'an'ı evlerinin en mûtenâ yerlerine asanlar bile, belki sıra sıra Kur'an mektebi açanlar bile, belki Kur'an'la yüklenmeyi şereflerin en yücesi bilenler bile, belki uzunca bir zamandır hepimiz, onu Rahmân'ın talimi ile öğreniyor gibi değiliz. Onu Rasûlullah'ın Cebrail'den ahzettiği aşkla almıyor, onu sahabenin Rasûlullah'dan dinlediği coşkuyla dinlemiyor, onu benliğimize, bir rahmet bulutu gibi taşımıyor, onu bir başkasına "Rahmân'ın mektubu" gibi ulaştırmıyoruz. O, sarıp sarmaladığımız ve sadece taşınmasından bereket dilediğimiz bir sembolden ibaret belki. İçinde söylenenler-

den koptuk belki. Bakışlarımız boşaldı, gönüllerimiz boşaldı, aşklarımız boşaldı, inancımızın içi boşaldı...

Ya Rabbin Rasûlüne vahyettiği ve ilk neslin ev ev taşıdığı, yürekleri yeni bir insan kıvamında dokuyan Kur'an başkaydı, ya da bizim yüreklerimizin kıvamı başka...

Kur'an'la ilişkilerimizi yenilememiz gerekiyor. Oraya bakmaya başlarsak, oraya Rahmân'ın mesajı gibi bakmaya başlarsak, onun önünde, Rahmân'a kulak verir gibi diz çökersek, ve hayatımızı Kur'an imbiğinden geçirmek üzere bir karar noktasına gelirsek, Mekke evlerine fetih tohumu ekilmemesi için hiçbir sebep yoktur...

Mekke karanlığını taş taş sökenler, gönülleri Kur'an çağlayanında yıkananlardı. Onlar Rahmân'ın mektebinde Kur'an öğrendiler ve çağları yeniden dokudular. Kur'an çağları başladı o neslin taşıdığı bayraklarla...

Zora düştüğümüzde onlara bakmamız ve İslâm'ın her müessesesinin içini onların yürek kıvamı ile tahkim etmemiz gerekiyor.

Kur'an'la ilişkimizi yeniden kurmak demek bu...Rasûlullah'a yeniden biât etmek demek, namazı yeni bir vecdle kılmak demek... Aşklarımızı yeniden sorgulamak, korkularımızı kader planında ele almak demek... Evlerimizi yeniden şekillendirmek demek...Hayatımızın gayesini yeniden belirlemek demek...Kazançlarımızı yeniden süzmek demek...Çocuk-

larımız için yeniden istikbal belirlemek demek...Kitapları yeniden okumak, devlete, düzene yeniden bakmak demek...

Acaba diye düşünmek bir kerecik, "Kur'an'ı Allah'ın huzurunda okuyor gibi okumakta mı ümmetin yeniden dirilişi...?"

Çocukları Kur'ansız Bırakmamak

Kur'an, Müslümanın ruh dokusudur. İlhamını ve hayat iksirini ondan alır. Ona bağlı yaşar, gönlü, kişiliği onun ikliminde neşvü nema bulur. O, Rabbin'den uzanan iptir, kurtuluşu ona sarılmakta bulur. O sıratı müstakimin işaret çizgilerini belirler. Ona kişiliğini teslim eder Müslüman ve o imbikten geçerek Rabbani bir şahsiyet kazanır.

Kur'an, gönül evinin ışığıdır.

Kalbin mimarıdır. Kalb onunla mamurdur. Ya da onsuz kalb harab bir ev gibidir.

Mü'minlerin yuvası, onunla nurlanmıştır. Evlerin kandilidir Kur'an. Evlerin ruhudur, diriliğidir. Ya da onsuz evler, mezar gibidir herbirimizin cesetlerini çürüten...

Kur'an lafzıyla da, manasıyla da insanın olmazsa olmazıdır, vazgeçilmezidir.

Kur'an'ın ulaştığı gönüller esenlik bulur, Kur'an'ın

klavuzluğunu yakalayan şahsiyetler ebedi kurtuluşa kadar uzanan bir ışıkla aydınlanır...

Kur'an'dan kopan mü'min, şah damarı kesilmiş bir kurbandır. Klavuzu kaybolmuş bir yolcudur, ışığını kaybetmiş bir gecedir.

Kur'ansız mü'min, düşünülemeyecek bir şeydir. Kur'an'dan kopmak, mü'min için Rabbiyle iletişim ortamını kaybetmek demektir. Kur'an'ı devreden çıkarmak, zamanın anlamını iptal etmek demektir. Çünkü Kur'an'dır, bir zamandan itibaren insanoğlu'nun Rabbiyle hukukunu tayin eden kutlu belge. Onun insan tarafından tek taraflı olarak devre dışı bırakılması, varoluş sebebinin, hikmetinin -ki onu belirleyen mutlak olarak kâinatın yaratıcısıdır- tek taraflı iptali demektir. Bu, olmayacak bir şeydir, muhaldir. İnsanın Rabbi ile olan hukukunu bitirmeye kalkışması akıl alır bir şey midir?

İnsan varolacaksa, Rabbi ile, yani O'nun insana gönderdiği mesaj ile -Kur'an'la- Onun insanın önüne koyduğu önder ile -Hazreti Peygamber ile- münasebetini kesemez. İnsan ne Kur'ansız olabilir ne de Muhammed (s.a.)siz. Boşuna bir çabadır insanı Kur'an'dan ve Muhammed (s.a.)den koparmaya çalışmak.

Mekke günlerinde ilk Müslümanlar, kandillerin loş ışığında Kur'an suyunda yıkadılar yüreklerini. Evlerini Kur'an'la dirilttiler. Mekke ortamının inançsız yoğunluğunu, karanlığını dilden dile, gönülden gönüle Allah kelâmını taşıyarak aştılar. Ömer bin Hattab, Hazreti peygamber'i öldürmeye gelirken, kız kardeşinin evinde

Kur'an okunduğundan habersizdi. Dövdü kız kardeşini ve eniştesini... Ama sonra dinledi ve değişti Kur'an'la...

Mekke'nin puta tapıcıları, "O'nu dinlemeyin" derlerdi birbirlerine, Rasûlullah Kur'an okurken... Kur'an'a direnmek zordu. Sonra, birbirinden habersiz gelir, gizlice Kur'an sesini dinlerlerdi. O bir ilahî sırra sahipti. Mekke'nin mazlum evlerinde okunan Kur'an, sonra, çağların diline ulaştı, gönlüne ulaştı... Çağları eğitti, kavimleri, nesilleri eğitti...

Afrika'da giyecek ayakkabı bulamayan zenci çocuklar, Kur'an'la buluştular.

İnsanlar Amerika'da, Avrupa'da farklı inanç ve kültür ortamlarında Kur'an ışığına ulaştılar, onu yüreklerinin mihengi yaptılar.

Azerbaycan'da, Kırım'da, Bulgaristan'da, Arnavutluk'ta, Kazakistan'da, Kırgızistan'da, Dağistan'da... Sovyet hakimiyetinden kurtulan tüm İslâm yurtlarında insanlar-çocuklar Kur'an açlığı içinde sarıldılar Allah'ın kitabına... Dudakları çatlamış bir insanın, bir su testisine dudaklarını dayaması gibi sarıldılar... Şu an, büyük bir coğrafyada, Kur'an-insan buluşması yaşanıyor yeniden... Bu açlığı, bu aşkı, bu sevinci bizzat gördüm ziyaretlerimde...

Ve zor günlerde insanlar, samanlıkta Kur'an öğrettiler çocuklarına...

Dayağı, hapsi göze alarak...

Bir tipiyi, boranı aşarcasına... Bir çölü geçercesine... Buz dağını yararcasına...

Fetreti aştılar insanlar....

Çocukları Kur'an ikliminden kopmasın diye çırpındılar... Kimde Kur'an'dan bir ışık parçası buldularsa, çöktüler dizinin dibine, bir bebeğin annesinden süt emmesi gibi emdiler Kur'an'ı... Az beslendiler, çok beslendiler, ama kıtlıkta beslenir gibi beslendiler sonuçta... Damarlarına Kur'an'ın sıcaklığı yürüdü.

Kur'an öğrenen kahramandı, öğreten daha bir kahraman... Bir destan yazdılar onlar. Kur'an'a sahibiyet destanı...

Kucaklarında odun taşıyan çocukları hatırlar yaşı ellinin üzerinde olanlar... Gidecekler, mahallede Kur'an öğreten bir yaşlı hanımın veya Hocaefendinin evinde, sobayı yakacaklar, içleri ısınacak, akranları ile yanyana oturacaklar ve elifbayı sökmeye çalışacaklar... Unutacaklar, yeniden, yeniden öğrenecekler... Hocalarının karakola götürüldüğünü görecekler, gözlerine korku sinecek...

Annemin Kur'an hasretini gözlerimle gördüm. Torunu, 60 yaşın üzerinde kendisine Kur'an okumayı öğretince yaşadığı sevinci biliyorum.

Bir nesil, Kur'an hasretiyle büyüdü bu memlekette. Çocuk ruhunda tanıştığı ürküntü ile büyüdü...

Sonra bir nefes alma dönemi yaşandı. O hasretle,

binlerce Kur'an evi inşa etti bu ülke insanı. Camilere gönderdi çocuğunu yazları, bu Kur'an evlerine gönderdi...

Ve şimdi bir ara dönem daha...

İslâm'ı azaltma operasyonunun yaşandığı bir dönem...

Operasyonun Bir kaç yıl içinde dört bin beş yüz Kur'an eğitim merkezinin kapısına kilit vurmakla sonuçlandığı bir dönem...

15 yaşına kadar çocukların Kur'an'la ilişki kurmasının nerdeyse imkânsız hale getirildiği bir dönem...

Hangi düşünce, çocuk ruhunun Kur'an'la buluşmasının önünü kesmek isteyebilir? Hangi eğitim kaygısı yapar bunu? Hangi insanî hassasiyet yönelir buna?

Ama bir gerçek bu.

Çocukla Kur'an'ın ilişkisi kesilmek isteniyor; bu gerçek.

Bu kabul edilemez.

Bu, eşyanın tabiatına aykırı. Bu, insanın varoluş hikmetini dışlayan bir yaklaşım. Kur'an'la bir Müslümanın hukukunun azıcık farkında olan herhangi bir kimsenin, Müslüman'ın Kur'an duyarlığını görmezden gelmesi mümkün değildir.

Ve tabiî bu konuda en duyarlı olacak olan, Müslümanın bizzat kendisidir. Hem kendi kişiliği, hem eğiti-

minden sorumlu olduğu şahısların kişiliği açısından Kur'an'la hukukunu diri tutmak Müslümanın en temel hassasiyet konusu olacaktır.

Şu son gelişme, bir bakıma Müslüman'a, yepyeni bir Kur'an duyarlığı empoze ediyor. Kur'an'ı gör, onunla ilişkini diri tut, ona sahip ol, onu çocuklarında geleceğe taşı, yaşat, çoğalt, hem kendi hayatını, hem aileni Kur'an'la buluştur, dirilt...

Bunun yolu, aile içinde Kur'an eğitimini öncelikli bir gündem haline getirmektir, bir.

Yasal imkânlar çerçevesinde, Kur'an eğitimini çocuklarımızın coşkuyla katılacağı bir çerçeveye taşımaktır, iki...

Evlerde Kur'an eğitimi için her aile, tüm imkânlarını seferber etmelidir. Bunun için gerekli olan, sadece, Kur'an duyarlığını ailece paylaşmaktır. Baba, anne ve çocuklar, yani tüm aile için yepyeni bir Kur'an duyarlığı ile donanma zamanıdır. "Bu bizim hayat kitabımızdır, Rabbimizden bize armağandır" hassasiyeti ile, Kur'an, Müslüman ailenin ortak gündemi haline geldiği zaman, evde Kur'an okulu açılmış demektir. Hem ikili bir eğitimle; 1. Kur'an'ın lafzen okunmasının eğitimi... Namaz için, gönüllerimizi Kur'an çağlayanında yıkamak için... 2. Kur'anın, bizim hayatımıza taalluk eden ilkelerini öğrenmek, yaşamak için... Evlerimizi bir cennet iklimine götürmek amacıyla...

Kurumlaşma noktasında, farklı bir değerlendirme yapma merhalesine gelinmiştir. 8 yıllık kesintisiz eğitim

ve bu süre içinde yazları dahi camilerde Kur'an eğitiminin verilemeyeceğini öngören düzenleme ne yazık ki şu ânın vakıasıdır. Türkiye'nin Kur'an eğitiminde böyle kısıtlayıcı bir noktaya gelmiş olması dramatiktir. Bunun sür'atle değiştirilmesi, en azından yazları camilerde verilecek eğitimin sür'atle serbest bırakılması zaruridir. İlk ve orta öğretim kurumlarında öncelikle seçmeli Kur'an öğretimi zaruridir. Türkiye bir İslâm ülkesidir ve bu ülkede çocuklara her yaşta Kur'an öğretilmesi zaruretten öte bir gerçekliktir. Ya da, bunun yasaklanması, anlamsız'dan öte bir garabettir. Ancak vakıa budur. Kaldı ki, yazları camilerde Kur'an eğitimi serbest bırakılsa bile, kalıcı bir Kur'an eğitimi için yaz kursları yeterli olamamaktadır. O yüzden, daha kurumsal çerçevede bir Kur'an eğitimi üzerinde çalışma gereği vardır. Ve bu da sivil bir girişim olarak devreye sokulmalıdır. Yani insanımız, çocuğuna Kur'an öğretebilmek için gerekli müesseseleri kurmalıdır.

Burada şöyle bir kurumsallaşma üzerinde düşünülebilir:

Madem ki şu anda, çocukların ilköğretim sonuna kadar Kur'an Kursu'na gitmesi mümkün olmamaktadır. O zaman, ilk öğretimden sonrası için Kur'an eğitiminin yolları aranacaktır.

Bunun için bir yıl süreli bir öğretimin, gerekli şartları hazırlanabilir. Kur'an öğretimini, inanç gerekleri açısından önemseyen insanlar, ilköğretimden sonraki bir yıl, çocuklarını Kur'an'ın modern metodlarla öğretildiği bir eğitim kurumuna (çağdaş imkânlarla donatıl-

mış bir Kur'an Kursu) verebilir. Çocuklar da buna ikna edilebilecek bir olgunluğa gelmişlerdir. Bu Kur'an eğitim merkezleri, aynı zamanda çocuğu, ilerdeki eğitim hayatına hazırlayacak nitelikte olursa, kayıp gibi gözüken bir sene, çocuk için bir sıçrama vasatı haline de getirilebilir. Bu ülke insanı, iki şeyi birlikte gerçekleştirme görevi ile karşı karşıyadır: 1. Çocuklarını Allah'ın kitabı ile buluşturmak. 2. Çocuklarını hayata hazırlayıcı bir eğitimle donatmak. Bunu başarmak zorunda insanımız. Bunun birincisi, kimliğini inşa için zaruri, ikincisi ise, hayatta ayakta kalabilmek için... Her ikisi ayrıca, bu ülkenin şahsiyetli bir üyesi olmak için vazgeçilmez değerde...

İslâm'la buluşmanın ve onun içinde şahsiyet inşa etmenin sivil gayretle gerçekleşeceği bir sürecin içindeyiz. Bu konu üzerinde çok çok düşünmek kayıtsız kalamayacağımız bir sorumluluktur bugün.

Mekke Dönemi

Abbas Mahmud el-Akkad, Ali Hüsrevoğlu'nun dilimize kazandırdığı **"Abkariyyetü Mahammed (s.a.)- Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'ın Yüce Şahsiyeti"** isimli eserinde, Hazreti Ömer'in Hicret'i "Tarih başlangıcı" olarak kabul etmesindeki yüksek basirete temas ederken şöyle der:

"İslâm'ın tarih başlangıcı olarak Hicret Günü'nü seçen adam, "Akide", "İman" ve "Edebiyyet" mefhumlarına bütün tarihçilerden ve başka görüşte olan mütefekkirlerden hem daha fazla vâkıftır, hem meselenin ruhunu ve hikmetini kavramıştır.

"Çünkü inançlar her bakımdan zorluklarla ölçülür, kurtuluş ve galibiyetlerle değil!. Çünkü din galib geldiği, davet netice verdiği zaman herkes iman eder. Fakat Hakk'a, Hakikate bağlanan ve zâtında imanının zaferi tecelli eden insan, zorluk ânında da iman edip etrafından başına gelecek belâları da hesaba katarak yola çıkan insandır."

Sonra şu âyeti nakleder Akkad:

"Kâfirler O'nu memleketinden çıkardıkları zaman Allah onlara yardım etti. O, o zaman ikinin ikincisi idi. Onlar mağarada iken Peygamber arkadaşına: "Tasalanma! Muhakkak Allah bizimle beraberdir." diyordu. Allah O'nun üzerine sekinetini (kuvve-i maneviyesini) indirmiş, O'nu sizin görmediğiniz ordularla te'yid etmiş ve kâfirlerin sözünü ayaklar altına sermiş ve en yüce sözün ve en geçerli buyruğun ancak Allah'ın buyruğu olduğunu göstermiştir. Allah mutlak galibdir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir." (Tevbe, 40)

Hicret, Mekke dönemindeki sınavların en büyüğü ise, mağara da, Hicret'in en zor sınavı idi. Orada, dişine kadar silâhlı müşriklerle arada bir örümcek ağından başka bir engel bulunmadığı bir zamanda teslimiyet, mutlak zafer demekti. İnkârcıların sözünün yerin dibine batışı ve Allah'ın sözünün geçerliliğinin ilânı idi. Çünkü "o yüce söz" bedeli ödenen sözdü.

Hicret'le taçlanan Mekke dönemi **"bedeli ödenen"** bir dönemdi. Onun için onun yüreğinden Medine doğdu.

Her çağın Müslümanı, kendini kuşatılmış bir ortamda hissettiğinde Mekke döneminin sınav şartlarını hatırlamalı, orada bir yıldız sahabi bulmalı gönlüne göre, onunla bütünleşmeli ve inancının baharına onunla yolculuk etmeli.

Çünkü orada bütün zulüm örnekleri ve bütün direniş destanları var...

Rasûlullah'ın ahlâkıyla ahlâklanmış, O'nun boyasına boyanmış yol göstericilerimiz varsa, Hatice gibi yarlarımız, Ebûbekir gibi dostlarımız varsa, Alilerimiz, Hamzalarımız, Ömerlerimiz, Bilâllerimiz, Sümeyyelerimiz, Yasirlerimiz, Mus'ablarımız, Abdullah bin Mesudlarımız varsa... Ne gam!

Mekke dönemi, bir inancı özümleme teknesidir. Bir koca dönem, tevhid eğitimi ile geçmiştir. İnsanların yüreği, sonsuz bir cehd ile tevhid özsuyunda yoğrulmuştur. İslâm'ın aslî vasfı **"tevhid dini"** ise eğer, bu, Mekke'de Rasûlullah'ın Allah Teâlâ'nın te'yidine mazhar olan bitmez tükenmez azminin destanlaştırdığı bir vasıftır. Sanki Allah Rasûlü, insanın yüreğini seçmiş almış ve nakış nakış işlemiştir. Putların her türlü kalıntısından arındırmıştır kalbleri... Öyle ki, O'na inananlar, O'nun çağrısına koşanlar, bu Allah elçisinin **"Lâilâhe illallah-Allah'tan başka ilâh yoktur"** tarzındaki tevhid kelimesi üzerindeki itinasını görmüşler, hissetmişler ve onu her türlü zorluğa karşı korumayı varoluşlarının gayesi bilmişlerdir.

Mekke dönemi tarihine, bir ruhsat sembolü olarak giren Ammar bile, dayanılmaz işkenceler karşısında müşriklerin istediği sözü söylediğinde, soluğu Allah Rasûlü'nün yanında almış, "Ammar mahvoldu ey Allah'ın Rasûlü" diye çığlık atmıştır. Ammar'ı belki de, bu tedirginliği, bu acısı kurtarmıştır. Uzlaşma değildir Ammar'ınki, redlerinden vazgeçmemiştir Ammar ve kabu-

lü, "tevhid"den başkası değildir. Buna rağmen Ammar ve Bilâl yanyana geldiğinde, Ammar'ın tavrı hep bir eziklik taşır içinde...

Çünkü Bilâl'in seçtiği yol, her türlü işkenceye tahammüldür. O "Allah bir" sözünden başka bir şey bilmez.

Sümeyye'nin seçtiği yol, şehadettir. O İlk İslâm şehididir. Bir kadındır. "Lâilâhe illallah" andını, hayatına tercih eden bir yıldızdır... Sonsuzca parlayacak olan bir yıldız... Sanki, bütün çağlardaki mazlûm Müslüman hanımların gönlünde iz iz taşınacak bir yıldız... Kadınlığı zaaf gibi düşünmemiştir, "cansa istenen, işte can" demekte tereddüt etmemiştir. Viranolası hânede evlâd ü ıyal var dememiştir. Ağlamamış, sızlamamış, gözyaşı dökmemiştir. Her tavrı, bir anıt gibi Müslümanın vekarını yansıtmıştır.

Mekke'de İslâm'a inanmak, tüm bir sisteme karşı kendi farklılığını haykırmaktır. "Seni reddediyorum, ben yeni bir dünyanın insanıyım" demektir. Dışlanmayı, hor görülmeyi, işkenceye maruz kalmayı, itibardan olmayı göze almaktır. Çoluk-çocuk bu ambargoya nasıl dayanır diye düşünmeden, ablukaya alınmaya evet demektir. Yürekteki inancın boğulduğunu hissettiğin anda da, boğanlara teslim olmak değil, "ver elini özgürlük yurdu" deyip yollara düşmektir. Yere kapaklandığında kalkıp, gülümsemektir. Yürekteki Medine'yi, yani inancın en özgür biçimde yaşanacağı dünyayı hiçbir zaman unutmamaktır. Hicret'i göze almak, İslâm'a

bağlanan Mekke dönemi Müslümanının, bağlandığı değere verdiği önemin ifadesidir.

Niye varını yoğunu bırakır da inançlarını daha iyi yaşamak için yollara düşer insan?

Elifba'sını yeni öğrendiğiniz bir imana canı pahasına sahip çıkmak nasıl bir iştir? Neden yaparsınız bunu? Size çileden başka bir şey vadetmeyen bir yolu neden tutarsınız?

Oysa küçük pazarlıklar yapabilme yolları her zaman açıktı Mekke'de.

Öylesine açıktı ki, eğer Allah Rasûlü, farz-ı muhal, Mekke değerleri ile uzlaşma yollarını açmış olsaydı, önüne siyasî, iktisadî imkânlar serilecekti. Mekke lideri olabilecek, zenginlik içinde yüzebilecek, Mekke'nin en güzel kızları ile evlenebilecekti...

İstenen neydi?

-Mekke'nin putlar düzenine dokunmamak... Onu kınamamak, puta tapıcılığın bir ahmaklık olduğunu söylememek... "Varsın olsundu Allah yanında bir takım putlar... Bundan Muhammed'e ne zarar gelirdi?" Hatta, "Garanik hadisesi" diye bilinen olaydan öğreniyoruz ki, Mekke puta tapıcıları, Hazreti Peygamber -hâşâ- yanılıp yakılıp "O putların da şefaatleri umulur" gibi bir söz söylese bayram edeceklerdi...

"Allah'ın yanında böylesine aracıların ne zararı olurdu... Söyleyiversindi Muhammed!" Bunu duyduklarını vehmettikleri zamanda bile Mekke'yi ayağa kal-

dırmışlar, "Hazreti Muhammed'in putlara itibar sağladığını" iddia etmişlerdi...

Oysa bu mümkün değildi. Tevhid İslâm'ın omurgası, öz dokusu idi..

Tevhid konusunda bütün uzlaşma talepleri geri çevrilmeye mahkûmdu. Bedeli ödenecek ve tevhid kelimesi en yücelerde bulunacaktı..

Rasûlullah ve O'na inananlar, Mekke düzeninin bir tarafına yamanmayı akıllarına getirmediler.

Belledikleri doğru, ezelî-ebedî bir doğru idi: "Allah Ehad!" Onda şaşkınlık yaşarlarsa, insanlığın varoluş anlamı bulanır, kaybolurdu. Onlar, insanlığın tevhidle yenilenme vaktinin, kendilerine denk geldiğini anlamış, bu misyonun şerefine lâyık olmak için tüm deruni birikimlerini seferber etmişlerdi. Bir devletti bu, onu bulunca elden kaçırmak olmazdı.

Her çağın Müslümanı, Mekke döneminde Müslüman olmanın nasıl bir yürek kuşanması anlamına geldiğini, neye inanıldığını, inanılan şeyde neden eşine az rastlanır bir direnç gösterildiğini, neden can pahası bedeller ödendiğini değerlendirmekle yükümlüdür.

Sahip olunan değerin mahiyeti bilinmezse, onu kurda kuşa yem yapmak kolay olur. "İslâm'ın insanla ilişkisi nedir?" Bu soru, İslâm'la buluşan kişinin en hayatî sorusudur.

Bir gün Bilâl ile yanyana duruldduğunda ve İslâm terazisine vurulduğunda kimin rengi nasıl olacak, soru-

su çok, hem de pek çok önemlidir. "Yüzlerin ak-pak olduğu günler gelecek, yüzlerin kara, kapkara olduğu günler..." Bilâl gibi bir yüzümüz olsaydı o günde... İşte en büyük özlemimiz bu...

Zor Zamanda

Zor zamanları vardır Müslüman olmanın. İnsanın Müslümanlığı sınanır. O eşiği atlayabilenlerdir İslâm kıvamını gerçekten kuşananlar...Onlardır, inançları çağlara taşıyanlar, çağları aşanlar...

Karşıda karanlık bir kütle varken, oradan taş sökme iradesi taşımaktır zor zamanda Müslüman olmak... "Allah yolunda bana kim yardımcı olur?" diye sorabilmek, "Şimdi bana kim inanır?" diye gönüllerin kapısını çalabilmektir. "Kalk ve inzar et" çağrısına uyabilmekir. Sağır duvarlardan yankı beklemek, karanlığın içinde göz aramak, diri bir gönüle ulaşabilmek için pörsümüş toplumların içinde kulaç atmaktır.

Alâkasızlığı, dışlanmayı göze almaktır. Kınanmayı, meczub, deli, şair, sihirbaz diye hakaret edilmeyi sineye çekebilmektir. Yollara diken döşenmesini, üzerine deve işkembesi atılmasını, yol kesici olarak görmemektir. Her türlü itibar kaybına hazır olmaktır.

Tüm bir inananlar topluluğu olarak siyasî, iktisadî

ve sosyal bir abluka altına alınmayı, açlıktan ağaç kabuklarını kemirmeyi, çocuk ağıtlarının Arşa yükselmesini, ateşe atılmayı, yurdundan çıkarılmayı, ölüm tuzaklarına maruz kalmayı, taşlanmayı, cana minnet bilmek, bütün bu durumlarda sadece Allah'a sığınabilmek, "Allah bana yeter" diyebilmektir. "Rabbim onlar bilmiyorlar" diyerek, engin bir bağışlar dünyası açabilmektir. Hatta daha ötede, tüm bu durumlarda kendisine zulmedenlerin neslinden muvahhidler gelmesi için dua edebilmektir.

Kızgın kumlara yatırılmış bedeni üzerinde kırbaç şaklarken kutlu önderinin ayağına diken batmasına razı olmamaktır. Ya da yerlerde sürüklenirken "Allah bir" den başka tepki vermemektir.

Küçücük gönlünde İslâm ışığı yandığında, Peygamber'e imanını açıklamak için babasından izin alma gereği hissetmemek, "Beni yaratırken Rabbim babama mı sordu ki?" diye düşünebilmektir.

Kutlu önderin, suikast düzenleneceği kesin olan yatağına fütursuz uzanmaktır.

Kutlu önderin Peygamberlik görevi ile ilgili olarak herkesi şüphe ateşi kavurduğunda "O ne söylerse doğrudur" diyebilmektir.

Kurulu düzenin hakim odakları, İslâm'ın büyüme seyrini durdurabilmek için mevki, makam, ekonomik çıkar vaad ettiğinde, "Sağ elime güneşi, sol elime ayı verseniz beni dâvâmdan döndüremezsiniz" diyerek, in-

sanı, tereddüde düşürecek, yolundan döndürecek bütün ara durakları kaldırmaktır.

Korkuları yenmektir. Korkuların bir tuzak olduğunu, imtihanın korkularda, açlıkta, mal ve cana gelecek musibetlerde olduğunu bilmek, her şeye rağmen sabrı kuşanmaktır. "Biz Allah'a aitiz ve Allah'a döneceğiz" diyebilmektir. "İslâm muarızları toplanıp geliyorlar, korkun onlardan" dendiğinde, inançlarında coşku hissetmektir. Dizleri titrememek, dili dolaşmamak, zihni ve kalbi bulanmamaktır. Kendini kurtarmak için kutlu önderi ve yol arkadaşlarını kurban vermemektir.

İşkenceler karşısında bunalıp da, dudaklarımız "Allah'ın yardımı ne zaman?" sualiyle yanıp kavrulduğunda, "Allah'ın yardımı yakındır" muştusunu içimizde duyabilmektir. "Allah'ın yoluna yardım ederseniz, Allah da size yardım eder" düsturunu bir gönül kıvamı haline getirebilmektir.

Önce geçen "Allah'a adanmış insanlar"ın, O'nun yolunda can bedeli ödemeyi gerektirecek bir vasat oluştuğunda, vücutları demir taraklarla taransa bile, çukura gömülüp başlarından aşağı ikiye biçilseler de, çektikleri sıkıntılardan dolayı korkuya kapılmadıklarını, zafa düşmediklerini, boyun eğmediklerini, sadece sabra ve duaya sarıldıklarını ve Allah Teâlâ'nın dinini mutlaka hakim kılacağına inandıklarını unutmamaktır.

Duaya sarılmaktır, şöylesine:

"Güçsüz ve çaresiz kaldığımı, halk nazarında hor görüldüğümü ancak Sana arz ve şikâyet ederim.

"Ya Erhamerrahimîn... Hor görülenlerin Rabbi Sensin. Sensin Rabbim benim. Beni kime bıraktın? Huysuz ve yüzsüz yabancıya mı? Bana hakim olacak bir düşmana mı?

"Allah'ım.

"Aldırmam çektiklerime; yeter ki uğradığım gazabın olmasın Senin...Fakat, bana bunları göstermeyecek kadar engindir affın, merhametin Senin...

"Allahım gazabına uğramaktan, rahmetinden uzak kalmaktan, karanlıkları aydınlatan, dünya ve ahireti, salâha kavuşturan ilâhî nuruna sığınırım. Rızanı dilerim. Sana iltica ederim.

"Güç de kuvvet de Senindir, Senin elindedir.

Ve sabra sarılmaktır:

"Yalnızca "inandık" demekle ilâhî muştuya lâyık olunamayacağını, mü'min olmanın, sabır imtihanlarına dayanmak olduğunu bilmektir.

"Anam babam sana feda olsun" diyebilmektir zor zamanda Müslüman olmak.. Malını mülkünü, Allah için seferber edebilmektir.

Allah için bir görev söz konusu olduğunda, yolun uzunluğunu, havanın sıcaklığını, düşmanın gücünü, geride kalan mal ve mülkün cazibesini unutabilmektir.

Kutlu önder, bir yeri savunma görevi verdiğinde, ganimet dağıtımı telâşıyla görev yerini terketmemeye muvaffak olmaktır.

"İçki haramdır" emri geldiğinde, elindeki kadehi bırakabilmek, malındaki Allah hakkını verirken, miktarı ne kadar yüksek olursa olsun, elleri titrememektir.

Allâh'a ortak koşanlar, küçümsediğinde inananları, fakir-fukara ve ayak takımı dediğinde, toplumun aşağı katmanları olarak gördüğünde, onlardan uzaklaşmasını istediğinde, İslâm bağlılığını bir aristokrat çizgisi haline getirmek istediğinde, onurlu olmanın inanmakla başladığını bilmek, onları "kardeş" diye sevmek ve kucaklamak ve bu mütegallibe beklentisini tatmin etmemektir.

Zalimlerle dost olmamaktır, ne kadar güçlü olurlarsa olsunlar onlara meyil duymamaktır, onların iktidarına imrenmemektir, onları hoşnud edecek zaaflar göstermemektir.

Her türlü soy tükenmesi (ebterlik) beklentisi karşısında İslâm nesillerini ebediyyen var kılacak inanç tohumları ekebilmektir toplumların rahmine...

Her türlü siyasî ikbale ve iktidara rağmen, kendisinin bir kul, görevinin de Allah hukukunu gözetmek olduğunu unutmamaktır.

Ahireti, yani mutlak mahkemeyi ve ebedî hayatı hiçbir durumda unutmamaktır zor zamanda Müslüman olmak...

Kutlu önderin de ölümlü olduğunu bilip, o ölür veya öldürülürse, gerisin geriye küfür iklimine dönmenin çılgınlık olduğunun idrakine varmak ve Peygamber çiz-

gisini, ebediyyete kadar can pahasına savunmaktır. "Kim Muhammed'e tapıyorsa, bilsin ki Muhammed ölmüştür. Kim Allah'a kulluk ediyorsa, bilsin ki Allah hay ve lâyemûttur" diye konuşabilmektir zor zamanda Müslüman olmak... Hazreti peygamber'in ebediyyet mesajını yaşatmanın, Ona bağlılığın asıl özü olduğunu kavramaktır.

Zor zaman, Allah'a kulluğu sınava sokan zamandır. Bizi kullukla, dünya hayatı arasında tercih yapmaya zorlayan zamandır. Yakın çıkar mı, uzak ebediyyet mi sorgusuyla yüreğimizi yoklayan zamandır. Nefsî hesap ve tutkularımızla, vahyin çağrısı arasında kalbimizi test eden zamandır...

Orada Allah Teâlâ "Siz baki olanını seçin" diyor bize... "Siz Allah'a kul olmayı seçin. Nefsini Rab edinenlerden olmayın..." diyor. "Allah bana yeter" deyin. "Allah kuluna yetmez mi?" deyin..."Allah'tan başka güç sahibi yoktur. Mutlak kudret Allah'ındır." deyin. "Ölümü de hayatı da yaratan Allahtır" deyin. Ve Allah dilemezse, hiç kimse hiçbir şeye güç yetiremez deyin..."Ben âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim olanlardanım", deyin, diye çağırıyor Rabbimiz...

Zor zaman, her zaman yoklar insanın içini...Çünkü insan yüreği her zaman sınavdadır. Son nefese kadar her zaman...

Mü'minin Gönül Dokusu

Allah Teâlâ'nın güzel isimlerinden birisi de **"Sabûr."** **"Çok sabreden, sabrı sonsuz"** anlamına geliyor...

Neye sabreder Allah Teâlâ?

Bir söz vardır: **"Doğan her gün, Allah'ın insanlardan ümid kesmediğinin işaretidir."** denilmiştir.

Belki insanoğlunun isyandan vazgeçeceğini ümid eder, insanın zulmüne sabreder Allah... Bekler ki, insan dönsün, ahdini hatırlasın, fıtratına yönelsin... İnsanın isyanına denk bir ilâhî cezalandırma süreci işleseydi bu dünyada, kim kalırdı ayakta? Helâk olmaz mıydı insan nesli?

Yaratılan şeylere de bir tecelli nisbetinde aksetmiş "Sabûr" isminden...

Çiçeksen, baharı bekleyeceksin sabırla... Erken

açmayacaksın, kış soğukları vurur... baharın gelmesinden ümit kesip, toprağın karanlıklarına teslim olmayacaksın, çürür, yokolursun... Sabır, Rabbin halikıyyetine, ibdasına güvenip, bir iç direnci koruyarak baharı bekleme eylemidir.

Tohumsan, toprağın bağrında saklanmaktır mukarrer bir vakte kadar sabır... karanlığa boyun eğmemektir, üstündeki yük altında ezilmemektir, misyonunu unutmamaktır... Zamanı geldiğinde cidarını çatlatabilmek, toprağın üstüne doğru, ışığa doğru tırmanabilmektir. "Rabbimin dilediği bir gün var, ışığa çıkmak için, yaratılış misyonumu ifa etmem için..." Bunu vird haline getirmektir sabır...

Güneşsen, bekleyeceksin karanlığın koynunda doğum anını...Enerjin yaratılış sırrında saklıdır... Aydınlığı ve karanlığı yaratana teslim olacaksın.

Baharsan, kışın soğuklarında saklayacaksın binbir rengini, çiçeğini... Kış geçecek ve geleceksin. Buzların içinden çıkacak kardelenler...Toprak bir ana rahmi gibi saklayacak seni ve kara topraktan al-mor menekşeler boy verecek... Sabrın, binbir tomurcuk demek, yaprakların, yeşilin çağlayanlar gibi hayata koşması demek... Kışın buzulları içinde iraden çürümeyecek, çözülmeyecek, ebedi buzullaşmalara mahkûm etmeyeceksin dünyayı...

Bebeksen, karanlıkları aşacaksın dünyaya gelmek için, sabredeceksin 9 ay on gün, damarlarında Rabbin verdiği sabır akacak...

Anneysen, sabrı bir doğum sancısı gibi yaşayacaksın... Çilelerde tükenmeyeceksin, teslim olmayacaksın zor zamanlarda... Bir ödül arıyorsan nur topu gibi, onun bedeline katlanacaksın...

Mü'minsen, sabrı bir gönül dokusu olarak bileceksin. İmanın olmazsa olmaz boyutu olarak görecek, mü'minin her an ayakta kalabilme sırrı, Allah'a itimadın yüreğe yansıması olarak telakki edeceksin.

Nasıl **"sabûr"** ismi şerifinde, Allah'ın insana yönelik ümidleri saklıysa, insanın sabrında da, Alllah'ın yardımına, lütfuna, keremine olan ümid saklı olacak.

Bileceksin ki, her işin özünde Allah'ın dilemesi var... Allah'ın istediği yerde duracaksın ve O'na tevekkül edeceksin, güven duyacaksın. Her ne olacaksa, O, izin verdiği için olacak ve O, kendisine gönül bağlayanları hüsrana uğratmayacak.

Sabır bir atalet değil; tükeniş, bitiş ve karanlıkta kayboluş değil. Şartlara teslim oluş değil sabır.

Sabır, sınırları koruma direnci... İlkede sebat.

"Ey inananlar, sabredin... Sabır yarışında bulunun... Ribatlar oluşturun, yani sınırları korumak için nöbet bekleyin..." Elmalılı Hamdi Efendi'nin ifadesiyle **"sağlam yürekli olun!"** Ayak direyin, inançlarınızı korumak için.

Sabır bir nimete kavuşmak için ileri atılmamak, ya da bir fedakârlık söz konusu olduğunda gerilememek... Ganimet dağıtılırken emanet edilen siperi terketme-

mek, ya da Peygamber'e gelen oka göğsünü siper etmek...

Bir iç direnç, nefsin eğilimlerine karşı sabır. Gerçek bir gönül terbiyesi...

Allah dostlarının **"çile"** eğitimi, bir sabır eğitimi aslında... Az yemek, az uyumak, az konuşmak ve Allah'ı zikretmekle sabrı hayat tarzı haline getirme vetiresi...

Toprağın içine gömülürcesine, bir mezarlığa girercesine, dünyada fani olurcasına, kendini Allah için yok sayarcasına, "Ben yoktum Sen varettin" dercesine her haliyle, ve "Vareden"e engin bir samimiyetle, mutlak teslim olurcasına...

Bayezid Bestami şöyle anlatır bu süreci:

"Mücahede konusunda 12 sene nefsimin demircisi oldum. (Nefsimi parlatmak için onu on iki sene dövdüm.) Beş sene nefsimin aynası oldum. Bir yıl nefsimle kalbimin aynasına baktım. Birden belimde bir zünnarın durmakta olduğunu görmeyeyim mi? Bu zünnarı kesmek için on iki sene uğraştım. Sonra yine baktım ve bu sefer içimde bir zünnarın bulunduğunu gördüm. Bunu kesmek için de beş sene didindim. Zünnarı nasıl kestiğimi düşünürken keşfim açıldı. Halka baktım, hepsini ölü halinde gördüm. Cenaze namazlarını kılmak için üzerlerine dört kere tekbir getirdim."

İşte böyle...

Allah yolunda nefsiyle savaşa soyunup, her şeyi peşinen kabul edeni boyun eğdirecek zorluk mu olur?

Allah için her şeyden vazgeçeni boyun eğdirecek ödül mü olur?

Her iki noktada da nefse boyun eğdirecek güçlüklerin ve nefsi burnundan tutup sürekleyecek ödüllendirmelerin arasına sabır girer, çile eğitiminden geçenlerde...

"Topraktan yaratıldım, toprağa geri dönebilirim" diyeni diz çöktürecek bir yöntem olamaz.

Neden sabırsız olur insan?

Her şeyi kendi gücüyle yaptığına, kendi belirlediğine inandığı için... O yüzden kendini güçlü hissettiği zaman hırslıdır, gücü tükendiğinde ise ümitsiz, perişan, yıkılmış...

Oysa, her işinde kendini aradan çıkarıp Rabbin kudretine teslim olanlar için zaferlerde şükür vardır, zorluklarda sabır, mağlûbiyetlerde nefis murakabesi...

"Allah sabredenlerle beraberdir."

Bu beraberliği hissedenler gerçek sabrı yaşarlar.

"Sabredenleri müjdele..."

Bu müjdenin sahibine güvenenler sabır kuşağını kuşanırlar...

"Sizin içinizden sabreden 20 kişi ikiyüz kişiye bedeldir..."

Neyle, Allah'ın lütfu, inayetiyle...

"Sabırla ve namazla yardım isteyin..."

Kulluğu kuşanın ve teslim olun Yaradan'a... Sizi ve her şeyi Yaradan O... **"Yalnız O'na kulluk edin ve yardımı yalnız O'ndan isteyin..."**

"İnne'llahe maa'ssâbirîn..."

Allah sabredenlerle beraberdir, çünkü sabır bir iman sadakatidir...

Sabır bir sınav alanıdır... Allah o alanda **"Hangimiz nasıl hareket edecek..."** onu görmek, bilmek istiyor... **"Habîsi temizden ayırmak istiyor."** Herbirimizin yürek bütünlüğünü sınamak istiyor. Yüreği çürüyeni ve diri kalanı, bahara çıkacak olanı, kabuğunu çatlatacak olanı ve karanlıklarda kaybolanı, toprağa karışıp, bir başka bahara gübre haline geleni...

"Bizimle evde kalsaydı ölmezdi" diyenlerle, "Allah için yola çıkanları" tefrik etmek istiyor Rabbimiz...

"Bizimle birlikte....." Neler demez ki insan inancından dolayı zulme uğrayanlara bakıp... "Bizimle birlikte olsaydı başına bunlar gelmezdi, okulunu bitirirdi, görevini kaybetmezdi, işten atılmazdı..."

Bizimle birlikte olsaydı, yani nefis için "zor" gelenden kaçsaydı... Tebük'e gitmeseydi... Uhud'da bulunmasaydı... Peygamber'e siper olmasaydı...

"Muhammed ölür veya öldürülürse, ökçele-

riniz üzerinde gerisin geriye mi döneceksiniz?" diye soruyor Rabbimiz... Öteki yakada sabır var... İhlâsla kulluğa sarılan **"Allah adamları"**nın sabrı... **"Zorluklara aldırmayan, zaaf göstermeyen, boyun eğmeyen ve sabreden... Ayaklarımızı yerinde sabit tut, diye dua eden... Yardım dileyen... Korkuya, açlığa, maldan candan azaltmaya karşı sabrı kuşanan..."**

Sabır bir ümiddir. Her şeye kadir olanın, bu kışı bahara, bu karanlığı aydınlığa dönüştüreceği ümididir.

Sabır bir değiştirme iradesidir. Kötü olanı iyiliğe ve iyilikle değiştirme iradesidir. Varlığın içindeki kaderi aramaktır sabır.

Denilir ki insana, ebedi mutluluk yurduna vardığında;

"Sabretmenizin karşılığı olarak selâm size..." (Râd, 22-24) Selâm, yani sonsuz barış, sonsuz güven, sonsuz mutluluk...

Ebedi bahar... Çünkü sabrettiniz. Dünyada tohumunuzu çatlattınız, çimlendiniz, gerekli yürek kıvamı ile donandınız ve ebedi bahara doğmayı hakettiniz. Selâm size...

Rabbimizin, sabredenlere o kadar büyük muştuları var ki, sanki sabır yaşamanın sırrı gibi bir şey olarak görünüyor. Rabbim sabrı kuşananlardan ve **"Selâm yurdu"**na kavuşanlardan kılsın bizleri... Allah için ayak direyenlerden, "Biz zaten Allah'a aitiz ve O'na

döneceğimizi biliyoruz" diyebilenlerden... Habisin temizden ayrıştırıldığı günde, arınmışlardan eylesin bizi...

Sabır ne güzeldir!

Çağın hüsranını yenmek için birbirlerine Hakkı ve sabrı öğütleyenler ne güzeldir.

Umutlar... Endişeler...

Bir annenin bebeğine "Allah" demeyi öğretmesinde umut var.

Devlet baskısının jandarma dipçiğine yansıdığı zamanlarda, samanlıkta çocuklara Kur'an öğretilmesi de umut verici idi. Bugün köy köy Kur'an Kursu açmak da umudun bir parçasını dokuyor.

Cami inşa etmek umuttur. Gecekondu bölgesinde veya New York'ta... Ayasofya'nın açılması için ter dökmek de umuttur, Taksim'de cami yapmak için mücadele vermek de...

Bir gencin cami ile tanışması, namaz kılması umuttur. İslâm için ses yükseltmesi umutta bir başka merhaledir. İslâm için cihad türküleri söylemesi daha ileri bir merhale.

Mazlûmiyeti farketmek umuttur. Mazlûmiyeti şuur planında reddetmek umuttur. Mazlûmiyeti aşmak için can adamak umuttur.

Bosna'da savaşın bir toplumu, yeniden İslâm mektebine kaydetmesi umuttur.

Çeçenistan'da, bir İslâm toplumunun İslâm'la bağımsızlık mücadelesini aynı teknede yoğurması umuttur.

Afganistan'ın, Çeçenistan'ın, Bosna'nın, Filistin'in, Kıbrıs'ın, Keşmir'in, Doğu Türkistan'ın, Filipinler'in İslâm toplumlarında bir cihad ve ümmet şuuru süreci başlatması bir umuttur. Öğrenci bursunu Çeçen cihadına yardım için yollayan üniversite öğrencisi umuttur. Ömrünü vatan farkı gözetmeksizin cihad meydanlarına adayan uluslararası İslâm mücahidleri bir umuttur.

Üniversitede başını örtmeye başlayan ve bunun özgürlük kavgasını veren her genç kız bir umuttur.

Garaudy'nin İslâm'a girmesi umuttur. Ya da herhangi bir İslâm ülkesinde, kendi ikliminden koparılmış bir aydının, yeniden İslâm'ın şefkat kucağına ilticası umuttur.

Futbolcunun maça çıkarken, bir hanımın minibüse binerken "Bismillâh" demesi, , annenin çocuğunu okula uğurlarken dua etmesi bir umuttur.

İran'da "İslâm" adına bir devrim adanışı umuttur, İran'ın şiî önderlerinin, şiî bir toplumu mezhep duyarlığından "İslâm bütünlüğü" noktasına doğru, sevketme kaygısı taşımaları da bir umuttur.

Sudan gibi bir Afrika ülkesinde İslâm'ın yeniden devletle buluşması bir umuttur.

Cezayir'de İslâm'ın devlet arayışı bir umuttur.

Türkiye'de islâmî birikimin siyasî şuur boyutunda gelişmeler olması ve siyasal iktidar üzerine söz hakkı kazanması bir umuttur.

İslâm toplumlarında kavmî duyarlıkların ümmet duyarlığına dönüşmesi noktasında derinden bir oluşum başlaması bir umuttur.

İslâm dünyasında, İslâm Konferansı Örgütü, İSEDAK, ECO gibi ortak müessese oluşturma iradesi ve adımları bir umuttur.

İslâm dünyasında insan unsurunun yeniden eğitilmesi noktasında başlayan hassasiyet ve bu noktada atılan eğitim müessesesi kurma adımları bir umuttur. Çocuk yuvaları umuttur, ana okulları, ilkokullar, kolejler, üniversite girişimleri umutlarımızın parçalarıdır.

Fakir fukaraya yardım için vakıflar kurmak, toplumların yüreğinde yeniden İslâm şefkati ile bağlantılar oluşturmak umuttur.

Yetişmiş insana yatırım noktasında irade beyanı anlamı taşıyacak ölçüde bilimsel araştırma kurumları oluşturma girişimleri bir umuttur.

İslâm coğrafyasının yer altı ve yer üstü zenginlikleri ve nüfus potansiyeli bir umuttur.

Yoğun bir hüsranı paylaşan çağın İslâm şefkatine duyduğu özlem bir umuttur.

Umut için pek çok sebep var.

Ama umudu gölgeleyen sebepler de...

İslâm coğrafyasının hâlâ emperyalist güçlerin elinde bir talan yeri halinde bulunması, yer altı ve yer üstü zenginlikler üzerinde hâlâ onların silâhlı gücünün ve iradesinin egemen olması...

Halâ İslâm dünyasındaki yönetimlerin, hakim dünya güçlerinin inisiyatifi ile belirlenmesi, onların izleri üzerinde ve izinleri çerçevesinde hareket etmeleri...

İslâm dünyasında hâlâ, sistem planında, İslâm dışı değer yargılarının, daha açıkçası emperyalist güçlerin empoze ettiği değer yargılarının hakim olması...İslâm ülkelerindeki silâhlı kuvvetlerin hâlâ emperyalist dünyanın değerlerini bekleme misyonunu üstlenmesi...

Müslüman ülke aydınlarının önemli bir kısmının hâlâ, sömürgeci Batı dünyasının değer yargılarını kutsaması...Bunun sonucu olarak, "Müslüman ve İslâm karşıtı aydın sendromu"nun ülke gündemini etkilemesi.

Kur'an ve Sünnet çerçevesinde sağlıklı bir islâmî eğitimden yoksun olmanın sonucu, Müslümanlar arasında İslâm anlayışı konusunda derin farklılıkların ortaya çıkması...Dolayısıyla, İslâm'a gelişlerde kişiliğin yeniden inşa için adanmasından çok, eski kültür iklimin-

den unsurlar taşınması ve yeni tartışma alanları oluşturulması...

Evs ve Hazrec arasındaki çatışma sendromunun hâlâ pek çok İslâm kavmini etkiliyor olması...

Hatta kavimden öte, küçük islâmî grupların kendi birlikteliklerini dokuyan "grup nefsi" çerçevesinde asabiyyet geliştirmeleri ve bunu diğer Müslümanlarla kardeşlik hukukunu engelleyici bir sed haline dönüştürmeleri...

İslâm için yola çıkan insanların fedâkarlığı paylaşırken gösterdikleri "infak ve îsar ruhu"nu, nimetlerle yüzyüze geldiğinde gösterememesi ve şahsiyetlerin "dünya"nın altında ezilmesi...

Yaygın biçimde gözlenen kişilik erozyonu... Modern hayat tarzlarının, lüks tutkusunun, sahip olunan malî-siyasî-sosyal imkânların "şahsî mülk" haline dönüştürülmesinin, ve bundan kaynaklanan gurur ve öğünme eğiliminin islâmî kişiliği gölgeleyecek, geri planlara itecek ölçüde Müslümanlar üzerinde etkinlik kazanması...

Eğitimde sırf İslâm'ın gereklerini öne alan perspektifler ortaya konamaması ve eğitimde müesseseleşme çığırına hâlâ büyük ölçüde "doğmaca" ihtiyaçların yön vermesi... Kur'an Kurslarının Kur'an Kursu, İmam Hatiplerin İmam Hatip ufkunu aşacak bir sıçramayı gerçekleştirememesi...

Kur'an Kursu eğitiminin, binlerce "hafız" tamirci

çırağı üretmesi, İmam Hatiplerin sadece ana-babaların çocuklarını "din ikliminden geçirme" kaygısına cevap verir halde kalması...

Çağın ihtiyacı olan İslâm âlimi yetiştirme kaynağı nerede, sorusunun hâlâ İslâm duyarlığının ana gündemini yeterli ölçüde etkilememiş olması. Kolay sonuç veren, kolay teşekkür alan, kolay duaya dönüşen, duygularımızı peşin doyuran faaliyetlerin, uzun vadeli, bazan bedeli büyük, bazan kişinin sonucunu görmeyebileceği ama ümmet için hayatî yatırımlara tercih edilmesi...

İslâm'ı bir bütün halinde öğrenme, özümseme ve yaşama sürecinin bir şekilde akamete uğraması, onun yerine, gelenek kırıntıları halinde bir din telakkisinin yaygınlaşması...

İyi cihad edenlerin, devlet kurmakla ganimet paylaşımı arasındaki çizgiyi kaybetmeleri ve cihadın gayesini unutur hale gelmeleri...

Çağın global çerçevesini kavrayamamak sonucu, nefislerin tatmin duygusunun empoze ettiği küçük dükkanlar seviyesindeki müesseseleşmenin yeterli görülmesi ve ümmete çıkış yolu sağlayacak örgütlenmelere gidilemeyişi.

Cemaat şuurunu, bir Dârü'l Erkam hassasiyeti içinde özümleyip, hangi cemaate olursa olsun, İslâm dairesine gelen her kişiyi Darü'l-Erkam'a bir iltihak gibi düşünmek ve memnun olmak yerine, bir "cemaat beni" oluşturup, başka herkesin gölgelenmesi pahası-

na onun kutsanması... Öncülük kaygısının İslâm'ın ortak yücelişinin önüne geçmesi...

Yönetim kademesinde Ebûbekir hassasiyeti yerine nefsî zaafların öne çıkması...

İslâm coğrafyasındaki zenginliklerin, Müslümana özgü hassasiyetlerle tasarruf edilmemesi... Bir yerde devlet başkanının yakını olan gelin ve damada cantları bile altından otomobiller tahsis edilirken, diğer yanda açlıkla boğuşan, ya da bir kurşun atamadığı için esareti paylaşan Müslümanların bulunması...

Uluslararası planda kurulan islâmî örgütlerin içlerinin doldurulamaması, içlerini doldurmak söz konusu olduğunda kimi İslâm ülkelerinin hâlâ hakim dünya güçlerinin gözünün içine bakması...

Kimi İslâm ülkelerinin hâlâ, dünya güç merkezlerinin gölgesinde yer almayı, islâmî bir bütünleşmeye tercih etmeleri...

Umudu gölgeleyen böyle sebepler de mevcut.

Bu sebeplerin bir bölümü, maddî unsurlarla, bir bölümü ise Müslümanın kafa yapısı, ruh dokusu ve kişiliği ile ilgilidir.

Maddî unsurlarla ilgili olan umut zaafını gidermek her zaman mümkündür. İslâm, yola bir kişinin imanı ile başlamış, ikinci bir yürekte yanan ışıkla cemaat olmuş, bir Darü'l-Erkam'ı yurt edinmiş, zayıf omuzların işkenceye tahammül etmesiyle savunmasını yapmış, ilk bağlılarına çile ve sabırdan başka gıda sunmamış bir iman

hareketidir. Ama sonunda insan planında kavimleri, müessese planında devletleri, toprak planında vatanları, izzet planında ulaşılmazlıkları bulmuştur.

Ama hepsinin temelinde, o ilk imanla kurulan rabıta vardır. Bugünkü birbuçuk milyarlık İslâm nüfusunun kökü, o bir tek yürekteki imandır. Bugünkü koca İslâm yurdunun yüreği ilk defa Erkam'ın evinde çarpmıştır. Çağlar boyu yaşayan İslâm devletlerinin özünde, Medine vardır.

Asıl giderilmesi gereken zaaf, iman ve şahsiyet planındaki zaaftır. Ya da asıl ümid, o ilk imanla titreşim beraberliğine ulaşan imandaki, Peygamber (s.a.) refakatinde yetişen mü'minlerle aynı diriliği taşıyan şahsiyetteki ümiddir.

Kur'an'da "arınan kurtulmuştur" buyuruluyor.

Kurtuluş arınmadan başlıyor. Sanki Peygamber huzuruna çıkacakmış gibi arınmak, kişiliklerimizdeki kiri pası temizlemek ve "Muhammed ümmeti" olmaya lâyık topluluklar olarak meydana yeniden çıkmak... Sanki çağın beklediği insan gibi, sanki çağın beklediği ümmet gibi... Ahir zaman Peygamberinin âhir zaman ümmeti gibi...

Kurtuluş Müslüman olmakta, her dem yeniden Müslüman olmakta...

İzzet Allah'ındır, izzet Rasûlünündür, izzet inananlarındır.

Allah ve Rasûlü her zaman azizdir, biz kendi imanımıza bakalım.

Abdülmuttalip'ten Ebrehe'ye ve Bize...

Abdülmuttalip, Hazreti Peygamber (s.a.)'in dedesi. O zaman Mekke'nin de reisi. Ebrehe ise, Mekke'yi istilâya gelmiş bir Habeşli lider. Bu iki simayı yanyana getiren olay, Hazreti Peygamber'in doğmasından kısa süre önce, Mekke'ye yönelik kuşatmada gerçekleşiyor.

Ebrehe, Yemen'de büyük bir kilise yaptırıyor ve Arabistan halkının orayı kutsal mekân olarak kabul etmesini arzu ediyor. Bünyesinde Kabe'yi barındıran Mekke ise, Arapları çeken rakip bir alan... Ebrehe Mekke'yi istilâ edip, Kabe'yi de yıkmaya karar veriyor. Ordusunu toplayıp, Hicaz'a yöneliyor. Orduda Mahmudi ismini taşıyan dev bir fil var. Onun için Kur'an bu orduya **"Fil ashabı"** adını veriyor.

Ebrehe Mekke sınırına gelip, Mekkelilerin deve sürülerini gaspediyor. Ve Abdülmuttalip'e bir elçi gönderiyor. Elçi şöyle diyor:

-Niyetimiz sizinle savaşmak değil. Sadece Kabe'yi yıkıp gideceğiz.

Abdülmuttalip doğrudan Ebrehe'nin yanına gidiyor ve şunları söylüyor:

-Ben buraya Kabe'nin yıkılmamasını rica etmeye değil, sizden gasbettiğiniz sürülerimi istemeye geldim. Kâbe'nin sahibini ise Allah korur.

Sonra sürülerini aldı ve Mekke'ye döndü.

Ardından yine Kur'an'da **"Fil Suresi"**nde zikredilen olay meydana geldi. Kur'an'ın bildirdiğine göre "Allah onların üzerine kuşlar gönderdi, kuşlar sert taşlar attı ve istilacı birlikler güve yemiş ekin yaprağına döndü." Kabe'ye yönelik istilâ girişimi hüsranla sonuçlandı.

Kur'an bu olayla derin anlamlar taşıyor bizlere...

Bazan **Kâbe**'mizin telâşına düşüyoruz.

İslâm yenilir, biter endişesine kapılıyoruz.

Oysa onun sahibi var. O bizim kefaletimizde değil. Belki kendi kalblerimizin telâşına düşmeliyiz. Yorum yerindeyse, Abdülmuttalip'in üzerine titrediği develer yerinde bizim kendi kalblerimiz var.

Allah koruyor bakın kıyamete kadar korunacakları... Kuş pençeleriyle yağdırdığı taşlarla koruyor.

Genç insanları üçyüz yıl uyutarak koruyor, taşıyor tevhid inancını nesilden nesile..

Bir beşik içinde nehre atılan bebeklerin yüreğinde koruyor....

Ya da Firavn sarayında zırh örüyor bebek yüreğine...

Nehirleri yararak koruyor...

Zindan'da koruyor tevhid inancını...

İnanç adamının atıldığı ateşi gül bahçesine çevirerek koruyor...

İslâm'ın geleceğinden hiç mi hiç endişe etmemek gerek.

Ama kendi yüreklerimiz için ne kadar endişe etsek az....

Ondan biz sorumluyuz çünkü. Onun İslâm'la ilişkisinden, onun Allah'la ilişkisinden...

İnsanların, toplumların sınavı var. Sınavı kaybeden insan ve toplum kendi hesabına kaybediyor. Diyor ki Kâinatın Yaratıcısı Kur'an'da:

"Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, bilsin ki Allah, onların yerine, kendisinin onları, onların da kendisini sevdiği, mü'minlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı ise güçlü ve şerefli olan, Allah yolunda cihad eden ve kınayanın kınamasından korkmayan bir kavim getirir. İşte bu Allah'ın bir lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah geniş ihsan sahibidir. Her şeyi çok iyi bilendir." (Maide Suresi, 5 / 54)

Dünya dönüyor, Firavnlar gelip gidiyor, Nemrud'lar gelip gidiyor.

İnsan kendi sınavını veriyor. Bu bir kalb sınavıdır. Kalbinizi -ki İslâm orada Allah bağlılığının egemen olmasını istiyor- kime verdiniz?

Kur'an'da **"Nerede olursanız olun, Allah sizinle beraberdir"** (Hadid Suresi, 57 / 4) buyuruluyor. Nerede olursanız olun Allah sizinle beraber. Peki siz o zaman kiminle berabersiniz? Korkularınız, umutlarınız, sevgileriniz kime yönelik, kimden, kim için, kime karşı? İşte insanın temel sorusu bu...

"Allah'ı seven" ve **"Allah'ın sevdiği"** bir toplum içinde yer almak... **"Kalbi Allah'la birliktelik duygusuna doymuş"** insan olmak...

Bizim sınavımız bu...

Abdülmuttalib'in sözlerinde, insanın derinden yakaladığı hikmet var... Bazan, bazı şeyleri havale edeceğiniz bir iç bağlılığınız varsa, gerçekten yürekten havale edebiliyorsanız, Allah **"Ebabil"**'ini gönderiverir...

İbrahim (a.s.), Cebrail'in yardım teklifine **"Bana Rabbim yeter, vekilim O"** diye cevap vermişti. İşe böyle bir sığınış olabilirse içimizde, varoluş sırrı yakmak olan ateş yakmaz hale gelebilir.

Kablimizi yoklamalıyız. Ne kadar bağılyız onun Sahibine? **"Rabbim bana yeter"** dediğimizde ne kadar sığınmışız O'na, dilimizle kalbimiz arasındaki mesafe ne kadar?

Temel meselemiz kalb meselesi...

Dün de oydu, bugün de o, yarın da o olacak...

Ne kadar diri kalb varsa o kadar direnç olacak...

Bütün himmetimizi kalbimizi "**Allah bilgisi**" ile donatmaya yöneltme zamanıdır. Bunu öğrenebilirsek bir musibet bin nasihat yerine geçecektir.

Allah Rasûlü (s.a.), puta tapıcıların baskıları sonucu onların istediği şeyleri söyleyip, perişan halde kendisine döndüğünde **Ammar b. Yasir**'e, önce, **"Kalbin nasıldı onları söylerken?"** diye sordu.

Kalbimiz nasıl yaşadıklarımızı yaşarken?

Müslüman Hazır Olduğu Zaman...

İslâm tüm dünyada gündemin ilk sıralarındadır. Dünyanın şu andaki hakim güç odakları da, 21. yüzyılın İslâm'la kendileri arasında bir hesaplaşmaya sahne olacağını görmekte ve şimdiden İslâm'ı safdışı bırakmak için strateji belirlemektedirler. Batı dünyasında oluşmuş bulunan global organizasyonlar, İslâm'a karşı konuşlandırılmaktadır.

Ancak, insan planında ortaya çıkan tıkanma da, İslâm'ı gelecek çağın vazgeçilmez değeri yapacak gibi görünmektedir. Yine Batı dünyasında, yaşanan çözülmeyi aşmak için İslâm bünyesinde varolan ve madde-mânâ bütünleşmesini sağlayan vahiy değerlerine olan ihtiyacı seslendiren, buna ulaşmak için İslâm'la işbirliği gereğini vurgulayan aklı selim çizgisi, her gün daha belirgin bir tarzda oluşmaktadır.

Gerçek şudur: Müslüman hazır olduğu zaman İslâm çağrılacaktır. Ve soru şudur: Müslüman, çağı inşa etmeye hazır mı?

Problem de dışarda değil, bizzat Müslümanın kendisindedir. O da iki ana başlık altında toplanabilir:

1. Kişilik problemi.

2. Çağı kavrama ve ona uygun malzemelerle donanma problemi.

Her iki problemin daha detaylı sergilenmesi söz konusu olduğunda şu başlıklar ortaya konabilir:

Dini Doğru Kavrama: Bunu, İslâm anlayışında buluşma olarak da ifade etmek mümkündür. Tüm İslâm dünyasında din anlayışının Kur'an'ın ve Allah Rasûlü'nün belirlediği ölçüler içinde kavranıldığını söylemek zor. Bu, inanç çerçevesinden başlıyor, hayatın düzenlenmesi boyutuna kadar uzanıyor. Allah-İnsan ilişkisinin niteliği nedir? Tevhid nedir? Kulluk nedir? İnsanın sorumluluk çerçevesi nedir? İnsanın dünya-âhiret sarkacındaki yeri nedir? Din nedir? Peygamber kimdir? İnsan için üstün değeri belirleyecek mekanizma nedir? Tüm bu soruların, çağdaş Müslümanın kafasında yeterince billurlaştığını söylemek zor. Bu değerler gerektiği gibi oturmayınca, sonuç dinin parça parça edilmesi oluyor. Öyle ki, insan ve toplum hayatının her parçası sözümona bir başka ilâha ve o sözümona ilâhın belirlediği sözümona dine emanet ediliyor. Ve fesâd başlıyor. Oysa İslâm insandan, "dinü'l-kayyim"e tabi olmasını istiyor. İslâm, böyle bir dindir. Sapasağlamdır, bütünlenmiştir, ilkeleri birbiriyle ahenklidir, kendi içinde tutarlıdır. Onun için İslâm varsa başka din aranamaz. Müslüman, bu noktada bir şuur yenilenmesine muhtaçtır.

Dini Yaşamak: Müslümanın en temel meselelerinden birisi de, İslâm'ı yaşama noktasındadır. İslâm, yaşanmak için geldiği halde Müslüman İslâm'ı bütün olarak yaşamakta zorlanıyor. Bunda şüphesiz, içinde yaşadığı, kendisini kuşatan İslâm dışı şartların büyük etkisi var. Yaşayamamak, Müslümanın, kendi kişiliğini özgün biçimde ortaya koymasını, hayata, yapıcı özelliği ile katılmasını engelliyor. Daha kötüsü, kişi hayatına bulaşan İslâm dışı özellikler, islâmî özelliklerle karıştığı için İslâm'la yeni tanışan muhitler nezdinde "hangisi İslâm, hangisi değil?" sorusunun cevabı muğlaklaşıyor; tebliğ yara alıyor. Oysa İslâm yaşanmak için gelmiştir. Yaşandıkça ihya edici olur İslâm. Toplumu ihya eder, insanı ihya eder, eşyayı ihya eder, devleti ihya eder...Sonra İslâm, ancak yaşandığı takdirde hayata hakim olur. Kitaplarda kalan değerler, kendi içlerinde ne kadar mükemmel olurlarsa olsunlar, ancak soyut bir kültür değeri olarak anlam ifade ederler.

Siyasî şuur: Müslüman, kendi Medinesini arayan insandır. Ancak kendi Medinesinde mutlu olan insandır. Deruni bir akış halinde kendi dünyasına yönelir Müslüman. Medine, İslâm'ın "hakim değer", "üstün değer" olduğu dünyadır. İşte siyasî şuur, Müslümana, içinde yaşadığı sosyo-politik yapıyı, sorgulama mantığı kazandırır. "Ben hangi yönetim biçimi içinde yaşıyorum? Beni hangi inancın bağlıları yönetiyor? Kim yargılıyor, hangi ölçüye göre kim müeyyide uyguluyor? vs..." Çağımız Müslümanı, siyasî şuur itibariyle çok yara aldı. Her yönetim biçimine göre şekillendirilmek istendi. Her Medine'ye, bir alt kültür olarak yamandı. Ve

zaman içinde bu, İslâm'ın orijinal siyasî şuurunun yerini aldı. Sorgulama melekesi aşındı. Aksine, İslâm dışı sosyo-politik şartlara islâmî gerekçeler üretilmesi gibi sapmalar gelişti. Bir "İslâm Medinesi" yeniden Müslüman yüreğini heyecanlandırmaya başlamadıkça, Müslümanların islâmî bir misyonu ifa etmeleri mümkün değildir.

Sistem şuuru: Sistem şuuru, Müslümanı, İslâm'ı bir bütün olarak görme melekesi ile donatan özelliktir. Müslüman, sistem şuuru sayesinde kendi değerler bütününün diğer değerler bütününden farkını kavrar. Kavrar ki, oluşturduğu düzen, kendi içinde tutarlı olsun. İslâm'ın insanı özgündür. Nasıl iman'da tevhid çerçevesi kıskançlıkla korunursa, sistem inşasında da İslâm'ın değerler bütünününün zedelenmemesine itina gösterilir. Nasıl kalb "masiva"dan arındırılırsa, sistem de, kendi iç bütünlüğünü bozacak etkilere karşı savunma konumundadır. Bu şuurun varlığı veya yokluğu, gerçekten belirleyici sonuçlar doğurur bir İslâm toplumunda. Bir süredir İslâm toplumları, sosyalizmle İslâm'ı, kapitalizmle İslâm'ı, laiklikle İslâm'ı sentezleme gibi girişimlerde bulunuyorlar. Hakim sosyalizm, hakim kapitalizm, hakim laiklik de, İslâm toplumlarına kendilerini kabul ettirebilmek ve meşruiyyet kazanmak için, böyle bir sentezin olabilirliği üzerine sözde bilimsel gerekçeler üretiyorlar. Oysa olan, İslâm'ın "pâyanda" veya, kendilerini zenginleştiren bir "etnografik malzeme" olarak kullanılmasından ibarettir. İslâm, bu sentezlerin hiçbirinden kazanmadı. Aksine, kendi sistem bütünlüğünü koruyabildiği ölçüde, özgün bir islâmî yükselişe

kaynaklık etti. Çağdaş Müslümanın önünde bugün, İslâm'ı sistem bütünlüğü içinde kavrama ve insanlığa o bütünlük içinde sunma görevi vardır. Çünkü, kapitalizm de, sosyalizm de, laiklik de, kendileri battığı gibi, yapıştıklarını da batıran bir felâket sürecine girmiş bulunmaktadırlar.

Cemaatleşme-Sevgi ile muamele: Çağdaş Müslümanın çözmesi gereken diğer mesele, bir cemaat yapısını oluşturmak, iki cemaatler arası sevgi atmosferini inşa etmektir. Cemaatleşme, İslâm'ın ferdden topluma intikal süreci olarak, medeniyet inşası yolunda vazgeçilmez bir merhaledir. Bir toplum tarafından taşınmayan herhangi bir değerler bütününün, müsbet bir inşa süreci başlatması söz konusu olamaz. Cemaatleşme de, toplumsallaşmanın ön şartıdır. İslâm'a yönelik dağıtma operasyonları, cemaatleri dağıtmakla işe başlar. Bugün Müslüman, cemaati yeniden keşfetmek zorundadır. Dârü'l-Erkam, Rasûlullah'ın ilk İslâm cemaatini inşa ettiği ocaktı. Bir Darü'l-Erkam arayışının yüreklere yansıması gerekiyor. Ondan sonra da, ilişkileri sevgi temeline oturtma zarureti var. İki Müslümanın ilişkisinin tek temeli vardır, o da Allah için sevgidir. Nefisleri, sevgiye göre eğitmek lâzımdır. Bu konuda yaralarımız varsa sür'atle sarılmalıdır. Sevgi iklimi, belki zamanla cemaatler arasından kavimler arasına uzanan bir bereket kazanacaktır.

Kişisel heyecanlarla dâvâ heyecanını karıştırmama: Rasûlullah'ın eğittiği Müslüman, kişisel heyecanlarla, dâvâsına olumsuz bir bedel ödetmeyen insandı. Rasûlullah, kişisel öfkeleri yutmayı öğütlemiştir hep.

"Lâ ilâhe illallah" diyen birisinin öldürülmesine nasıl mukabele ettiğini biliyoruz. Mekke Fethi günü, kan akmaması için nasıl itina ettiğini biliyoruz. İnsan heyecanının en taşkın olduğu zamanlarda, hep kollamıştır Müslümanların yüreğini...Bugün, bizim yüreğimiz de böyle bir koruma altına alınmalıdır. Sözlerimiz, kalemlerimiz, ekranlarımız, silâhlarımız öfke yerine islâmî şuurla eylem yapmalıdır. Çünkü bedeli bizden çok İslâm ödüyor.

Dünyadaki büyüklükleri kavramak: Dünyanın global bir yapı kazandığı çoktan beridir biliniyor. Hatta, dünya kavramı artık uzayı da kapsıyor. Bunun anlamı ne? Artık, her eyleminizde tüm dünyayı, hatta uzayı gündeme almak zorundasınız. "Azıcık aşım, ağrısız başım'" denilen noktanın çok uzağındayız. Vaşington, sizin evinize ulaşıyorsa, siz de bir şekilde Beyaz Saray'a ulaşmak zorundasınız. Hatta ondan daha güçlü bir şekilde ulaşmalısınız ki, bir artı değeriniz oluşsun onun dünyasında...Silâhınızın menzili ondan uzun değilse, uzaydaki uydunuz ondan daha geniş alanları göremiyorsa, TV vericiniz ondan çok daha uzak coğrafyalara ulaşamıyorsa, haber ajanslarınız ağlarını, çok daha geniş coğrafyaları tarayacak biçimde serpememişse, onun dinlediğini dinleyemiyor, onun gördüğünü göremiyor, onun kadar bilgi üretemiyor, onun kadar bilgiyi iletemiyorsak, ekonomik kuruluşlarınız, ülke ülke dağılmamışsa...olmaz. Rasûlullah mesajını Bizans kıralına ulaştırmıştı. İnsandan, deveden ve attan başka iletişimde istifade edeceği araç yoktu. Ama onları kullandı. Çağının en ileri malzemelerini kullandı. Yabancı dil öğ-

renmekle görevlendirdi bir sahabisini...Kıtalalar aşırı göçlere yönlendirdi kendisine inananları...İslâm'ın, Asrı Saadet'teki her adımı, yeni bir mesafenin keşfi idi; çıtanın bir kademe daha yükseltilmesiydi. Bugünün Müslümanına da yeni ufuklar gerekiyor ulaşmak için.

Müesseseleşme: Müesseseleşme, toplumla buluşan bir değerler bütününün medeniyet inşası yolunda ulaşması gereken en önemli merhalelerden biridir. Müesseseleşme, sistem kurma yolunda bir iddiadır. Taş üstüne taş koymaktır. Bir inşa eylemidir. İslâm'ın müesseseleri, çağın başında darmadağın edildi. Şimdi Müslüman, çağın gereklerini de dikkate alarak, İslâm'ı yeniden müesseselerle donatmak durumundadır. En zirve müessese devlettir. Ama devlete kadar, hayatın her alanında müesseselere ihtiyaç vardır. Erkam'ın evi, aynı zamanda bir eğitim müessesesiydi. Mescid-i Nebi, İslâm Medinesinin üzerine inşa edildiği en temel müessese idi. Orayı inşa için Allah Rasûlü (s.a.) taş taşıdı, kerpiç döktü. Her şey, bir müesseseye vücud vermek içindi. Çünkü o müessese, Müslümanların kalblerini bütünleştiren bir merkez niteliği taşıyordu. Daha ötede ise, fonksiyonel bir anlam kazanmıştı. Müslüman derdinin orada halledileceğini düşünüyordu. Hakem aradığında oraya başvuracaktı. Ayrı bir dünyanın insanı olduğu şuurunu, oraya baktıkça pekiştirecekti. Belki oraya baktıkça, oradaki eksiklikleri gördükçe, sistemi bütünüyle dokumak gibi bir zarureti algılayacaktı. Müslüman, İslâm'ı bir bütün olarak hayata geçirecek müesseseleri aramak zorundadır bugün. Olmayanı inşa etmenin bir vecibe olduğunu düşünmek zorundadır.

Yetişmiş insan: Ve bütün bunlar, yetişmiş insanla mümkündür. İslâm'ın ilk yetişmiş insanı Rasûlullah (s.a)tır. O'nu "Rabbimiz terbiye etmiştir." Ama o, eğitim sürecini kendisinde bitirmedi. Güzelliklerini aktaracağı insanlar aradı. Onları buldu ve yetiştirdi. İslâm'ın Medinesi'nde, Rasûlullah görev tevdi etmek için insan aradığında buldu onları. Mus'ab'ı buldu, Muaz'ı buldu, Ebû Bekir'i buldu, Ömer'i buldu, Ali'yi buldu...Onların her biri üzerinde kutlu emeği vardı. Rasûlullah'ın yetiştirdiği insanlar iki asır içinde İslâm'ı üç kıtanın en üstün değeri haline getirdi. İslâm dünyası uzunca bir süredir yetişmiş insan sıkıntısı çekiyor. "Kaht-ı rical-Adam kıtlığı" denilmiş buna. Adam kıtlığını aşması lâzım İslâm dünyasının. Yukarda ifade edilen tüm hususları çözecek olan tılsımdır yetişmiş insan. Her müslüman kendisinde, İslâm'ın inşa edeceği dünyanın sütunu olma kıvamına ulaşma cehdini taşımalı; her müslüman, kendisini, yarınlarda böyle Müslümanları yetiştirme görevi ile yükümlü hissetmeli...

Unutmamak gerekiyor: Çağ İslâm'ı, Müslüman hazır olduğu zaman çağıracaktır.

Gündem Oruç

Ramazan tam zamanında geldi. Arınmanın zamanıydı, bunu birey ve toplum olarak idrak ediyorduk, medya çığlık çığlığa sayfalar boyu kirlenmeyi konuşuyordu... Geldi ve ona gönüllerimizi açabilirsek, arındırmaya talip oldu. Aslında kirlenme, medya sayfalarına taşınandan öte bir gerçeklikti, içimizi yokladığımızda günah adacıkları oluşmuştu yer yer... En azından aşinalık kazanmıştık günahla... İyi ki geldi, hoş geldi. Safalar getirir inşaallah.

Bir aylık bir arınma sürecini sunuyor bizlere Ramazan... Bir tasfiye, bir topraktan altın çıkarma, bir madeni saflaştırma, rafinasyon işlemi...

"Ramazan" kelimesinin sözlük anlamında "yakıcılık" ifadesi bulunuyor. Kişiliğe ateşte yeniden su verilmesi gibi bir işlem. Cürufundan arındırılması gibi...

Bu iklimi yüreği ile yaşayanlar için sonunda kurtuluş var, kurtuluş yani yepyeni bir kişiliğe ulaşma... Kişiliğin tüm gerçekleşme alanlarında tam denge...

Peygamberimiz, "Ramazan'a erişip de günahlarından-kirlerinden arınmadan çıkana yazıklar olsun" duasına "Amin" diyor. Çünkü bu, arınmaya direnme gibi bir şey... Yüreği her türlü güzelliğe kapama... Bir çağlayanın altından suya direnerek geçme... Baharı solumamak gibi... Güneşin önüne perde germek ya da...

Bir Ramazan kavramı olan "İmsak" kendini tutmak demek. Şafakla başlayan ve aşağı yukarı insanın eylem halinde bulunduğu tüm gününü "imsak" halinde yaşamasını istiyor İslam. Bu, hayatı durdurmak değil, hayat içinde kirli boyutu durdurmak... Tutmak, ağzı hem yemeye-içmeye karşı hem kötü söze karşı tutmayı kapsıyor. Sonra gözü tutmak kirlilikleri seyretmeye karşı, kulağı tutmak "haram" kavramı içine giren her türlü kirli sesi dinlemeye karşı, eli tutmak yanlış-kirli işlere bulaşmaya karşı... Çalmaya çırpmaya, kaba kuvvete, çamur atmaya karşı... Zihni tutmak kötü düşünceden... Kalbi korumak...

Ramazan bir kişilik hassasiyeti istiyor inananlardan... Eğer kişiliğinize itina etmiyorsanız, yani "imsak" yoksa hayatınızda, "Allah'ın sizin aç kalmanıza ihtiyacı olmadığı"nı vurguluyor Peygamber aleyhisselam...

Aç kalmak, "insana her zaman kötülüğü emreden ben"in dizginlenmesi yolunda bir terbiye aracı... Bir kendini aşma eğitimi... Hayatları açlıkla pençeleşmekle geçen insanları hissettirme vasıtası...

Aslında İslam'ın ayrı bir disiplini olmakla birlikte, Ramazan'la beraber anılagelen zekat da "arınma" ekseninde bir anlam ifade ediyor. İnsanın malı içindeki

fakir hakkı demek zekat. Zekat verilmekle, mal arınıyor... Zekat verilmekle insan beni mal tutkusundan arınıyor. Zekatı verilmemiş mal, içinde başkasının hakkı bulunan bir kirlilik taşıyor. Üzerinde zekat borcu taşıyan insan da, bir yük taşıyor yüreğinde... Mal tutkusu başlı başına bir yük zaten... Paraya kul olmakla helak olma arasında çok sıkı ilişkiler görüyor İslam... Gücü olduğu halde zekat vermemek-verememek, "öteki"ne karşı sorumluluktan kaçma eğilimi aynı zamanda... Oysa İslam, bir yorumda tüm dünyayı içine alan komşunun açlığına karşı ilgisizliği, İslam'a karşı ilgisizlik gibi değerlendiriyor.

Sözün özünü söylemek gerekirse İslam, namazla, oruçla, zekatla, hacla, dua ile, niyazla, "güzel bir insan" inşa etmek istiyor. "Allah Teala ölümü ve hayatı, hanginiz daha güzel bir hayat yaşayacak, o konuda sınamak için yarattı" tesbiti var Kur'an'da... Güzel bir hayat, güzel bir insan demek...

Ramazan'la bütünleşen İslam'ın hayat kitabı Kur'an, insanı, "en güzel kıvam"a ulaştırma disiplini getiriyor.

Bugün ilk gün: Ramazan'ın elinden tutmalı bugünlerde... Bizi ulaştıracağı iklime gitmeli. Kalbi atmalı Kur'an potasına... İftarı, sahuru, teravihi, diğer namazları bir çağlayanın altında doya doya suya kanarcasına yaşamalı... İçimize barış iksiri taşımalı oruç ikliminden. Salihlere, yani içinde kutlu barışa ulaşmış Allah dostlarına yakın olmalı. Kavga arayanlar karşısında "Ben oruçluyum" diyebilme terbiyesine kavuşmalı...

Ramazanınızı tebrik ediyor, Rabbimden burcu burcu iftar kokusunu, derin Sahur ruhaniyetini yüreğimizden eksik etmemesini diliyorum. Çocuk yüzü saflığında, Ana kalbi genişliğinde bir gönülle Ramazan'dan çıkmayı nasib etsin hepimize...

Bir tanık edinmek...

Bugün Ramazan'ın ilk Cum'ası... Ramazanınız ve Cum'anız mübarek olsun.

Eşim, Ramazan dolayısıyla, yurdumuzda binlerce yüzbinlerce evde olduğu gibi evimizde Kur'an mukabelesi okunmasını istedi. Şimdi çevreden hanımlar ve genç kızlar buluşup, birlikte Kur'an okuyorlar. İçimde büyük sevinç var. **"Kur'an okunan ev"** diye bilinecek evimiz. Bir tanıklık alıp gideceğiz öbür dünyaya...

Bunu çok önemsiyorum. Ellerin, ayakların, taşın toprağın tanıklık edeceği bir dünyaya doğru gidiyoruz. Secde ettiğimiz taş, toprak da tanıklık edecek, gülümsediğimiz çocuk da, elinden tutup karşıdan karşıya geçirdiğimiz yaşlı hanımefendi de...

Hele Kur'an'ın tanıklık etmesi...

"Yâsîn... Vel Kur'an-il hakîm... Yâsîn... Hikmetler yüklü Kur'an şahit olsun ki..."

Edirne Selimiye Camiini ziyaret etmiştim bir keresinde... Sütunlara, kornişlere, mukarnaslara, tezyinata

baktım, her birini taş taş, renk renk, kıvrım kıvrım öpmek geldi içimden. Sanki Sinan, taşı-toprağı her bir nesneyi, Allah'a kulluk edilecek bir mekân için seçmiş, yerli yerine koymuştu. Sürekli ibadet halinde bir yapı çıkmıştı meydana... Taş taş öpmek geldi içimden, caminin her karesinde secde etmek geldi... Bir secde izim kalsın zemininde, bir dudak izim kalsın göklere yükselen sütununda, bir göz izim kalsın kubbelerinde... Selimiye'den bir tanıklık taşımak istedim geleceğin dünyasına...

Ya şu, deprem bölgesi camileri... Çadırlardaki teravihler, Cum'alar... Soğukların göbeğinde açılan iftarlar, çilelere eşlik eden sahurlar... Annelerin "eski günler" hasreti, babaların yürek sancısı, çocukların her şeye rağmen oruç ve iftar sevinci... Hanginiz deprem bölgesinin acıları içinde yaşanan 1420-1999 Ramazan'ından bir iz kalsın istemezsiniz hayat kitabınızda? Böyle bir acı yaşanmış ve biz, bir buğulu iftar çorbasında tuz olamamışız, teravih kılınan buzlu bir çadırı nefeslerimizle ısıtamamışız, bir depremzedenin yüzüne gülümseme halinde yayılamamışız... Bir çocuğun başında şefkat olup dolanamamışız...

"Vakte doğmak..." inanan insanın belki en belirleyici özelliği... Vakti kuşanmak.. Vaktin gereğini ifa etmek...

Deprem yarasında sargı olmak, demek bu...

Bir çadırda teravih kılmak, içimde müthiş bir tutku halinde büyüyor onun için... Bir ninenin duasına amin

demek, hasret olup yumaklaşıyor... Eşlerimiz sabahlar, akşamlar boyu deprem annelerinin yanında oturup gözleme açsalardı, bizler sahurlar iftarlar boyu çorba dağıtsaydık çadır çadır... Bir delikanlı ile birlikte ömrümüzün en güzel teravihlerinden birisini kılsaydık çadırın soğuk ikliminde...

Kur'an'a gömülmüş anneler görüyor gözlerimiz deprem bölgesinde... Başlarında beyaz tülbentler... Ne unutulmaz güzellik bu, ne doyulmaz heyecan!

Bu yıl, Ramazan, Kur'an ve deprem acısı birlikte ulaşacaklar Rabbin katına... Ramazan acılara tanıklık edecek, Kur'an buruk yüreklere ve acılar Kur'an'la Ramazan'la buluşmuş insanlara... Bu, reddedilmez bir dua demek, inanıyorum. Bu denklemden rahmetler doğacak...

Bir tanık edinmeli diyorum bu mevsimde...

İbadetlerimizden bir tanık... İnfaklarımızdan bir tanık... İnsan ilişkilerimizden bir tanık... Sevgilerimizden, acılarımızdan, duygularımızdan bir tanık...

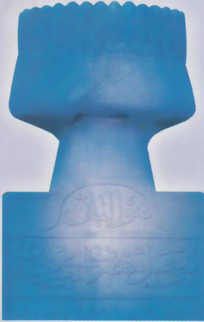
En çok da Kur'an'ı tanık edinmeliyiz.

Öpüp başımıza koyarız Kur'an'ı biz.

Ne güzel bir dostluktur bu. Ramazan'da bu dostluğu sayfa sayfa, harf harf geliştirmeliyiz. Koklamalıyız Kur'an'ın yapraklarını... Onu, şöyle bir sıcak dost gibi, bir çocuğun kitapla bütünleşmesi gibi bağrımıza basmalıyız, ısınmalıyız onunla... Harf harf öpmeliyiz... Evet öpmeliyiz. İçmeliyiz Kur'an'ı... Demek istediğimi

anladığınızı umuyorum. Bir harfi tanıklık etsin, bizim Kur'an dostluğumuza... Kitab Rabbin hitabı... Her kelimesindeki sırrı çözmeli, onunla yepyeni dünyalar kurmalıyız. Kendi dünyamızı depreme dayanıklı hale getirmenin sırrı var belki onda... Onu yakalamaya çalışmalıyız.

Ramazan bir arınma mevsimidir. Kur'an çağlayanı, yürek arındıran bir ebedi akıştır. Bu mevsimde ona vermeliyiz yüreklerimizi ve mevsimin sonuna, arıduru kalblerle çıkmalıyız. O zaman haydin duaya, avuçlar dolusu, yürekler dolusu, evler, obalar dolusu... Camiler, çadırlar dolusu... Kur'an'ın harfleri sayısınca, masum bebelerin saçları sayısınca... Öksüz, yetim çocukların gözleri sayısınca... Çeçenistan'daki şehidler, mülteciler sayısınca...

Hüve'l Bâkî

Yıkılmış mezar taşları var yanından geçtiğimiz kabristanlarda... Üzerlerinde "Hüve'l - Bâkî" yazıyor... Okuyamıyoruz, kimimiz dilini bilmediğimizden, kimimiz o iklime yabancılaştığımızdan... Hatta belki göremiyoruz, görmekten kaçıyoruz, gözlerimizi kapatıyoruz, mezar taşları içimizde bir salâ sesi yankılandırır korkusuyla kulaklarımız da duymuyor Hüve'l Baki"deki çağrıyı.. "Baki olan O'dur."

Yani sen, ben faniyiz. Gelip geçici, konup göçücüyüz.

Şu taşların ötesinde bir dünya var. Bana bak, onu gör.

Onu anla, onu düşün, onunla hayatına bir anlam kazandır.

Uyan, uyanışın öldükten sonraya kalmasın.

9 789756 736203